Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr ……
Rady Gminy Borzytuchom
z dnia ……

GMINA BORZYTUCHOM

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Tekst studium

Ujednolicony tekst „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom", uchwalonego uchwałą Nr XXIV/111/01 Rady Gminy Borzytuchom z dnia 30 kwietnia 2001 roku, z wprowadzonymi zmianami obejmującymi obszar w granicach administracyjnych gminy Borzytuchom - tekst jednolity z 2009 r.

W celu wyodrębnienia z ujednoliconego tekstu „Studium …" zapisów pochodzących (w dużym stopniu) z tekstu „Studium… z 2001 r.", tekst ten został zapisany kursywą.

Gdańsk - Borzytuchom, 2009

Opracowanie planistyczne p.t. „ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BORZYTUCHOM” stanowi ujednolicony projekt studium, na który składają się:

UWARUNKOWANIA
ujednolicona diagnoza „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom - **uwarunkowania rozwoju**” składająca się z części tekstowej i graficznej

CZĘŚĆ TEKSTOWA
ujednolicony **tekst studium**, stanowiący:

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr ……. Rady Gminy Borzytuchom z dnia ……

CZĘŚĆ GRAFICZNA
ujednolicony **rysunek studium** „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - Gmina Borzytuchom” w skali 1:10 000, stanowiący:

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr ……. Rady Gminy Borzytuchom z dnia ……

Zespół autorski ZMIANY STUDIUM

mgr inż. arch. Marek Buraczyński - główny projektant
uprawnienia urbanistyczne nr 1427/94
członek Okręgowej Izby Urbanistów w Gdańsku
nr wpisu G-028/2002
mgr inż. Michał Szymański

inż. Grzegorz Jakuszewski

Serwis Architektury i Urbanistyki CONTRACTOR
80-299 Gdańsk ul. Szalupowa 3F tel. 0585545732 e-mail: contractor.mb@wp.pl

współpraca - opracowania projektowe:

mgr inż. arch. Wiesława Buraczyńska

mgr. inż. arch. Mikołaj Batruch

Pracownia Architektury PEJZAŻ
80-299 Gdańsk ul. Szalupowa 3F

współpraca - opracowania graficzne:

mgr Bartosz Palarczyk

Studio Graficzne DANEX s.c.
81 - 853 Sopot Aleja Niepodległości 702

Zespół autorski STUDIUM z 2001 r.

Główny projektant	
Urbanistyka	mgr inż. arch. Aleksander Aziukiewicz uprawnienia urbanistyczne nr 311/88
Zagadnienia programowe	mgr Krzysztof Zawadzki uprawnienia urbanistyczne nr 1433/94
Środowisko przyrodnicze	mgr Jolanta Rekowska
Rolnictwo	mgr inż. Grażyna Kochanowicz
Leśnictwo, środowisko biotyczne	mgr Małgorzata Szadkowska-Izydorek
Inżynieria sanitarna, telekomunikacja i elektroenergetyka	inż. Grażyna Kubicz
Komunikacja	mgr inż. Jolanta Więcek
Środowisko kulturowe	mgr Iwona Kozerska mgr Dorota Cieślik
Opracowanie graficzne	Grażyna Radziszewska
Grafika komputerowa	Barbara Brokos

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP

1.1 Wprowadzenie
1.2 Ogólna charakterystyka gminy

2. SFORMUŁOWANIE ELEMENTÓW STRATEGII ROZWOJU

2.1. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z diagnozy stanu
2.2. Główne cele i kierunki rozwoju przestrzennego gminy
2.3. Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

3. KIERUNKI ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

3.1. Kierunki rozwoju wiodących funkcji gminy
- 3.1.1 Kierunki zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- 3.1.2 Kierunki zagospodarowania obszarów leśnych
- 3.1.3 Kierunki rozwoju turystyki i rekreacji
- 3.1.4 Kierunki rozwoju działalności produkcyjno-usługowej

3.2. Kierunki kształtowania systemu osadniczego
- 3.2.1. Sieć osadnicza
- 3.2.2. Kształtowanie zabudowy terenów osiedleńczych
- 3.2.3. Zasoby demograficzne
- 3.2.4. Potrzeby mieszkaniowe
- 3.2.5. System obsługi ludności

3.3 Kierunki ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego
- 3.3.1. Ochrona przyrody
- 3.3.2. Ochrona powierzchni ziemi i walorów krajobrazowych. Pozyskiwanie kopalin
- 3.3.3. Ochrona wód
- 3.3.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom

3.4 Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego
- 3.4.1 Środowisko kulturowe - archeologia
- 3.4.2 Środowisko kulturowe - architektura i budownictwo
- 3.4.3 Środowisko kulturowe - krajobraz kulturowy

3.5 Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego
- 3.5.1 Sieć drogowa
- 3.5.2 Pasażerska komunikacja zbiorowa
- 3.5.3 Linie kolejowe
- 3.5.4 Komunikacja rowerowa
- 3.5.5 Zaplecze techniczne motoryzacji

3.6 Kierunki rozwoju systemu infrastruktury technicznej
- 3.6.1 Zaopatrzenie w wodę

3.6.2 Gospodarka ściekowa
3.6.3 Gospodarka odpadami
3.6.4 Gospodarka cieplna
3.6.5 Zaopatrzenie w gaz
3.6.6 Telekomunikacja
3.6.7 Elektroenergetyka
3.6.8 Energetyka wiatrowa

3.7 Kierunki rozwoju w zakresie obrony cywilnej

3.8 Kierunki działań planistycznych
3.8.1 Obszary, dla których należy sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
3.8.2. Obszary, dla których zamiar sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynika z polityki przestrzennej gminy
3.8.3 Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

3.9 Zadania dla realizacji celów publicznych

4.10 Rekomendacje do polityki przestrzennej województwa, powiatu i gmin sąsiednich

4. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA WYRÓŻNIONYCH JEDNOSTEK OSADNICZYCH

4.1 Borzytuchom

4.2 Chotkowo

4.3 Dąbrówka

4.4 Jutrzenka

4.5 Krosnowo

4.6 Niedarzyno

4.7 Osieki

4.8 Struszewo

5. SYNTEZA USTALEŃ ZMIAN W STUDIUM I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

1. WSTĘP

1.1 Wprowadzenie

Rada Gminy Borzytuchom w dniu 25 października 2006 r. podjęła uchwałę Nr XXXIII/223/06 w sprawie przystąpienia do wprowadzenia zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom.

Przedmiotowa zmiana studium bazuje na obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom, przyjętym w dniu 30 kwietnia 2001 r. przez Radę Gminy Borzytuchom uchwałą Nr XXIV/111/01, zwanym w dalszej części opracowania „Studium ... z 2001 r.”.

Obszar wprowadzonych zmian w „Studium ... z 2001 r.” stanowi teren Gminy Borzytuchom w jej granicach administracyjnych.

Niniejsze opracowanie stanowi ujednolicone w 2009 r. studium z wprowadzonymi zmianami do „Studium ... z 2001 r.” i zostało nazwane „**Zmianą Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom**”.

Po uchwaleniu przez Radę Gminy Borzytuchom "Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom” – „Studium ... z 2001 r.”, jako materiał planistyczny wykorzystany na potrzeby projektu zmiany studium, pozostaje materiałem pomocniczym, stanowiącym źródło informacji przy pracach planistycznych sporządzanych przez Wójta Gminy.

Na podstawie przeprowadzonej analizy i oceny aktualności określonych w „Studium ... z 2001 r.” uwarunkowań rozwoju gminy wynikających z diagnozy stanu oraz czynników zewnętrznych i wewnętrznych mających wpływ na możliwości kształtowania polityki przestrzennego rozwoju gminy, w tym obowiązujących podstawowych dokumentów:

- strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa,
- strategii rozwoju gminy,

uznaje się dotychczas **ustalone główne cele i kierunki rozwoju przestrzennego Gminy Borzytuchom za** nadal **obowiązujące**.

Zmiany w studium, zgodnie z podjętą w dniu 25 października 2006 r. uchwałą Rady Gminy Borzytuchom w sprawie przystąpienia do ich wprowadzenia, stanowią uzupełnienie „Studium ... z 2001 r.” o pojedyncze ustalenia, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80, poz. 717 z późn. zm.) wyróżnione w ujednoliconym studium.

W tekście ujednoliconym "Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom”, stanowiącym Załącznik Nr 1 do uchwały o uchwaleniu studium z wprowadzonymi zmianami, **wyróżnia się** z zapisów, pochodzących w dużym stopniu z tekstu „Studium ... z 2001 r.” (w celu wyodrębnienia zapisanego kursywą), **następujące wprowadzone zmiany**:

- korekty związane z niezbędną aktualizacją niektórych podstawowych informacji o gminie,
- aktualizacja podstaw prawnych i zasad ochrony przyrody i krajobrazu w obrębie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi" i otuliny Parku,
- aktualizacja ustaleń dotyczących kierunków rozwoju wiodących funkcji gminy i zasad gospodarowania przestrzenią zgodnie z Planem ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi",
- korekta informacji związana z prognozowanym rozwojem demograficznym i kierunkami rozwoju systemów obsługi ludności,
- uzupełnienie ustaleń dotyczących kierunków ochrony wartości i zasobów środowiska o wymagania wynikające z występowania obszarów chronionych w ramach sieci Natura 2000,
- aktualizacja stanu projektowanych rezerwatów przyrody,
- korekta ustaleń związana z kierunkami rozwoju infrastruktury technicznej,
- uzupełnienie ustaleń o uwarunkowania i kierunki rozwoju na obszarze gminy energetyki wiatrowej,
- uzupełnienie o wykaz materiałów planistycznych sporządzonych na potrzeby projektowanych zmian w studium,
- uzupełnienie o wykaz materiałów planistycznych wykorzystanych na potrzeby projektowanych zmian w studium,
- uzupełnienie o syntezę ustaleń zmiany studium i uzasadnienie przyjętych rozwiązań.

Na rysunku ujednoliconym "Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom", stanowiącym Załącznik Nr 2 do uchwały o uchwaleniu studium z wprowadzonymi zmianami, **wyróżnia się** z elementów, pochodzących w dużym stopniu z rysunku „Studium ... z 2001 r." (w celu wyodrębnienia oznaczenia legendy dotyczące elementów, których nie zmieniono - zapisano kursywą oraz dla których wprowadzono wyłącznie korekty i uzupełnienia - zapisano kursywą i oznaczono *.), **następujące wprowadzone zmiany:**

- korekta granic administracyjnych gminy,
- oznaczenie granic obrębów geodezyjnych/sołectw,
- określenie granic obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- określenie granic terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- aktualizacja terenów istniejącego zainwestowania,
- określenie obszarów użytków rolnych, związanych z lokalizacją elektrowni wiatrowych - wyłączonych z zabudowy mieszkaniowej,
- korekta granic lasów,
- korekta granic terenów proponowanych do zalesienia,
- weryfikacja granic Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi",
- weryfikacja granic rezerwatu przyrody "Grodzisko Borzytuchom"
- uzupełnienie stanu projektowanych rezerwatów przyrody,
- określenie obszarów chronionych w ramach sieci Natura 2000,
- korekta granic gruntów stanowiących wody powierzchniowe,
- oznaczenie aktualnej numeracji dróg publicznych,
- weryfikacja stanu i aktualizacja oznaczeń w zakresie gospodarki odpadami,

- weryfikacja stanu i aktualizacja oznaczeń w zakresie gospodarki wodno-ściekowej,
- aktualizacja lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej i radiowej,
- określenie rejonów potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych.

"Zmianę Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom', w odróżnieniu od „Studium ... z 2001 r.", opracowano w wersji w pełni edytowalnej elektronicznie na bazie map topograficznych w skali 1:10 000 uzyskanych z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w Gdańsku) w wersji elektronicznej.
Dodatkowe wprowadzenie na rysunku studium podziału podstawowego arkusza mapy na oznaczone sekcje umożliwia edycję (w tym wydruk dla celów uzyskania wypisów ze studium na formacie A3) poszczególnych fragmentów/sekcji rysunku w oryginalnej skali 1:10 000.

1.2 Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Borzytuchom położona jest:

- *w zachodniej części województwa pomorskiego,*
- *w środkowej części powiatu bytowskiego,*

Gmina Borzytuchom sąsiaduje z 5 gminami byłego województwa pomorskiego, w tym:

- *od wschodu - z gminą Kołczygłowy,*
- *od południa - z gminą Tuchomie,*
- *od zachodu - z gminą Bytów,*
- *od północy - z gminami Czarna Dąbrówka i Dębnica Kaszubska*

Północna część gminy objęta jest ochroną prawną - znajduje się w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi". Pozostały teren gminy położony poza granicami Parku /ale w jego otulinie/, z uwagi na wysoką bioróżnorodność wskazany został do ochrony przyrodniczych walorów w ramach opracowanej koncepcji sieci ekologicznej województwa.

Gmina zajmuje powierzchnię 10 857 ha (tj. 109 km^2). Dominującą formą użytkowania powierzchni są użytki rolne 4462 ha (41,1%) oraz lasy 5460 ha (50,3%). Grunty orne zajmują tylko 32,3 % powierzchni gminy, a użytki zielone 8,8 %. Użytki zielone położone są wzdłuż licznie występujących cieków i rozmieszczone dość równomiernie na terenie całej gminy (wg stanu na 2000 r.).

Według stanu na dzień 1 stycznia 2008 r. gmina zajmuje powierzchnię 10 852 ha, o następującej powierzchni poszczególnych form użytkowania:

- użytki rolne 4 555 ha (42%),
- lasy 5 493 ha (50,6%).

Grunty orne zajmują powierzchnię 3 479 ha (32,1%) powierzchni gminy, a użytki zielone 955 ha (8,8%).

Pod względem powierzchni gmina zajmowała *77 miejsce wśród 98 samorządowych wiejskich gmin województwa pomorskiego. Gęstość zaludnienia w gminie Borzytuchom jest znacznie niższa niż średnio w gminach województwa pomorskiego (gmina Borzytuchom 25 osób/1 km^2, podczas gdy w gminach wiejskich województwa 40 osób/1 km^2). Jest ona niższa także od średniej dla powiatu bytowskiego, która wynosi 35 osób/1 km^2. W powiecie bytowskim niższą od gminy Borzytuchom gęstość zaludnienia posiadają gminy Lipnica, Trzebielino, Studzienice, Czarna Dąbrówka i Kołczygłowy.*

Gminę zamieszkiwało (wg stanu na 2000 r.) *około 2700*. *Pod względem liczby mieszkańców gmina* zajmowała *96 miejsce wśród 98 samorządowych wiejskich gmin województwa pomorskiego.*

Według stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. gminę zamieszkuje 2869 osób.

Funkcję ośrodka gminnego oraz obsługę rolnictwa i ludności w tym zakresie, pełni miejscowość Borzytuchom, położona w środkowej części gminy i zamieszkiwana przez ponad 30 % mieszkańców gminy. Borzytuchom jest ośrodkiem administracyjnym, gospodarczym i usługowym o znaczeniu gminnym skupiającym szereg urządzeń i instytucji obejmujących swoim zasięgiem obszar całej gminy.

Teren gminy podzielony jest na 8 sołectw. Szczegółowy podział gminy na miejscowości oraz ich rodzaj został przedstawiony w części diagnozy wewnętrznej dotyczącej sfery społecznej.

Sieć osadniczą gminy tworzy 12 miejscowości, z czego 8 wsi oraz 4 pozostałe miejscowości (gajówka, przysiółek, osada, leśniczówka). Osadnictwo gminy Borzytuchom związane jest z podstawowym ciągiem komunikacyjnym przebiegającym przez gminę tj. drogą wojewódzką nr 209 Suchorze-Bytów. Najistotniejsze połączenia obszaru gminy odbywają się także poprzez odcinki dróg powiatowych nr 1752G *Krosnowo-Borzytuchom,* nr 1201G *Budowo-Krosnowo (do drogi wojewódzkiej* nr *210 relacji Unichowo - Dębnica Kaszubska - Słupsk),* nr 1767G *Borzytuchom - Tuchomie (do drogi krajowej* nr *20 Miastko - Bytów).*

Na terenie gminy obowiązują 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego („Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom dotycząca trasy gazociągu w/c Bytów-Słupsk, „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy na cele działalności produkcyjno-usługowej oraz przemysłowej, położonego w miejscowości Dąbrówka, obręb Dąbrówka - działka nr 3/4P…, "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalno-usługowej, położonego w miejscowości Borzytuchom w obrębie Borzytuchom - działka nr 142/5 …").

Gmina posiada opracowaną w 1999 roku ***„Strategię rozwoju gminy Borzytuchom"*** */Uchwała Nr XIII/58/99 Rady Gminy Borzytuchom z dnia 17 grudnia 1999 roku/.*

2. SFORMUŁOWANIE ELEMENTÓW STRATEGII ROZWOJU

2.1 *Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z diagnozy stanu*

Szczegółowe rozpoznanie istniejących uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom przeprowadzono na etapie diagnozy stanu. Analizie poddano w szczególności uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- *dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,*
- *występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,*
- *stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym rolniczej przestrzeni produkcyjnej,*
- *prawa własności gruntów,*
- *jakości życia mieszkańców,*
- *zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych*

Rozpoznanie w/w uwarunkowań rozwoju podstawowych funkcji gminy stanowiło podstawę do określenia czynników i ograniczeń rozwoju, widzianych zarówno w wymiarze zewnętrznej jak i wewnętrznej sytuacji gminy. Szczegółowe uwarunkowania rozwoju w ujęciu sektorowym /branżowym/ zostały przedstawione w opracowaniu UWARUNKOWANIA ROZWOJU w punktach:

„4.1 Uwarunkowania – czynniki rozwoju podstawowych funkcji gminy /zewnętrzne i wewnętrzne",
„4.2 Uwarunkowania – ograniczenia rozwoju podstawowych funkcji gminy /zewnętrzne i wewnętrzne".

Dla potrzeb formułowania koncepcji rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy istotne staje się wyodrębnienie czynników sprzyjających i ograniczających rozwój gminy oraz realizacji misji gminy.

Czynniki zewnętrzne sprzyjające rozwojowi gminy

1. *Możliwość finansowego wsparcia dla rolnictwa i zrównoważonego rozwoju wsi oraz ochrony środowiska i komunikacji, wynikająca z programów pomocy przedakcesyjnej Unii Europejskiej m.in. dla Polski /SAPARD i ISPA/* - obecnie Funduszy UE.
2. *Objęcie polskiego rolnictwa Wspólnotową Polityką Rolną, po uzyskaniu członkostwa w UE.*
3. *Wyróżnienie gminy jako fragmentu obszaru węzłowego 09M o znaczeniu międzynarodowym w koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET Polska* oraz występowanie obszarów związanych z Europejską Siecią Ekologiczna Natura 2000*, umożliwiające starania o fundusze, dotacje służące ochronie przyrody i zachowaniu walorów.*
4. *Położenie gminy w zlewni Słupi - umożliwiające udział gminy w Związku Miast i Gmin Dorzecza Słupi.*
5. *Położenie części gminy w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi", który z uwzględnieniem priorytetu ochrony przyrody, stanowi atrakcyjny teren rekreacyjno-poznawczy w skali kraju a nawet Europy.*
6. Istniejący *gazociąg wysokiego ciśnienia Bytów - Słupsk, część trasy przebiega przez teren gminy.*
7. *Przebieg przez teren gminy drogi wojewódzkiej o znaczeniu regionalnym Warszkowo - Suchorze - Bytów zabezpieczającej związki z miastem Gdańskiem jako ośrodkiem regionalnym oraz ośrodkami powiatowymi Bytów i Słupsk.*
8. *Podejmowane działania aktywizujące rozwój województwa pomorskiego w tym opracowywanie „Strategii rozwoju województwa pomorskiego".*
9. *Wzrost kontaktów zagranicznych – możliwość nawiązania współpracy partnerskiej pomiędzy regionami i gminami.*
10. *Przebieg atrakcyjnych szlaków turystycznych /pieszych, wodnych i rowerowych/, przez Park Krajobrazowy „Dolina Słupi" i planowanej międzynarodowej pojeziernej trasy rowerowej „*Trasy *Tysiąca Jezior"* przy południowej granicy *gminy /na bazie istniejącej trasy Miastko - Bytów - Lębork - Łeba „Na kolejowym szlaku"/.*
11. *Położenie w sąsiedztwie miasta Bytowa, dynamicznego ośrodka powiatowego.*
12. *Stały wzrost zainteresowania agroturystyką oraz turystyka aktywną i wypoczynkiem na terenach atrakcyjnych przyrodniczo.*
13. *Wprowadzanie zasad zrównoważonej gospodarki leśnej i jej wielofunkcyjnego modelu, preferującego rozwój funkcji ekologicznych, środowiskowych i społecznych.*

Czynniki zewnętrzne ograniczające rozwój gminy

1. *Niekorzystna w porównaniu do pozostałych regionów kraju, sytuacja społeczno-gospodarcza zachodniej części województwa pomorskiego /w tym gminy Borzytuchom/, niska atrakcyjność dla inwestorów oraz położenie w rejonie depresji społeczno-gospodarczej.*
2. *Brak szczegółowej polityki ochronnej w odniesieniu do GZWP Nr 117 – nie zatwierdzone zasoby, nie ustanowiona strefa ochronna/.*
3. *Niewystarczające uregulowania prawne na szczeblu rządowym, w zakresie finansowania przez Państwo zadań wynikających z przyjętej polityki ekologicznej.*
4. *Brak stabilnej polityki rządu w zakresie rolnictwa, a szczególnie rynku rolnego.*
5. *Zaniechanie modernizacji głównych tras komunikacyjnych.*
6. *Brak obejścia w ciągu drogi wojewódzkiej w miejscowości Borzytuchom, na której dominuje ruch tranzytowy.*
7. *Zawieszenie ruchu pasażerskiego i towarowego na linii kolejowej przebiegającej przez obszar gminy.*
8. *Przewóz towarów o przekroczonej nośności powodujący niszczenie dróg nieprzystosowanych do takich ładunków.*
9. *Wysokie koszty dostosowania i modernizacji polskiego sektora żywnościowego do wymogów unijnych.*
10. *Pełna zależność systemów zaopatrzenia w energię elektryczną i usług telekomunikacyjnych od systemów krajowych.*
11. *Brak przewodowej sieci gazowej.*
12. *Niedostatecznie rozwinięta sieć usług telekomunikacyjnych.*
13. *Ograniczenia wynikające z położenia w granicach Parku i postulatów ochrony przyrody wnioskowanych w planie ochrony Parku.*
14. *Wpływ /istniejący i potencjalny /zanieczyszczeń spoza terenu gminy /ścieki, zanieczyszczenie powietrza/.*
15. Ograniczenia wynikające z położenia w granicach gminy obszarów związanych z Europejską Siecią Ekologiczna Natura 2000, objętych ochroną na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880).

Czynniki wewnętrzne sprzyjające rozwojowi gminy

1. *Duży zasób nieruchomości rolnych Skarbu Państwa nie zagospodarowanych trwale, umożliwiający zmianę ich funkcji i organizacji.*
2. *Korzystne warunki przyrodnicze /a szczególnie położenie na terenie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi"/ preferujące obszar gminy do wprowadzania technologii ekologicznych.*
3. *Korzystne warunki do rozwoju usług turystycznych na bazie istniejących gospodarstw rolnych.*
4. *Bardzo wysoka lesistość oraz występowanie zwartych i rozległych kompleksów leśnych.*
5. *Wysoka podaż gruntów do zalesień.*
6. *Rozwinięta sieć dróg powiatowych oraz gminnych zabezpieczających obsługę w wymiarze lokalnym.*
7. *Atrakcyjnie położone parkingi leśne.*
8. *Dobrze rozwinięte systemy urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę.*
9. *Dobry stan techniczny sieci elektroenergetycznej oraz dynamiczny rozwój dystrybucji gazu płynnego - punktów wymiany butli gazowych.*
10. *Wysokie walory środowiska przyrodniczego /atrakcyjna rzeźba terenu, wysoka bioróżnorodność obszaru, występowanie unikatowych w skali kraju i Europy ekosystemów jezior lobeliowych/.*
11. *Dobry stan środowiska przyrodniczego /dobry stan sanitarny i zdrowotny lasów, na ogół dobry stan „ekologiczny" gleb, dobry stan jakościowy wód podziemnych, rozwinięta sieć powierzchniowych wód płynących/.*
12. *Posiadanie przez gminę opracowanej w 1999 roku „Strategii rozwoju gminy Borzytuchom".*
13. *Ustabilizowane zasoby demograficzne gminy.*

Czynniki wewnętrzne ograniczające rozwój gminy

1. *Bezrobocie strukturalne – niskie kwalifikacje i niska aktywność zawodowa wolnych zasobów pracy.*
2. *Niedostateczna infrastruktura techniczna: gospodarka ściekowa, gospodarka odpadami oraz pogarszający się stan techniczny niektórych sieci i urządzeń wodociągowych.*
3. *Słabo rozwinięta sfera usług turystycznych i obsługi podróżujących drogą wojewódzką.*
4. *Zły stan dróg wynikający z niskich nakładów na drogownictwo.*
5. *Występowanie osadnictwa związanego z funkcjonowaniem dawnych PGR, które utraciło obecnie swoją bazę dochodową.*
6. *Niski i utrwalający się w czasie poziom zamożności społeczeństwa gminy oraz niewystarczające środki w budżecie gminy na realizację inwestycji sprzyjających rozwojowi działalności gospodarczej.*
7. *Zły stan jakościowy wód płynących, często niekorzystne warunki izolacji powierzchni pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego.*
8. *Słabe wyposażenie indywidualnych gospodarstw w specjalistyczny sprzęt rolniczy oraz trudności ze zbytem wyprodukowanych płodów rolnych.*
9. *Duży areał użytków rolnych we władaniu Skarbu Państwa, wolne tempo prywatyzacji gruntów rolnych.*
10. *Braki w standardach i stanie sieci drogowej, niedostatecznie rozwinięte zaplecze techniczne motoryzacji /zwłaszcza w zakresie rosnących potrzeb przewozów towarowych taboru ciężarowego/, brak ciągów pieszych i dróg rowerowych dla powiązań zewnętrznych i wewnętrznych.*
11. *Brak zorganizowanej obsługi w zakresie skupu płodów rolnych i brak powiązań gospodarstw indywidualnych z przetwórstwem rolnym.*
12. *Ograniczone możliwości wykorzystania turystycznego jezior (ze względu na małą ilość większych zbiorników, utrudnioną dostępność, ograniczenia prawne).*
13. *Ograniczone możliwości pozyskiwania kopalin.*
14. *Wzrastający poziom hałasu i zanieczyszczeń komunikacyjnych, zwłaszcza wzdłuż drogi Słupsk – Bytów.*

2.2 Główne cele i kierunki rozwoju przestrzennego gminy

Z przeprowadzonych szczegółowych analiz dotychczasowego zagospodarowania, z rozpoznania zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań /czynników i ograniczeń/ oraz ze sporządzonej w 1999 roku „Strategii rozwoju gminy Borzytuchom" wynika główny cel rozwoju /misja/ gminy:

„Gmina Borzytuchom jest obszarem:
- *intensywnie rozwijającej się małej i średniej przedsiębiorczości, z produkcją i przetwórstwem rolnym i leśnym,*
- *turystycznym,*
- *posiadającym atrakcyjne środowisko przyrodnicze,*
- *o ciekawym dziedzictwie kulturowym".*

Celem nadrzędnym jest: „Wysoka jakość życia mieszkańców gminy Borzytuchom".

Realizacja tego celu wymaga:
- *traktowania ochrony środowiska jako nierozłącznej części wszystkich procesów rozwojowych,*
- *rozwijania funkcji zgodnych z predyspozycjami środowiska oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki jego zasobami, zwłaszcza takimi jak: woda, gleby, lasy, przestrzeń,*
- *przeprowadzenia restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa,*
- *rozwoju działalności pozarolniczej na terenach wiejskich /wielofunkcyjny rozwój wsi – tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem/,*
- *kształtowania struktury środowiskowo-funkcjonalnej w nawiązaniu do systemów ekologicznych,*
- *zabezpieczenia szczególnych wartości przyrodniczych, kulturowych, krajobrazowych, walorów dla turystyki i rekreacji,*
- *poprawy stanu komunikacji i infrastruktury technicznej*

W konsekwencji tak sformułowanego celu przyjmuje się za <u>funkcje wiodące gminy</u> gospodarkę rolną i leśną, turystykę i rekreację oraz działalność produkcyjno-usługową nieuciążliwą dla środowiska.

Rozwój funkcji gospodarczych na terenie gminy powinien się odbywać w koegzystencji z funkcją ochronną Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi".

W szczególności w studium przyjmuje się za preferowane następujące kierunki rozwoju przestrzennego gminy (spójne z planem ochrony PK*):*

a) w granicach Parku:
1. *zrównoważone (integrowane, ekologiczne) rolnictwo,*
2. *leśnictwo uwzględniające wartość biocenotyczną i funkcje ochronne lasów,*
3. *turystyka kwalifikowana, krajoznawcza, przyrodnicza (ekoturystyka), agroturystyka, turystyka rowerowa,*
4. *wypoczynek letniskowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych,*
5. *obsługa turystyki; zakłada się wyspecjalizowanie w zakresie prowadzenia kwater agroturystycznych, obsługi wędkarstwa sportowego i turystyki wodnej, prowadzenia ośrodków jeździeckich i turystyki konnej,*

6. *nieuciążliwe dla środowiska rzemiosło,*
7. *inne rodzaje działalności gospodarczej nieuciążliwe dla środowiska.*

b) w granicach otuliny Parku:

1. *rolnictwo z preferencjami dla rolnictwa ekologicznego,*
2. *zrównoważona gospodarka leśna,*
3. *osadnictwo, rzemiosło i przetwórstwo rolne,*
4. *turystyka i rekreacja, obsługa turystyki,*
5. *inne formy działalności gospodarczej, nieuciążliwej dla środowiska.*

Przyjęte cele i kierunki rozwoju przestrzennego gminy Borzytuchom są spójne m.in. z polityką regionalną województwa pomorskiego w tym strategią rozwoju województwa pomorskiego, w której podstawowe predyspozycje rozwojowe gminy należy wiązać z rozwojem proekologicznych form gospodarowania z tradycyjnym rolnictwem, ekoturystyką, gospodarką leśną, rybacką, rozwiniętymi systemami infrastruktury technicznej wraz z komunikacją.

Polityka regionalna województwa pomorskiego sformułowana jest w „Strategii rozwoju województwa pomorskiego", przyjętej uchwałą nr 587/XXXV/05 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 18 lipca 2005 roku.

Aktualne cele strategii rozwoju województwa skonkretyzowano przestrzennie w ustaleniach „Projektu zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego", przyjętego uchwałą Nr 11/175/09 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 12 stycznia 2009 roku.

Obowiązujące ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa odnoszące się (pośrednio lub bezpośrednio) do gminy Borzytuchom przy sporządzaniu ujednoliconego w 2009 r. projektu studium p.t. „ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BORZYTUCHOM" zostały uwzględnione w treści, sporządzonej na potrzeby opracowania zmiany Studium, ujednoliconej diagnozie „Uwarunkowania rozwoju" (Rozdz. 2.2.3 tekstu jednolitego z 2009 r.).

2.3 Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Dla określenia przestrzennych możliwości realizacji przyjętych celów i kierunków rozwoju, w Studium gminy wydziela się następujące 2 jednostki funkcjonalne: jednostkę A – stanowiącą obszar gminy w dotychczasowych granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi" oraz jednostkę B – obejmującą pozostały teren gminy położony w otulinie Parku.

Jednostka „A" - Park Krajobrazowy „Dolina Słupi"

Jednostkę wyróżnia:

- *pojezierne położenie,*
- *status ochronny (obszar w randze parku krajobrazowego, funkcjonujący w Krajowym Systemie Obszarów Chronionych),*
- *zróżnicowana rzeźba terenu, różne formy geomorfologiczne (doliny rzeczne Słupi, Bytowej, Jutrzenki, obniżenie rynnowe z jez. Dużym, płaszczyzny sandrowe, rozległe w części północnej, zwłaszcza krańcu północno - zachodnim oraz północno - wschodnim, wysoczyzny, pagórki, wzgórza morenowe, z kulminacyjnymi wzniesieniami, a zarazem obniżeniami w środkowej części - na północ od Borzytuchomia),*
- *niejednorodna powierzchniowa budowa geologiczna: przewaga piasków wodnolodowcowych (ze żwirami), występowanie glin zwałowych (część środkowa), miejscami piasków, żwirów i głazów czołowomorenowych oraz utworów organicznych (torfy - głównie w obniżonej części w rejonie Borzytuchomia, również w obrębie pozostałych obniżeń dolinnych, w lokalnych, podmokłych zagłębieniach),*
- *miejscami niekorzystne warunki fizjograficzne dla osadnictwa (warunki gruntowo - wodne, mikroklimatyczne) - dotyczy zwłaszcza podmokłych, torfowych terenów w rejonie miejscowości Borzytuchom, także w rejonie Krosnowa, w rejonie Osiek,*
- *zróżnicowane warunki izolacji I- ego poziomu wodonośnego: słaba, lokalnie bardzo słaba izolacja w rejonie północnym, zachodnim, na skraju południowym,*
- *niezbyt korzystne warunki agroklimatyczne, występowanie zjawisk erozyjnych,*
- *w części północnej rozległe i zwarte kompleksy leśne, głównie sosnowe bory świeże na sandrze (stanowią fragment większego kompleksu), w paśmie środkowym - w obrębie wyniesień czołowomorenowych niewielkie fragmenty lasów liściastych,*
- *grunty rolne w środkowej i południowej części, głównie średniourodzajne, na podłożu gliniasto - piaszczystym oraz małourodzajne, na podłożu piaszczystym, również łąki i pastwiska, najczęściej małourodzajne, na gruntach organicznych. Część gruntów w ostatnich latach nie była użytkowana,*
- *bogata sieć hydrograficzna, na którą składają się rzeki wyznaczające fragmenty granicy gminy: Słupia (o zmienionym przebiegu - obecnie wpływa do jez. Głębokiego), Stara Słupia (dawny, obecnie odcięty odcinek Słupi, o niskim przepływie, pozbawiony zasilania wodami Bytowej; faktycznie pełni rolę dopływu Kamienicy), Bytowa, Kamienica (niewielki, ujściowy odcinek), a także rzeka Jutrzenka oraz jeziora: Duże,* Moczydło*, Krosnowskie, Wachowo i kilka drobniejszych,*

- *enklawy śródpolne, śródleśne pełniące istotną rolę ekologiczną (tereny podmokłe, zabagnione, zatorfione, zadrzewione),*
- *występowanie obszarów o szczególnych walorach krajobrazowych i istotnych wartościach przyrodniczych, typowanych do utworzenia zespołów przyrodniczo krajobrazowych oraz - ze względu na istotną wartość przyrodniczą proponowanych do utworzenia użytków ekologicznych (wykaz, charakterystyka, zalecenia ochronne w rozdziale 3.3.1.2),*
- *występowanie czterech, spośród pięciu w gminie, a ponad 160-ciu w Polsce, unikatowych pod względem przyrodniczym, jezior lobeliowych,*
- *wstępnie wydzielony, w część północnej oraz wschodniej, Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 117, wskazany do wysokiej ochrony (wymaga pełnego udokumentowania, w tym określenia zasobów, zasięgu występowania, sprecyzowania zasad ochronnych),*
- *niezadawalający stan sanitarny wód płynących,*
- *nieuporządkowana gospodarka ściekowa,*
- *wzrastający ruch samochodowy, generujący uciążliwości komunikacyjne (zanieczyszczenie powietrza, hałas, ryzyko wypadków) - dotyczy szczególnie terenów zabudowanych położonych wzdłuż najważniejszej w gminie, drogi wojewódzkiej DW relacji Słupsk - Bytów (Jutrzenka, a zwłaszcza Borzytuchom),*
- *ograniczone możliwości zagospodarowania turystycznego jezior, z uwagi na stan jakościowy (zaawansowana eutrofizacja), słabą dostępność, wypłycenie (jez. Duże), małą powierzchnię (drobne zbiorniki), przyjęte oraz zakładane, w celach ochronnych, ograniczenia (jeziora lobeliowe),*
- *bardzo korzystne warunki dla rozwoju aktywnych form wypoczynku, turystyki wiejskiej,*
- *zachowane wartości kulturowe w obrębie jednostek osadniczych (zabytkowe obiekty, układy ruralistyczne), stanowiska archeologiczne, objęte strefami ochrony konserwatorskiej w południkowym pasie środkowym,*
- *słabo rozwinięta sieć osadnicza - 4 podstawowe ośrodki skupiające się w pasie środkowym /Jutrzenka, Osieki, Krosnowo, Borzytuchom/.*

Preferowane rodzaje aktywności gospodarczej ustalone w planie ochrony na terenie Parku (w jednostce A):

- turystyka kwalifikowana, krajoznawcza, przyrodnicza (ekoturystyka), agroturystyka, turystyka rowerowa,
- wypoczynek letniskowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych,
- wyspecjalizowanie wybranych obszarów (jednostek osadniczych) w obsłudze: wędkarstwa sportowego, turystyki wodnej, turystyki konnej i ośrodków jeździectwa sportowego,
- leśnictwo uwzględniające wartość biocenotyczną i funkcje ochronne lasów,
- rzemiosło nieuciążliwe dla środowiska,
- proekologiczne formy gospodarki rolnej, w szczególności rolnictwo ekologiczne,
- inne rodzaje działalności gospodarczej, nieuciążliwe dla środowiska.

W planie ochrony PK „DS” przewiduje się następujące zmiany w zakresie wiodących funkcji gospodarczych:

1) leśnictwo - przygotowanie wybranych terenów leśnych do pełnienia funkcji turystyczno-rekreacyjnej, wprowadzenie zalesień na wybrane obszary rolnicze

(szczególnie na glebach marginalnych), zwiększenie powierzchni lasów ochronnych, zwłaszcza wodochronnych,
2) rolnictwo - zachowanie tradycyjnych obszarów rolnictwa, przekształcenie części gospodarstw i towarzyszących im terenów odłogowanych w tereny turystyki wiejskiej: wsie letniskowe, gospodarstwa eko- i agroturystyczne, lokalne wiejskie centra turystyki kwalifikowanej (wędkarskiej, wodnej, konnej, inne),
3) hydroenergetyka - zachowanie funkcjonującego systemu elektrowni wodnych rzeki Słupi podporządkowanego funkcji ochronnej Parku, przygotowanie programu i niezbędnego zainwestowania pozwalającego na popularyzację szlaku turystycznego "elektrowni wodnych",
4) turystyka - rozwój form, bazy i organizacji wykorzystującej walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe Parku podporządkowany funkcji ochronnej Parku,
5) osadnictwo:
a) rozwój ośrodków gminnych, częściowo w granicach Parku - obsługa turystyki, rolnictwa, lokalnego rzemiosła,
b) rozwój przestrzenny stagnujących i zamierających dotychczas małych wsi, przez dopuszczenie lokalizacji bazy turystycznej, na rygorystycznych warunkach ochrony krajobrazu, walorów przyrodniczych i kulturowych.

Dla jednostki A przyjmuje się następujące ogólne zasady zagospodarowania (zgodne z Rozporządzeniem Nr 58/06 Wojewody Pomorskiego oraz planem ochrony Parku):
1) zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Parku,
2) rozwój wyłącznie takich sfer działalności społeczno-gospodarczej, które nie powodują nieodwracalnych zniszczeń w środowisku,
3) rozwój wykorzystujący najczystsze technologie i najnowsze metody ochrony środowiska,
4) rozwój społeczno-ekonomiczny wyrażający się poprawą warunków życia mieszkańców Parku.

Zgodnie z obecnym stanem prawnym, według zatwierdzonego projektu planu ochrony PK „DS", w obrębie jednostki A obowiązują następujące zasady inwestowania i gospodarowania przestrzenią:
- nowe budynki i budowle mogą być lokalizowane:
- na terenach zwartej zabudowy miejscowości,
- na gruntach nie będących gruntami leśnymi, w odległości nie mniejszej niż 30 m od granicy lasu,
- na terenach odległych co najmniej 50 m od granic torfowisk,
- na terenach nie będących stokami dolin rzecznych i jezior,
- na terenach nie będących wyspami i półwyspami jezior,
- na terenach znajdujących się w odległości nie mniejszej niż 100 m od linii brzegowej jezior i cieków podstawowych,
- obiekty niezbędne dla gospodarki leśnej mogą być lokalizowane również na gruntach leśnych oraz w odległości mniejszej niż 30 m od granicy lasu,
- niżej wymienione obiekty, w odniesieniu do których zaleca się uzyskanie opinii Dyrektora Parku, mogą być lokalizowane również w odległości mniejszej niż 100 m od linii brzegowej jezior i cieków podstawowych:
- ogólnodostępne mosty i pomosty,
- przepusty,
- obiekty, stanowiące niezbędne zaplecze gospodarstw rybackich,

- ogólnodostępne obiekty turystyki wodnej - bez bazy noclegowej,
- obiekty małej architektury bezpośrednio związane z zagospodarowaniem turystycznym jezior i cieków,
- obiekty niezbędne dla ochrony wód, zabezpieczenia przeciwpowodziowego i przeciwpożarowego oraz bezpieczeństwa użytkowników wód,

- należy unikać lokalizowania nowych budynków w oderwaniu od zwartej zabudowy miejscowości, z wyjątkiem budowy siedlisk dla gospodarstw rolnych lub agroturystycznych o powierzchni co najmniej 20 ha, po uzyskaniu opinii Dyrektora Parku,
- nie należy lokalizować nowych ogrodów działkowych,
- nie może być prowadzona eksploatacja surowców mineralnych i torfu; należy zaprzestać eksploatacji aktualnie użytkowanych wyrobisk i przeprowadzić ich rekultywację, w sposób uzależniony od charakteru otoczenia,
- mogą być lokalizowane nowe inwestycje lub podejmowane inne przedsięwzięcia, jeżeli przeprowadzone postępowania w sprawie ocen oddziaływania tych inwestycji lub przedsięwzięć na środowisko wykażą, że nie wpłyną one negatywnie na stan środowiska Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”i nie naruszą trwale walorów krajobrazowych Parku,
- w przypadku lokalizowania na obszarze Parku inwestycji realizujących cele publiczne należy postępować zgodnie z trybem przewidzianym w Ustawie o ochronie przyrody.

W obrębie jednostki A obowiązują następujące zasady i rozwiązania dotyczące infrastruktury technicznej (zgodnie z zatwierdzonym projektem planu ochrony PK „DS”):

- w nowych zakładach lokalizowanych w granicach Parku na terenach przemysłu, składów, rzemiosła i usług powinny być stosowane wyłącznie technologie wodooszczędne,
- konieczne jest uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:
  - wymogów ochrony ujęć wód podziemnych w Parku - po ustanowieniu stref ochronnych dla wszystkich ujęć wód podziemnych w Parku, w szczególności ujęć komunalnych,
  - wymogów ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na obszarze dorzecza Słupi - po opracowaniu i zatwierdzeniu ich dokumentacji.
- na terenach zabudowy skupionej:
  - należy stosować zbiorcze systemy kanalizacji sanitarnej zakończone oczyszczalnią ścieków,
  - stosowanie zbiorników bezodpływowych do gromadzenia ścieków powinno być traktowane wyłącznie jako rozwiązanie czasowe - do momentu wybudowania sieci kanalizacji sanitarnej,
  - zalecane jest stosowanie zasady wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę, warunkowanego koniecznością przyłączenia nieruchomości do kanalizacji sanitarnej - na terenach z istniejącą kanalizacją sanitarną,
  - ścieki technologiczne przed skierowaniem do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej powinny być wstępnie oczyszczone na terenie przedsiębiorstw, w których powstają,
  - należy stosować podczyszczanie (w niezbędnych przypadkach - także retencjonowanie) ścieków opadowych odprowadzanych sieciami kanalizacji

deszczowej z utwardzonych nawierzchni: centrów miejscowości, terenów przemysłowo-składowych, obiektów magazynowania i dystrybucji paliw, baz transportowych i technicznej obsługi pojazdów, głównych dróg, dużych parkingów,
- na pozostałych terenach zabudowy należy pozostawiać jak największe obszary powierzchni czynnej, pozwalające na infiltrowanie wód opadowych do gruntu,

- na terenach zabudowy rozproszonej:
- zaleca się stosowanie indywidualnych urządzeń unieszkodliwiających ścieki (przydomowych oczyszczalni ścieków, alternatywnych systemów gospodarowania ściekami) - na terenach pozostających poza technicznie i ekonomicznie uzasadnionym zasięgiem zbiorczych systemów oczyszczania ścieków (co wymaga uzasadnienia techniczno-ekonomicznego),
- stosowanie urządzeń wprowadzających ścieki do ziemi (drenażu rozsączającego, studni chłonnych) powinno być uzależnione od wyników szczegółowego rozpoznania lokalnych warunków gruntowo-wodnych terenu,
- możliwość gromadzenia ścieków w zbiornikach bezodpływowych wymaga uzasadnienia techniczno-ekonomicznego i powinna być warunkowana stosowaniem zbiorników o udokumentowanej szczelności i kontrolowanym usuwaniem ich zawartości do punktów zlewnych oczyszczalni ścieków,

- na terenach zabudowy letniskowej i rekreacyjnej, lokalizowanej w otoczeniu jezior i cieków powinny być stosowane rozwiązania eliminujące możliwość przedostawania się nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych,
- na obszarze Parku nie należy lokalizować nowych obiektów unieszkodliwiania odpadów, w szczególności składowisk i spalarni odpadów,
- zaleca się, aby w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniono niezbędne rezerwy terenu, wynikające z potrzeb selektywnej zbiórki odpadów (np. konieczności zorganizowania punktów selektywnego gromadzenia odpadów),
- na terenach o niskiej intensywności zabudowy zalecane jest kompostowanie wyselekcjonowanych odpadów organicznych w przydomowych lub przyobiektowych kompostownikach oraz wykorzystywanie kompostu w miejscu jego powstawania - celem ograniczenia ilości wywożonych odpadów,
- w nowych zakładach lokalizowanych w granicach Parku na terenach przemysłu, składów, rzemiosła i usług powinny być stosowane wyłącznie technologie mało- i bezodpadowe,
- na obszarze Parku nie mogą być lokalizowane zakłady prowadzące działalność polegającą na magazynowaniu, wykorzystywaniu, przetwarzaniu lub unieszkodliwianiu odpadów niebezpiecznych,
- należy preferować stosowanie małoemisyjnych lub nieemisyjnych źródeł ciepła, w szczególności instalacji wykorzystujących źródła energii odnawialnej, paliwa gazowe (gaz płynny, perspektywicznie gaz ziemny), olej opałowy lekki lub energię elektryczną,
- w przypadku źródeł ciepła opalanych węglem należy dążyć do stosowania nowoczesnych, małoemisyjnych kotłów o wysokiej sprawności energetycznej, opalanych wysokojakościowym węglem (o wysokiej wartości opałowej i niskiej zawartości siarki).
- perspektywicznie przewidywane jest zaopatrywanie terenów zabudowy skupionej na obszarze Parku w gaz ziemny wysokometanowy z planowanej do realizacji sieci gazowej, która będzie zasilana z gazociągów wysokiego ciśnienia: Bytów-

Słupsk i Mianowice-Starnice; przewidywane jest wykorzystanie gazu ziemnego na cele komunalno-bytowe i grzewcze,

- na terenach zabudowy rozproszonej dla potrzeb komunalno-bytowych i grzewczych przewiduje się możliwość wykorzystywania gazu płynnego,
- należy przewidywać dalszą eksploatację istniejących linii elektroenergetycznych, GPZ i elektrowni wodnych,
- na obszarze Parku nie należy lokalizować nowych elektrowni wodnych,
- na terenie Parku i w strefie ekspozycji widokowej Parku nie należy lokalizować elektrowni wiatrowych,
- zaleca się, aby ewentualne, nowe linie elektroenergetyczne na terenie Parku były prowadzone pod ziemią.
- zaleca się prowadzenie nowych linii telekomunikacyjnych na terenie Parku pod ziemią,
- zaleca się ograniczenie do niezbędnego minimum ilości wież i masztów tele- i radiokomunikacyjnych lokalizowanych na obszarze Parku, poprzez ich wspólne wykorzystanie przez kilku operatorów,
- zaleca się wykonywanie analiz (studiów, ocen) wpływu projektowanych wież i masztów tele- i radiokomunikacyjnych na krajobraz Parku,
- dla drogi wojewódzkiej nr 209 przewiduje się wykonanie niezbędnych obejść w granicach terenu zabudowy Kołczygłów i Borzytuchomia; ustalenie przebiegu przewidywanych obejść powinno być dokonane w planie miejscowym,
- poza wymienionymi przebudowami, geometria dróg przebiegających przez Park nie powinna być korygowana; drogi publiczne nie powinny być poszerzane i pozbawiane alejowych zadrzewień,
- zalesienia wzdłuż dróg, szczególnie w szerokich pasach dróg wojewódzkich, powinny być kształtowane w układach nieregularnych (różnowiekowe i różnogatunkowe - z gatunków rodzimych), z pielęgnowanymi fragmentami roślinności niskiej,
- nie przewiduje się rozbudowy sieci dróg publicznych, jednakże popularyzacja szlaku turystycznego elektrowni wodnych i konieczność dojazdu autokarami turystycznymi w określone miejsca trasy może spowodować konieczność przebudowy wybranych dróg i organizacji parkingów wraz z towarzyszącym im zagospodarowaniem (wybrane usługi),
- ewentualne inwestycje dotyczące infrastruktury transportowej muszą być projektowane i realizowane w sposób nie powodujący zmiany stosunków wodnych w Parku,
- odprowadzanie wód opadowych z tras komunikacyjnych musi być projektowane i wykonane w sposób nie powodujący nasilenia erozji wodnej i zanieczyszczenia wód w Parku,
- przebiegi projektowanych tras, zastosowane rozwiązania techniczne i architektoniczne muszą uwzględniać wymogi ochrony walorów krajobrazowych Parku oraz w jak największym stopniu neutralizować negatywny wpływ inwestycji na krajobraz,
- w celu ochrony fauny zaleca się zaprojektowanie i wykonanie przejść dla zwierząt, w zależności od ukształtowania terenu, nad lub pod trasami komunikacyjnymi. Ilość, lokalizacja, wymiary i sposób wykonania przejść oraz innych zabezpieczeń służących ochronie zwierząt w inwestycjach drogowych powinny być w każdym przypadku szczegółowo uzgadniane z Dyrektorem Parku,

- proponuje się ograniczenie do niezbędnego minimum (np. dojazdy do stanic wodnych) publicznej dostępności samochodowej dróg leśnych.,
- parkingi publiczne poza terenami zabudowanymi, wyłącznie o wielkości do 20 miejsc postojowych, bez utwardzonej nawierzchni (możliwość stosowania ażurowych konstrukcji), powinny być urządzane według zasady tworzenia zespołów, po 3-5 stanowisk, oddzielonych zielenią,
- ze względu na wymogi ochrony Parku nie powinny być realizowane projekty, prowadzące do intensyfikacji ruchu samochodowego na jego terenie.

Jednostka „B" - otulina Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi"

Jednostkę wyróżnia:

- *pojezierne położenie,*
- *urozmaicona rzeźba terenu, decydująca o dużej atrakcyjności krajobrazowej (przewaga falistych, falisto - pagórkowatych, pagórkowatych wysoczyzn morenowych, rozległe obniżenia rynnowe ciągnące się od jez. Chotkowskiego i od okolic Dąbrówki po Borzytuchom, dolina Kamienicy, rozległe powierzchnie sandrowe w części północno - zachodniej),*
- *zróżnicowana powierzchniowa budowa geologiczna: przewaga glin zwałowych, ponadto występowanie piasków, żwirów wodnolodowcowych (w części północno - zachodniej, w rejonie środkowym) oraz utworów organicznych, głównie torfów (najwięcej w dolinie Jutrzenki, w rejonie cieków spod Dąbrówki, również w dolinie Bytowej, w lokalnych obniżeniach międzymorenowych),*
- *występowanie terenów o niekorzystnych warunkach fizjograficznych dla osadnictwa (niekorzystne warunki gruntowo - wodne, mikroklimatyczne w pasmach wzdłuż Jutrzenki, Bytowej, na północny - zachód i południowy wschód od Dąbrówki)*
- *na ogół średnie warunki izolacji I- ego poziomu wodonośnego; słaba izolacja w południkowym paśmie środkowym, na skraju północno - zachodnim, zachodnim,*
- *małokorzystne warunki agroklimatyczne, występowanie zjawiska erozji gleb,*
- *jednorodne, leśne pokrycie terenu w części zachodniej (las łączący się z główną powierzchnią leśną jednostki A, a razem fragment większego kompleksu leśnego), mniejsze powierzchnie leśne w części wschodniej, przewaga lasów liściastych,*
- *znacząca powierzchnia gruntów rolnych: średnio- i małourodzajnych gruntów ornych, na gliniasto - piaszczystym i piaszczystym podłożu, gruntów rolnych oraz użytków zielonych na podłożu organicznym. Część gruntów w ostatnich latach nie była użytkowana rolniczo,*
- *występowanie jednego z pięciu w gminie, a ponad 160- ciu w Polsce, jeziora lobeliowego, przewidzianego do ochrony rezerwatowej,*
- *częste występowanie drobnych obiektów, pełniących istotną rolę ekologiczną (śródpolne, śródleśne oczka wodne, bagna, torfowiska, w tym wysokie). Największe nagromadzenie torfowisk wysokich występuje w części wschodniej, w rejonie Niedarzyno - Dabrówka,*
- *słabiej, w porównaniu z jednostką A, rozwinięta sieć rzeczna, jedno duże jezioro (Chotkowskie), znacząca ilość drobnych oczek wodnych,*
- *wstępnie wydzielony Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 117 w części wschodniej,*
- *lokalnie potencjalne możliwości pozyskiwania pospolitych surowców kopalnych (piasek, kruszywo),*

- *niezadawalający stan sanitarny wód płynących,*
- *znaczący udział zanieczyszczeń dopływających z wodami spoza granic gminy (jednostki),*
- *nieuporządkowana gospodarka ściekowa,*
- *bardzo ograniczone możliwości zagospodarowania turystycznego jezior, z uwagi na małą ilość większych zbiorników; w przypadku jez. Chotkowskiego bardzo utrudniona dostępność, obniżona jakość, eutrofizacja wód,*
- *korzystne warunki dla rozwoju aktywnych form wypoczynku, turystyki wiejskiej,*
- *zachowane stanowiska archeologiczne, objęte strefami ochrony konserwatorskiej w części środkowej, wschodniej, wartościowe elementy środowiska kulturowego w miejscowości Dąbrówka (wiejski krajobraz kulturowy, przykłady budownictwa wiejskiego, park),*
- *słabo rozwinięta sieć osadnicza. Osadnictwo koncentruje się w obrębie 4-ech miejscowości położonych w środkowej i wschodniej części jednostki (Niedarzyno, Chotkowo, Struszewo, Dąbrówka).*

Jednostka B jest predysponowana do następujących funkcji:
1. *rolnictwo z preferencjami dla rolnictwa ekologicznego,*
2. *zrównoważona gospodarka leśna,*
3. *osadnictwo, rzemiosło i przetwórstwo rolne,*
4. *turystyka i rekreacja, obsługa turystyki,*
5. *inne formy działalności gospodarczej, nieuciążliwej dla środowiska,*

Preferowane rodzaje aktywności gospodarczej ustalone w planie ochrony na terenie otuliny Parku (w jednostce B):
- rolnictwo z preferencjami dla proekologicznych form gospodarki rolnej,
- turystyka i rekreacja,
- osadnictwo, rzemiosło i przetwórstwo rolne w obszarach i formach nie zagrażających przyrodzie, walorom kulturowym i krajobrazowym Parku,
- inne formy działalności gospodarczej związane z obsługą turystyki i funkcjonowaniem poszczególnych jednostek osadniczych.

Dla jednostki B przyjmuje się następujące ogólne zasady zagospodarowania:
a) zrównoważona gospodarka, nie wpływająca ujemnie na środowisko Parku, zapewniająca ochronę lokalnych wartości przyrodniczych,
b) rozwój infrastrukturalny jednostek osadniczych,
c) ochrona obszarów szczególnie cennych pod względem przyrodniczym, krajobrazowym oraz kulturowym, tworzenie, utrzymanie warunków równowagi ekologicznej.

Na terenie jednostki B - obowiązują ograniczenia, związane z funkcjonowaniem otuliny Parku.

Według zatwierdzonego planu ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi", w obrębie jednostki obowiązują następujące zasady:
- na obszarze otuliny Parku nie należy lokalizować obiektów i podejmować przedsięwzięć mogących degradować walory przyrodnicze i krajobrazowe Parku,
- zaleca się, aby w postępowaniach w sprawach ocen oddziaływania na środowisko planowanych na obszarze otuliny Parku przedsięwzięć mogących

znacząco oddziaływać na środowisko uwzględniano przewidywane oddziaływanie tych przedsięwzięć na środowisko Parku,

- zaleca się, aby w postępowaniach w sprawach ocen oddziaływania na środowisko nowych obiektów (oczyszczalni ścieków, ośrodków hodowli ryb łososiowatych, zakładów produkcyjnych itp.), lokalizowanych na obszarze otuliny Parku, w zlewni rzeki Słupi, uwzględniano sumaryczne oddziaływanie zanieczyszczeń odprowadzanych z projektowanych i istniejących obiektów na jakość wód rzeki w Parku,
- zaleca się, aby budowę nowych obiektów hydrotechnicznych oraz wykonywanie melioracji odwadniających w zlewni rzeki Słupi, na obszarze otuliny Parku, realizowano wyłącznie w niezbędnych przypadkach, w sposób nie zakłócający stosunków wodnych w Parku i nie powodujący pogorszenia warunków życia biologicznego w wodach na obszarze Parku.

Szczególna wartość przyrodnicza, krajobrazowa, kulturowa przestrzeni gminy, funkcjonowanie w jej granicach parku krajobrazowego (wchodzi w skład Krajowego systemu Obszarów Chronionych) oraz przyjęte (sformułowane) ekologiczne zasady jej zagospodarowania, dają bardzo poważną podstawę do starań o środki pomocowe na rozwój gminy.

3. KIERUNKI ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

3.1 Kierunki rozwoju wiodących funkcji gminy

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom" przyjęto za funkcje wiodące gminy gospodarkę rolną i leśną, turystykę i rekreację oraz działalność produkcyjno-usługową nieuciążliwą dla środowiska.

3.1.1 Kierunki zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Rolnictwo stanowi główną funkcję w zagospodarowaniu gminy Borzytuchom. Decyduje o tym wysoki udział ludności rolniczej oraz wysoki udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy.

Kierunki działania w przestrzeni rolniczej gminy Borzytuchom określono na podstawie następujących przesłanek:

a/ ustroju rolnego państwa, który tworzą obowązujące przepisy prawa

Ponadto działalność rolniczą regulują przepisy o nasiennictwie i hodowli zwierząt, podatku rolnym, ubezpieczeniu rolników.

b/ polityki rządu

c/ informacji i wniosków z opracowań regionalnych do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom przesłanych Zarządowi gminy przez Zarząd Województwa Pomorskiego

d/ planu ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi"

e/ stanu zagospodarowania przestrzeni rolniczej gminy

f/ organizacji rolnictwa w gminie

g/ wniosków złożonych przez właścicieli gospodarstw

W studium gminy przyjęto następujące główne kierunki zagospodarowania przestrzeni rolniczej gminy Borzytuchom:

1. *Prywatyzacja i restrukturyzacja Zasobu AWRSP*
2. *Ochrona gruntów rolnych*
3. *Poprawa struktury jakościowej użytków rolnych*
4. *Zmiana struktury obszarowej i organizacji gospodarstw rolnych*
5. *Zwiększenie produkcyjności przestrzeni rolniczej*
6. *Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego*
7. *Przeciwdziałanie skutkom zmian ustrojowych w przestrzeni rolniczej*
8. Ograniczenia niepożądanego oddziaływania gospodarki rolnej na środowisko przyrodnicze Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi".

1. Prywatyzacja i restrukturyzacja Zasobu ANR

We władaniu państwa pozostaje 1343 ha (wg stanu 2008 r.) *użytków rolnych gminy.* ANR *przygotowuje ośrodki rolne do prywatyzacji.*

Zabudowane grunty byłych ośrodków pgr /gdzie brak zainteresowania rolniczym wykorzystaniem/, przeznaczyć na cele nierolnicze nie kolidujące z

rolniczym charakterem obszaru. Grunty marginalne przeznaczyć pod zabudowę, a na terenach wykluczających zabudowę - zalesić.

2. Ochrona gruntów rolnych

Konieczność ochrony gruntów rolnych przed przeznaczaniem ich na cele nierolnicze wynika z obowiązującego prawa (Ustawy o ochronie środowiska i ochronie gruntów rolnych i leśnych) oraz uwarunkowań wewnętrznych.

Szczególnie chronione będą grunty klasy III, grunty na glebach pochodzenia organicznego oraz nieużytki organiczne i oczka wodne. Za ich wyłączenie z użytkowania rolniczego wnoszone są należności i opłaty.

Proponuje się objąć ochroną również grunty klasy IV pochodzenia mineralnego poprzez podjęcie stosownej uchwały przez Radę Gminy. Grunty rolnicze na cele nierolnicze można przeznaczyć tylko w planie zagospodarowania przestrzennego.

Z zainwestowania wyłącza się grunty orne na glebach klasy III, obszary gruntów ornych z przewagą występowania gleb klasy IV, użytki zielone na glebach pochodzenia organicznego oraz nieużytki organiczne i oczka wodne.

3. Poprawa struktury jakościowej użytków rolnych

Poprawa struktury użytków rolnych może nastąpić poprzez systematyczne wyłączanie z użytkowania rolniczego gruntów marginalnych /przede wszystkim gruntów ornych klasy V, VI i VIz, a także wyższych klas położonych śródleśnie lub marginalnie w stosunku do ośrodków produkcyjnych, siedlisk rolniczych/. Najwłaściwszym sposobem wykorzystania tych terenów jest zalesianie i zadrzewianie, po zaspokojeniu potrzeb inwestycyjnych.

W programie przewidującym pomoc finansową do przystosowania rolnictwa i terenów wiejskich do standardów Unii Europejskiej, przewiduje się środki na zalesianie gruntów rolnych, w trybie określonym Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Zalesianie gruntów rolnych oraz gruntów innych niż rolne", objetego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 (Dz. U. z 2007 r. Nr 114, poz. 786 z późn. zm.).

Zgodnie z planem ochrony Parku *należy dążyć do renaturyzacji łąk położonych na glebach organicznych.*

4. Zmiana struktury obszarowej i organizacji gospodarstw rolnych

Gospodarstwa do 10 ha stanowiły *56,4 % ogólnej ilości gospodarstw w gminie i* zajmowały *20,2 % powierzchni użytkowanej przez indywidualne gospodarstwa rolne* (wg stanu na 2000 r.).

Zakłada się utrzymanie małych gospodarstw produkujących na własne potrzeby, z jednoczesnym tworzeniem warunków do rozwoju funkcji pozarolniczych. Powstanie dostatecznej ilości miejsc pracy poza rolnictwem spowoduje zmiany strukturalne, przede wszystkim w grupie gospodarstw 5 - 10 ha oraz w rejonie słabych gleb, które powinny być systematycznie wyłączane z produkcji rolniczej. Gospodarstwa powyżej 10 ha, silne ekonomicznie powinny zwiększać swoją powierzchnię poprzez zagospodarowanie gruntów gospodarstw bez następców oraz gruntów państwowych. Zgodnie z zaleceniami zawartymi w planie ochrony Parku

Krajobrazowego „Dolina Słupi”, *celem ograniczenia niepożądanego oddziaływania gospodarki rolnej na środowisko przyrodnicze w Parku i jego otulinie zaleca się rozdrobnienie struktury wielkopowierzchniowych monokultur.*

Pożądaną formą organizacji gospodarstw indywidualnych powinno być gospodarstwo rodzinne. Głównym celem będzie przekształcenie gospodarstw indywidualnych w gospodarstwa rodzinne.

5. Zwiększenie produkcyjności przestrzeni rolniczej

Żaden z realizowanych, a także projektowanych programów krajowych i europejskich pomocy dla rolnictwa i wsi, nie przewiduje zwiększania produkcji rolniczej, natomiast występuje poparcie dla zwiększania produktywności i podnoszenia jakości produktów rolnych.

Zaniechanie produkcji na glebach marginalnych, pozwoli skierować środki produkcji na obszary zapewniające optymalną wydajność, wprowadzenie do produkcji roślinnej gatunków i odmian wydajniejszych i o korzystniejszych parametrach, a w produkcji zwierzęcej ras.

Dla gminy Borzytuchom położonej w regionie o dużym bezrobociu korzystnym jest wprowadzenie technologii ekologicznych, które zwiększają pracochłonność upraw. Technologie te pozwalają na uzyskanie produktów o najwyższych wartościach dla przetwórstwa, jednocześnie chronią środowisko /pozostając w zgodności ze „strategią rozwoju zrównoważonego” tzn. zharmonizowanego ze środowiskiem przyrodniczym/. Ponadto realizuje to zadanie sformułowane w planie ochrony *Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”:*

„W celu ograniczenia niepożądanego oddziaływania gospodarki rolnej na środowisko przyrodnicze Parku zaleca się:

1) sukcesywne wprowadzanie proekologicznych form gospodarki rolnej, szczególnie rolnictwa ekologicznego,
2) stosowanie płodozmianu oraz zabiegów ograniczających straty składników pokarmowych z gleby i ograniczających erozję
3) stosowanie w pierwszym rzędzie nawozów organicznych powstających w gospodarstwach oraz traktowanie nawozów mineralnych jako uzupełnienia wymaganej dawki nawozowej,
4) preferowanie naturalnych środków ochrony roślin”.

Do produkcji ekologicznej preferowany jest cały obszar gminy ze szczególnym wskazaniem części północnej, położonej w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”. Warunki konieczne do rozpoczęcia produkcji zostały określone w projekcie ustawy o rolnictwie ekologicznym oraz w projektach podstawowych aktów wykonawczych.

6. Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego

Ze względu na trudne rynki zbytu, istotnym jest nawiązanie współpracy między producentami rolnymi i przetwórstwem.

Na terenie gminy możliwy jest rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego /przede wszystkim konfekcjonowanie: ziemniaków, warzyw, owoców oraz przetwórstwo owoców/. Na lokalizację przetwórstwa można wykorzystać istniejące i niewykorzystane obiekty byłych pgr, a na niewielką skalę można prowadzić je /szczególnie konfekcjonowanie/ w zagrodach.

Wielkość zbiorów runa leśnego w gminie Borzytuchom, a także w gminach ościennych w połączeniu ze zwiększoną uprawą owoców jagodowych będzie dobrą ofertą dla inwestorów, którzy zechcą zlokalizować przetwórnię na terenie gminy. W celu ich przyciągnięcia należy przeprowadzić szacunek wielkości zbiorów runa leśnego i owoców jagodowych oraz znaleźć inwestora strategicznego.

7. Przeciwdziałanie skutkom zmian ustrojowych w przestrzeni rolniczej

W wyniku reformy gospodarczej państwowe gospodarstwa rolne ograniczyły produkcję /przede wszystkim zwierzęcą/ oraz zatrudnienie. W rolnictwie gminy w 1997 roku pracowało o 61,1 % osób mniej niż w 1990 roku, poza indywidualnym gospodarstwem rolnym. Powstały nowe podmioty gospodarcze, które nie wchłonęły nadwyżek pracy. Podobna sytuacja zaistniała w sąsiednich gminach.

Nie przewiduje się wzrostu produkcji globalnej ze względu na prowadzoną politykę rolną, proponowane wyłączenie z produkcji gruntów najsłabszych, a w związku z tym i wzrostu zatrudnienia w rolnictwie. W celu tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem gmina wymaga wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Kierunki kształtowania przestrzeni rolniczej zostały przedstawione na planszy studium w skali 1:10 000, na której wyznaczono:

1. ***Obszary użytków rolnych wyłączone z zabudowy***
   Są to grunty orne z przewagą występowania gleb klasy IV oraz użytki zielone na glebach pochodzenia organicznego, a także pozostałe użytki zielone.
2. ***Obszary użytków rolnych marginalnych do przeznaczenia na funkcje pozarolnicze***
   Do obszarów tych przyjęto grunty orne klasy V, VI i VIz z enklawami gleb klas wyższych, a także bez względu na jakość, położone marginalnie w stosunku do siedlisk rolniczych oraz grunty przyleśne.

Grunty te należy wyłączyć z użytkowania rolniczego w celu poprawy struktury jakości użytków rolnych. Najkorzystniejszym sposobem ich zagospodarowania jest zalesianie, po zaspokojeniu potrzeb inwestycyjnych użytkowników.

3. ***Obszary użytków rolnych przeznaczone do zalesienia***
   Do zalesienia przeznaczono użytki rolne zgodnie z wnioskami użytkowników oraz ze względów ekologicznych /które w pierwszej kolejności powinny być przeznaczone do zalesienia.

W studium przyjmuje się następujące <u>sposoby realizacji przyjętych kierunków zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy:</u>

a) Grunty wyłączone z zainwestowania, do których zaliczono: grunty orne klasy III, obszary gruntów ornych z przewagą klasy IV, grunty pochodzenia organicznego, torfowiska i oczka wodne - nie będą przeznaczane na funkcje pozarolnicze.

b) Poprawę struktury jakościowej użytków rolnych uzyska się poprzez wyłączenie z użytkowania rolniczego gruntów klas V, VI i VIz oraz innych marginalnych wskazanych na planszy „Studium...". Rada gminy w pierwszej kolejności obejmie opracowaniem planistycznym obszary przeznaczone pod zalesienie i wyznaczy

granicę rolno – leśną zgodnie z obowiązującym prawem. Pozostałe użytki rolne marginalne będą wyłączane zgodnie z potrzebami użytkowników i polityką gminy.

c) *W gminie możliwa jest dalsza zmiana struktury obszarowej gospodarstw. Wójt gminy i organizacje obsługi rolnictwa udzielą rolnikom zamierzającym powiększyć swoje gospodarstwa pomocy merytorycznej w zakresie scaleń i wymiany gruntów. Gmina wykorzysta na ten cel fundusze zagwarantowane przez Rząd, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa* (wg stanu na 2008 r. następcą prawnym Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa jest Agencja Nieruchomości Rolnych - kontynuuje ona dotychczasową działalność AWRSP, z uwzględnieniem regulacji zawartych w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego),

d) *pozostawi do ich dyspozycji wolne grunty, zgodnie z przepisami prawa.*

e) *Urząd Gminy udzieli zainteresowanym rolnikom pomocy organizacyjnej i informacyjnej o zakresie działalności budżetowych i poza budżetowych instytucji obsługi rolnictwa, w celu wykorzystania wszelkiej pomocy państwa oraz instytucji i organizacji krajowych i europejskich (finansowej, szkoleniowej, organizacyjnej) dla zwiększenia produkcyjności użytków rolnych oraz poprawy jakości produktów rolniczych. Zwiększanie produkcji następować będzie z uwzględnieniem zaleceń zawartych* w Planie Ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi".

f) *Gmina udzieli pomocy rolnikom w zakresie tworzenia organizacji producencko - marketingowych w celu nawiązania kontaktów i budowania powiązań producentów rolnych z przetwórstwem.*

Wspieraniem rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich (w tym przeciwdziałaniu skutkom zmian ustrojowych w przestrzeni rolniczej) zajmuje się Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) powstała w 1994 r.

ARiMR zajmuje się wdrażaniem instrumentów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej oraz udziela pomocy ze środków krajowych. Agencja, jako wykonawca polityki rolnej, ściśle współpracuje z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. ARiMR podlega jednocześnie nadzorowi Ministerstwa Finansów w zakresie gospodarowania środkami publicznymi.

Beneficjentami działań realizowanych przez ARiMR są rolnicy, mieszkańcy wsi, przedsiębiorcy i samorządy lokalne.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa jest podmiotem wdrażającym instrumenty pomocy finansowane z funduszy unijnych:

- Europejskiego Funduszu Rolnego Gwarancji (EFRG), w ramach którego agencja będzie kontynuowała realizację instrumentów pomocy I filara WPR (płatności bezpośrednie, wspólna organizacja rynku owoców i warzyw, wspólna organizacja rynku rybnego). Pula środków przeznaczonych dla Polski w ramach tego funduszu wynosi 14 mld euro z UE.

- Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), z którego finansowane będą wszystkie działania dotyczące rozwoju obszarów wiejskich (II filar WPR) – przewidywane środki dla Polski w ramach tego funduszu wynoszą 13,2 mld euro z UE.

Kwoty przewidziane dla Polski w ramach powyższych funduszy, zostaną uzupełnione środkami krajowymi z budżetu Państwa i źródeł prywatnych.

ARiMR będzie kontynuować również działania w ramach pomocy krajowej, ale pod nowymi rygorami wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy publicznej w sektorze rolnym i leśnym.

8. Ograniczenia niepożądanego oddziaływania gospodarki rolnej na środowisko przyrodnicze Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi".

Kierunki i zasady gospodarowania rolniczą przestrzenią winny być zgodne z ustaleniami Planu ochrony Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi", w tym Działu IV Zasady Gospodarki w Parku Rozdz. 5 Rolnictwo (Załącznik Nr 1 do Rozporządzenie Nr 15/2003 Wojewody Pomorskiego z dnia 23 czerwca 2003 roku - Dz. U. Woj. Pom. z 30 czerwca 2003 r Nr 83 poz. 1362).

3.1.2 Kierunki zagospodarowania obszarów leśnych

Kierunki i zasady zagospodarowania obszarów leśnych winny być zgodne z ustaleniami Planu ochrony Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi", w tym Działu IV Zasady Gospodarki w Parku Rozdz. 7 Leśnictwo (Załącznik Nr 1 do Rozporządzenie Nr 15/2003 Wojewody Pomorskiego z dnia 23 czerwca 2003 roku - Dz. U. Woj. Pom. z 30 czerwca 2003 r Nr 83 poz. 1362).

Gmina charakteryzuje się bardzo wysokim stopniem lesistości, obecnością zwartych i rozległych kompleksów leśnych oraz znacznym, ponad 50 % udziałem żyznych siedlisk utrzymujących cenne drzewostany liściaste - bukowe, dębowe i mieszane. Pomimo to w drzewostanach dominuje sosna, zajmując 85% ich powierzchni jako gatunek panujący.

Społeczno-gospodarczy rozwój gminy powinien opierać się na wszechstronnym i pełnym wykorzystaniu lasów, pod warunkiem stosowania proekologicznych zasad gospodarki leśnej i rzeczywistej realizacji trwałego i zrównoważonego rozwoju lasów.

Ustawa o lasach z 1991r. zmieniając hierarchię funkcji lasów i nadając najwyższą rangę funkcjom pozaprodukcyjnym, środowiskotwórczym, ekologicznym i społecznym, określa zasady utrzymania, ochrony i powiększania zasobów leśnych zgodnie z uwarunkowaniami przyrodniczymi lasów ujmowanych jako ekosystemy, a nie tylko jako drzewostany. Wzmocnienie proekologicznych tendencji ustawy o lasach nastąpiło po wydaniu aktów wykonawczych, nowelizacji ustawy w 1997r., przyjęciu przez Sejm Programu zrównoważonej gospodarki leśnej, Polityki leśnej państwa.

Nadrzędnym celem gospodarki leśnej na terenie gminy jest zachowanie i poprawa stabilności ekosystemów leśnych, poprawa ich żywotności i odporności biologicznej na oddziaływanie szkodliwych czynników: antropogenicznych, biotycznych oraz abiotycznych. Wynika to ze szczegółowych wytycznych w sprawie wykonywania czynności gospodarczych zawartych w planie urządzenia Nadleśnictwa Bytów, do których należą min. takie działania, jak:

- *zachowanie zgodności składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliska na terenach zalesień, odnowień i uzupełnianych samosiewów,*
- *zachowanie i podkreślanie zróżnicowania mikrosiedliskowego,*
- *wzbogacanie struktury drzewostanów i róznorodności gatunkowej na żyznych siedliskach,*
- *preferowanie odnowień naturalnych,*
- *w celu wzbogacania gleb leśnych w próchnicę, pozostawianie zdrowych gałęzi oraz mniej wartościowych gospodarczo drzew leżących,*
- *zwiększanie naturalnej bazy żerowej zwierzyny w celu przeciwdziałania szkodom w uprawach,*
- *stosowanie cięć pielęgnacyjnych w sposób ograniczający uszkodzenia lasu,*
- *preferowanie małych powierzchniowo szkółek leśnych,*
- *stosowanie żywopłotów ochronnych w szkółkach,*
- *preferowanie nawożenia organicznego i minimalizacja udziału środków chemicznych,*
- *stosowanie rewitalizacji mikrobiologicznej gleb w szkółkach oraz wprowadzanie gatunków roślin odstraszających szkodniki owadzie oraz eliminujących grzybowe.*

W uzupełnieniu celów i kierunków rozwoju lasów gminy zaleca się:

- *dokonanie inwentaryzacji przyrodniczej na obszarach lasów liściastych położonych w kompleksach leśnych południowo-zachodniej oraz południowej części gminy,*
- *ograniczanie rabunkowego pozyskiwania runa leśnego*

Znaczna powierzchnia lasów na terenie gminy stwarza możliwości ich turystycznego i rekreacyjnego wykorzystania. Ochrona leśnej szaty roślinnej wymaga jednak wyłączenia niektórych terenów leśnych z zagospodarowania turystycznego. Określa je ustawa o lasach z 28 września 1991 r. (Dz.U. Nr 101, poz. 444), znowelizowana 24 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 54, poz. 349) w art. 26:

– *stały zakaz wstępu obowiązuje w lasach stanowiących:*

- *uprawy leśne do 4 m wysokości,*
- *ostoje zwierząt,*
- *źródliska rzek i potoków, obszary zagrożone erozją*

– *okresowy zakaz wstępu dotyczy pozostałych terenów leśnych i wprowadzony jest w przypadku:*

- *wystąpienia zniszczenia albo znacznego uszkodzenia drzewostanu lub degradacji runa leśnego,*
- *dużego zagrożenia pożarowego,*
- *wykonywania zabiegów gospodarczych związanych z hodowlą, ochroną lasu lub pozyskiwaniem drewna*

*Północna część obszaru gminy położona w zasięgu Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi" /**Jednostka A**/, posiada szczegółowe opracowania dotyczące środowiska przyrodniczego, wynikające z inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej Parku oraz* ustanowionego Planu ochrony Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi". *W planie ochrony sformułowano wnioski dotyczące zasad zagospodarowania przestrzeni leśnej, w tym jej ochrony, udostępnienia i wykorzystania jako jednego z najważniejszych czynników rozwoju gminy.*

*Ustalenia, zalecenia i propozycje zawarte w planie ochrony odnoszą się również do lasów na pozostałym obszarze gminy /**Jednostka B**/ - w szczególności związane z zagadnieniami przebudowy drzewostanów zniekształconych domieszką sosny na żyznych siedliskach lasów liściastych, dotyczące unaturalnienia monokultur sosnowych na siedliskach porolnych, zwiększania powierzchni lasów, łączenia rozdrobnionych kompleksów leśnych, ochrony różnorodności przyrodniczej i przystosowania lasów do rozwoju turystyki.*

***Jednostka A - Park Krajobrazowy „Dolina Słupi**”*

W zasadach zagospodarowania lasów Parku uwzględniono Zarządzenie Nr 11A Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 11 maja 1999 r. wprowadzające Wytyczne w sprawie doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych oraz inne opracowania dotyczące zrównoważonej gospodarki leśnej jak: Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie z 28 maja 1996 r. - załącznik Nr 11 do Instrukcji Urządzania Lasu, Ochrona i zrównoważone użytkowanie lasów w Polsce - publikacja Fundacji IUCN Poland (1996), Kierunki ochrony przyrody w lasach zagospodarowanych (1995) - opracowanie wykonane w Katedrze Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej SGGW w Warszawie na zlecenie Departamentu Leśnictwa MOŚZNiL, Krajowy program zalesień (1995), Politykę leśną Państwa (1997).

Z uwagi na to, że lasy tej jednostki stanowią część głównego kompleksu leśnego Parku, najważniejszą zasadą ich rozwoju i zagospodarowania (lub kierunkiem) jest odbudowa ekosystemów leśnych: siedlisk, zbiorowisk roślinnych, flory i fauny, w celu osiągnięcia możliwie najwyższego stopnia naturalności i stabilności tych ekosystemów.

Dotyczy to szczególnie lasów na żyznych siedliskach lasu mieszanego i lasu świeżego oraz boru mieszanego, gdzie powszechność zniekształceń fitocenoz leśnych wymaga działań unaturalniających lub regeneracyjnych. W ramach działań zaleca się:

- *dokonanie oceny aktualnego stopnia naturalności fitocenoz leśnych, określenie faz degeneracji oraz dynamiki roślinności leśnej na powierzchniach zniekształconych siedlisk lasu mieszanego, lasu świeżego, przewidzianych w planach urządzenia nadleśnictwa Bytów do przebudowy drzewostanów,*
- *wykorzystanie tendencji fitocenoz do spontanicznej regeneracji; spontaniczne procesy mogą zachodzić szybciej niż przebudowa drzewostanów,*
- *pozostawienie wybranych, najbardziej zbliżonych do naturalnych fragmentów fitocenoz kwaśnej buczyny niżowej oraz świeżego boru sosnowego jako powierzchni modelowych, bez ingerencji gospodarczej, w których można obserwować naturalne procesy procesy i zmiany (dotyczy to obszarów położonych w obrębie Borzytuchom w oddz. 170 g, 171 p, 200 i, 201 a, 203, 204 f, i),*
- *weryfikację zalecanego w planie urządzenia Nadleśnictwa Bytów docelowego składu drzewostanów i ilościowych proporcji poszczególnych gatunków w lasach liściastych: w szczególności większego udziału buka i dębu bezszypułkowego przy jednoczesnym zmniejszeniu udziału sosny na siedliskach lasu mieszanego i lasu świeżego oraz wyeliminowaniu świerka jako gatunku docelowego na siedliskach lasu wilgotnego,*
- *stosowanie w lasach bukowych i mieszanych rębni złożonych, udoskonalonych, zróżnicowania czasu, formy oraz intensywności cięć. Mogą być stosowane rębnie*

z wydłużonym okresem odnowienia - IIIb, IIId oraz przerębowa IV, naśladująca naturalne procesy rotacji pokoleń drzew, w szczególności na wymienionych obszarach występowania najbardziej zbliżonych do naturalnych fragmentów kwaśnej buczyny niżowej; wiek nie powinien odgrywać roli głównego kryterium dojrzałości rębnej drzewostanów. Należy unikać w przebudowie drzewostanów rębni I - zupełnej i rębni Ia prowadzących do dalszego zniekształcania struktury fitocenoz bukowych oraz degradacji gleb.

W granicach jednostki A, przede wszystkim w jej części północnej, występują kompleksy leśne na gruntach porolnych, najczęściej w formie monokultur sosnowych. W celu ich renaturyzacji oraz z uwagi na stosunkowo wysoką podaż gruntów do zalesień na tym obszarze i przewidywanym zwiększeniem powierzchni lasów na gruntach porolnych, proponuje się:

- *wprowadzanie podszytu na siedliskach boru mieszanego (buk, dąb, jarząb, kruszyna) oraz lasu mieszanego (lipa, grab, buk); zabiegi te należy stosować w pierwszej kolejności w obszarach penetracji turystycznej, wokół jezior,*
- *szersze niż dotychczas stosowanie metody ogniskowo-kompleksowej ochrony lasu: wprowadzanie zestawów podszytów, pojników, budek dla ptaków, ochrony mrówek i dzików,*
- *pielęgnacja i dążenie do poprawy stanu sanitarnego drzewostanów osłabionych gradacjami owadów i grzybów,*
- *wykorzystywanie mikrosiedlisk i wprowadzanie domieszek biocenotycznych w litych monokulturach sosnowych,*

W celu zwiększania różnorodności przyrodniczej lasów na obszarze jednostki A zaleca się:

- *objęcie szczególną ochroną biotopów wnętrza lasu; zwiększenie możliwości występowania gatunków o wąskiej amplitudzie ekologicznej,*
- *wykorzystywanie możliwości mikrosiedlisk, przeciwdziałanie ich degradacji i ubożeniu,*
- *zwiększanie powierzchni drzewostanów starszych klas wieku, pozostawianie drzew dziuplastych, drzew o osobliwym pokroju, o wymiarach zbliżonych do pomnikowych,*
- *ochronę lasów nadrzecznych: łęgów i olsów przed osuszeniem, domieszką gatunków szpilkowych (świerk) oraz stosowaniem rębni zupełnej,*
- *zaniechanie melioracji w lasach,*
- *na wybranych obszarach - pozostawianie halizn, leżących drzew i wykrotów,*
- *ochronę stref ekotonowych wyróżnionych jako ważne w krajobrazie Parku,*
- *zróżnicowanie zasad gospodarowania w lasach ochronnych i gospodarczych (wielofunkcyjnych) w zakresie składu gatunkowego, metod pielęgnacji i odnowienia oraz wieku rębności, w zależności od funkcji ochronnej,*
- *stosowanie techniki zrywki chroniącej rosnące drzewa przed uszkodzeniami podczas pozyskiwania drewna,*
- *stosowanie do remontu dróg leśnych wyłącznie materiału miejscowego pochodzenia,*
- *likwidację i oczyszczenie śródleśnych miejsc dzikich wysypisk odpadów,*
- *wyznaczenie miejsc obozowisk, biwaków, śródleśnych stanic wodnych oraz inne miejsca wypoczynku i zagospodarowanie ich w sposób ograniczający do minimum zniszczenia związane z pobytem turysty,*

- *wprowadzanie okresowych zakazów wstępu na obszary leśne zniszczone w wyniku nadmiernej penetracji pieszej oraz tworzenie warunków do regeneracji runa i podszytu.*

W zakresie kształtowania przestrzeni leśnej, zadrzewień i zakrzewień zaleca się:

- *łączenie małych kompleksów leśnych; opracowanie planów zalesień i zadrzewień w gminach, przeciwdziałanie izolacji i rozdrobnieniu lasów przez stosowanie zasady wymiany gruntów,*
- *utrzymanie łączności pomiędzy poszczególnymi enklawami leśnymi a większymi kompleksami leśnymi (m.in.: w rejonie Jutrzenki i Ryczyna z kompleksem leśnym projektowanego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Herta", 1 km od skrzyżowania Krosnowo - Borzytuchom do Osady Leśnej, tworzenie zakrzewień, szpalerów drzew i alei śródpolnych pełniących funkcję m.in. korytarzy migracyjnych (korytarzy ekologicznych). Skład gatunkowy, forma i układ przestrzenny zależy każdorazowo od przewidywanej funkcji zadrzewień i zakrzewień oraz typu siedliska. Na obszarze Parku należy preferować gatunki nektarodajne, wytwarzające duże ilości nasion lub owoców oraz dające schronienie różnym grupom organizmów zwierzęcych. Są to m.in. następujące gatunki drzew: lipa drobnolistna, klon zwyczajny, klon jawor, jesion wyniosły, jarząb zwyczajny, czeremcha zwyczajna, grab zwyczajny, jabłoń dzika, topola osika, brzoza brodawkowata, sosna pospolita, buk zwyczajny, dąb bezszypułkowy oraz krzewów, jak: leszczyna, trzmielina zwyczajna, dziki bez koralowy, głóg jednoszyjkowy, róża polna, róża pomarszczona, dziki bez czarny,*
- *kształtowanie stref ekotonowych na zalesianych terenach,*
- *pozostawianie śródpolnych „oczek" wodnych, torfowisk oraz istniejących grup i kęp drzew lub krzewów,*
- *zalesienie gruntów marginalnych (gleby klasy VI i VIz), w pierwszej kolejności zagrożonych erozją wodną,*
- *dopuszczenie naturalnej sukcesji roślinności na niektórych powierzchniach gruntów odłogowanych, w szczególności w obrębie 3 kompleksu glebowo-rolniczego,*
- nie należy zalesiać terenów w sąsiedztwie planowanych w studium lokalizacji elektrowni wiatrowych,
- w otwartym krajobrazie rolniczym w sąsiedztwie lokalizacji elektrowni wiatrowych nie należy wprowadzać zieleni śródpolnej.

W zakresie ochrony przed degradacją gleb leśnych Parku; w przewadze ubogich, pozbawionych CaCO3, piaszczystych i zakwaszonych zaleca się:

- *przeciwdziałanie degradacji gleb hydrogenicznych w wyniku odwodnienia torfowisk różnych typów, borów i brzezin bagiennych,*
- *przeciwdziałanie erozji gleb leśnych na obszarach o urozmaiconej rzeźbie terenu - w tym erozji zrywkowej, erozji związanej z uprawami leśnymi,*
- *zapobieganie zagęszczeniu gleb pod wpływem ciężkiego sprzętu, zwłaszcza na siedliskach hydrogenicznych (pozyskiwanie surowca drzewnego w okresie grudy zimowej),*
- *w lasach niepaństwowych - prowadzenie doradztwa w zakresie gospodarki leśnej.*

Wprowadza się zakaz stosowania zrębów zupełnych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, przy zbiornikach wodnych (rzekach i jeziorach, w szczególności na terenach wyznaczonych zlewni bezpośednich jezior lobeliowych) i w otulinie projektowanego rezerwatu „Jezioro Herta".

Udostępnianie lasów dla rekreacji

Poza wyjątkiem szczególnego zagrożenia pożarowego, oddziaływanie pozostałych czynników okresowo ograniczających wstęp do lasu może być długotrwałe i należy je przewidywać w planowaniu rekreacji. Większość obszarów leśnych z ograniczoną dostępnością powinna być czytelnie oznakowana w terenie.

Całość lasów na obszarze jednostki A może być udostępniona do różnorodnych sposobów zwiedzania - pieszo, rowerem, konno, kajakiem, a nawet sprzętem zmotoryzowanym - siecią tras i szlaków, przygotowanych do konkretnej formy zwiedzania przez zarząd PKDS" oraz Nadleśnictwo Bytów.

Trasy powinny być prowadzone wyłącznie po istniejących drogach leśnych lub widocznych liniach oddziałowych, nie mogą kolidować z przebiegiem stałych tras wędrówek zwierząt, należy je prowadzić w bezpiecznej odległości od:

- *bogatych stanowisk cennych gatunków roślin, szczególnie zagrożonych, rzadkich i ginących (wg oznaczenia na mapie operatu szaty roślinnej),*
- *naturalnych, stałych ostoi zwierząt, żerowisk i wodopojów oraz przygotowanych poletek, paśników i lizawek,*
- *terenów łowieckich i lęgowisk ptaków drapieżnych,*
- *obszarów występowania cennych, leśnych zbiorowisk roślinnych,*
- *krawędzi zalesionych stoków, zboczy dolin, jarów i rynien terenowych niezależnie od stopnia nachylenia terenu,*
- *wyłączonych drzewostanów nasiennych,*
- *lasów na siedliskach hydrogenicznych (olsów, łęgów, borów oraz brzezin bagiennych).*

Na najbardziej uczęszczanych trasach należy wyznaczać miejsca wypoczynku oraz punkty widokowe (zadaszenia lub schron, ławki i kosze na śmieci, sanitariaty).

Należy podjąć działania ograniczające zagrożenie fitocenoz leśnych poprzez:

- *kształtowanie składu gatunkowego i struktury drzewostanów w kierunku zwiększenia odporności siedlisk,*
- *podwyższanie wieku rębności drzewostanów,*
- *budowę sieci urządzeń rekreacyjnych, jak: boiska, pola namiotowe, parkingi,*
- *urządzanie dogodnych przejść do brzegów jezior chroniących lasy na stokach,*
- *wytyczanie tras spacerowych w kierunku terenów odporniejszych (lasów na żyźniejszych siedliskach, polan, łąk śródleśnych),*
- *w otoczeniu obiektów turystycznych wprowadzanie podszytów gatunków liściastych w celu zmniejszenia zagrożenia pożarowego,*
- *tworzenie zakrzewionych stref na granicy z lasem nieprzygotowanym turystycznie,*

Planowanie funkcji rekreacyjnej na danym obszarze lasu, niezależnie od typu własności, pociąga za sobą wzrost kosztów gospodarki leśnej, wymaga bowiem specjalnego przystosowania lasu i ograniczenia innych jego funkcji. Natomiast udostępnianie lasów turystyce jest na terenach lasów państwowych bezpłatne.

Sformułowane w planie ochrony zalecenia, propozycje i zakazy dotyczą lasów wszystkich własności.

3.1.3 Kierunki rozwoju turystyki i rekreacji

Gmina Borzytuchom położona jest w rejonie o znaczących walorach dla funkcji turystyczno-wypoczynkowej w skali regionu. Na terenie zachodniej części województwa pomorskiego występują, bowiem dwie strefy o walorach turystycznych: strefa nadmorska oraz strefa pojezierna /z gminami bytowsko-miastecko-człuchowskimi/.

Obszar gminy posiada walory dla rozwoju funkcji turystycznej, których podstawę stanowią cechy środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz dostępność komunikacyjna w tym:

- *funkcjonowanie części gminy w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi", który z uwzględnieniem priorytetu ochrony przyrody, stanowi atrakcyjny teren rekreacyjno-poznawczy w kraju i Europie,*
- *wysoka bioróżnorodność obszaru gminy,*
- *duże zwarte kompleksy leśne /szczególnie we zachodniej, północnej i wschodniej części gminy/. Większość lasów jest atrakcyjna turystycznie i przydatna dla rekreacji,*
- *korzystne warunki przyrodnicze dla rozwijania różnych form turystyki kwalifikowanej,*
- *dobra dostępność komunikacyjna, z przebiegiem drogi wojewódzkiej nr 209 Warszkowo-Suchorze-Bytów przewidywanej do modernizacji,*
- *przebieg atrakcyjnych szlaków turystycznych /pieszych, wodnych i rowerowych/ na terenie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi" w tym* Trasa szlaku rowerowego biegnącego przez teren Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi" została wytyczona w oparciu o koncepcję "Szlaku elektrowni wodnych" *regionalnej trasy rowerowej „Dolina Słupi" - Szlakiem Elektrowni Wodnych w kierunku Ustki,*
- *przebieg planowanej międzynarodowej pojeziernej trasy rowerowej* „Trasa *Tysiąca Jezior"* przy południowej granicy *gminy (na bazie istniejącej trasy Miastko - Bytów - Lębork - Łeba „Na kolejowym szlaku"),*
- przebieg projektowanych międzyregionalnych tras rowerowych nr 14 Ustka - Słupsk - Bytów - Brusy - Czersk - Grudziądz oraz nr 15 „Trasa Pałaców i Zamków",
- przebieg projektowanej regionalnej trasy rowerowej nr 137 Czarna Dąbrówka – Borzytuchom - Tuchomie - Studzienice - Parchowo „Pętla Bytowska" („Pętla Kaszubska") wraz ze szlakami łącznikowymi,
- *występowanie znacznych zasobów środowiska kulturowego /zespoły pałacowo- i dworsko-parkowe, stanowiska archeologiczne oraz obiekty zabytkowe/,*
- *położenie w sąsiedztwie miasta Bytowa oraz związane z tym potrzeby i możliwości rozwoju agroturystyki z własną bazą żywieniową opartą na lokalnej produkcji żywności.*

Gmina Borzytuchom położona jest w strefie przejściowej, a część południowo-wschodnia w strefie wododziałowej. Strefa przejściowa posiada predyspozycje do rozwoju gospodarki leśnej, rybackiej, ekoturystyki oraz innych proekologicznych form gospodarki. Strefa wododziałowa predysponuje do wszelkich proekologicznych form gospodarowania z tradycyjnym rolnictwem i ekoturystyką.

Teren gminy Borzytuchom ujęty został w ramach strefy aktywizacji działań związanych z rozwojem turystyki i wypoczynku.

W studium gminy Borzytuchom przyjmuje się następujące kierunki rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej:

- *zagospodarowanie wyznaczonych w studium (w ramach obszarów potencjalnego rozwoju) terenów rozwojowych dla funkcji turystyczno-rekreacyjnej w miejscowościach: Borzytuchom, Chotkowo, Osieki,*
- *rozwój agroturystyki /pobyty w gospodarstwach rolnych/ jako uzupełnienie funkcji rolniczej wiejskich jednostek osadniczych. Do rozwoju wypoczynku letniskowego w obrębie istniejących wsi preferowane są wszystkie miejscowości na terenie gminy,*
- *rozwój turystyki kwalifikowanej związanej z naturalnymi walorami gminy /turystyka wodna, wędkarstwo, turystyka konna/,*
- *urządzenie miejsca obsługi podróżnych w ciągu drogi wojewódzkiej w rejonie Borzytuchomia oraz miejsc postojowych w tym w miejscowościach: Jutrzenka, Krosnowo, Osieki, Niedarzyno, Chotkowo, Ryczyn, Kamienic,*
- *rozwój turystyki rowerowej - wyznaczenie i urządzenie na terenie gminy sieci tras rowerowych wraz z węzłami obsługi ruchu turystycznego w miejscowościach Borzytuchom i Dąbrówka,*
- *wyznaczenie i urządzenie na terenie gminy lokalnej sieci tras i szlaków turystycznych z włączeniem najatrakcyjniejszych zachowanych wartości kulturowych w obrębie jednostek osadniczych /w tym obszarów archeologicznego środowiska kulturowego, środowiska przyrodniczego, obiektów historycznych wraz z zespołami parkowymi, układów ruralistycznych/,*
- *rozwój turystyki i rekreacji na terenach leśnych /udostępnienie lasów dla rekreacji/,*
- *wykorzystywanie istniejących i planowanych w poszczególnych miejscowościach terenów sportowych /boiska i place sportowe/,*
- *funkcjonowanie kąpielisk w Osiekach (jez. Osiecko), w rejonie Niedarzyna* (jez. Graniczne) *oraz w rejonie Borzytuchomia (jez.* Moczydło - *warunkowo po uzgodnieniach z Dyrekcją PK „DS.”),*
- *rozwój usług zwiększających atrakcyjność turystyczną gminy /w tym: baza noclegowa, gastronomiczna, wypożyczalnie sprzętu turystycznego, punkty informacji turystycznej/,*
- *promocja walorów turystycznych gminy*

Przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu turystyki i rekreacji w gminie mogą być realizowane przez:

- *rolników – właścicieli lub dzierżawców gospodarstw rolnych,*
- *osoby prawne prowadzące lub podejmujące działalność gospodarczą związaną z turystyką wiejską,*
- *z budżetu gminy,*
- *ze środków zewnętrznych*

Kierunki i zasady rozwoju turystyki i rekreacji winny być zgodne z ustaleniami Planu ochrony Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi", w tym Działu VI Zagospodarowanie turystyczne (Załącznik Nr 1 do Rozporządzenie Nr 15/2003 Wojewody Pomorskiego z dnia 23 czerwca 2003 roku - Dz. U. Woj. Pom. z 30 czerwca 2003 r Nr 83 poz. 1362).

3.1.4 Kierunki rozwoju działalności produkcyjno-usługowej

Dla potrzeb rozwoju działalności produkcyjno-usługowej w studium gminy przewiduje się możliwości prowadzenia działalności gospodarczej w ramach wyznaczonych terenów potencjalnego rozwoju osiedleńczego.

W ich granicach przewiduje się możliwość lokalizacji zakładów rzemieślniczych, usługowych, produkcyjnych i składowych – nieuciążliwych dla środowiska oraz uwzględniających wymogi funkcjonowania istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej.

W studium gminy w ramach terenów potencjalnego rozwoju, wskazano możliwość rozwoju funkcji przemysłowej w południowo-wschodniej części miejscowości Borzytuchom /około 15 ha/.

Jednocześnie przewiduje się rozwój działalności produkcyjno-usługowej w ramach dotychczasowego istniejącego zainwestowania gospodarczo-usługowego występującego w poszczególnych miejscowościach gminy.

Rozwój funkcji produkcyjnych na terenie gminy powinien uwzględniać zasady ochrony środowiska wynikające z położenia w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi" oraz jego otuliny.

3.2 Kierunki kształtowania systemu osadniczego

Skala potrzeb rozwoju usług publicznych jest ściśle związana z liczbą mieszkańców, jej strukturą wieku, koncentracją osadnictwa oraz roli i rangi poszczególnych miejscowości w ramach sieci osadniczej gminy.

3.2.1 Sieć osadnicza

Według stanu na koniec czerwca 1999 roku gminę Borzytuchom zamieszkiwało *około 2700 osób* (wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. 2869 osób).

Gęstość zaludnienia jest znacznie niższa niż średnio w gminach województwa pomorskiego (gmina Borzytuchom 25 osób/1 km^2, podczas gdy w gminach wiejskich województwa 40 osób/1 km^2).

Sieć osadnicza gminy jest rozdrobniona i tworzy 12 miejscowości, z czego 8 wsi oraz 4 pozostałe miejscowości (gajówka, przysiółek, osada, leśniczówka). Teren gminy podzielony jest na 8 sołectw.

Osadnictwo gminy Borzytuchom związane jest z podstawowym ciągiem komunikacyjnym przebiegającym przez gminę tj. drogą wojewódzką nr DW 209 Suchorze - Bytów. Najistotniejsze połączenia obszaru gminy odbywają się także poprzez odcinki dróg DP 1752G (stary numer drogi *DP 39361) Krosnowo - Borzytuchom,* DP 1201G *(DP 39360) Budowo-Krosnowo (do drogi wojewódzkiej DW 210 relacji Unichowo - Dębnica Kaszubska - Słupsk),* DP 1767G *(DP 39376) Borzytuchom - Tuchomie (do drogi krajowej DK 20 Miastko - Bytów).*

Dominujące funkcje poszczególnych miejscowości są ściśle związane z zagospodarowaniem przestrzeni gminy tj. produkcją rolną, gospodarką leśną, działalnością produkcyjno-usługową oraz obsługą ludności.

W okresie perspektywicznym nie przewiduje się zasadniczych zmian w istniejącej hierarchii sieci osadniczej. Dominującą jednostką pod względem poziomu

wyposażenia w usługi pozostanie ośrodek gminny Borzytuchom. Dla północnej części gminy główną miejscowością wyposażoną w usługi podstawowe będzie zespół wsi Niedarzyno - Osieki. Rangę podstawową w południowej części gminy posiadać będzie miejscowość Dąbrówka. Pozostałe wsie sołeckie o liczbie mieszkańców większej niż 180 osób, posiadać będą niepełne wyposażenie w usługi. Miejscowości nie posiadające statusu wsi sołeckiej i o mniejszej liczbie mieszkańców stanowić będą jednostki produkcyjne /osady/.

Przy utrzymaniu dotychczasowej sieci osadniczej gminy, niezbędne stają się przekształcenia i rehabilitacja istniejącego zainwestowania, zagospodarowanie ośrodków produkcyjnych po PGR oraz rozwój funkcji pozarolniczych na terenach wiejskich /w tym funkcji turystyki wiejskiej/.

3.2.2 Kształtowanie zabudowy terenów osiedleńczych

Przestrzenny rozwój gminy odbywać się będzie równocześnie z realizacją funkcji ochronnych (ochrona krajobrazu, powierzchni ziemi, zasobów wodnych, walorów przyrodniczych i kulturowych).

Zagospodarowanie oraz kształtowanie nowej zabudowy na terenie gminy polegać będzie na dopuszczeniu do zainwestowania jedynie w nawiązaniu do istniejących jednostek osadniczych, w kontynuacji ich układów przestrzennych i z zachowaniem właściwych dla nich zasad kształtowania zabudowy /zachowanie historycznego układu drożnego i podziału siedliskowego wsi, a w przypadku projektowania nowej zabudowy nawiązanie do historycznie ukształtowanych linii zabudowy/.

Zakłada się utrzymanie krajobrazu małych wsi oraz tworzenie warunków rozwoju społeczno-gospodarczego nie zagrażającego walorom Parku (koegzystencja siedlisk rolniczych z obiektami bazy turystycznej, w tym zabudowy letniskowej).

Na planszy studium wyznaczono tereny dla rozwoju procesów urbanizacyjnych, na które składają się adaptowane tereny istniejącego zainwestowania /tereny budowlane/ oraz obszary potencjalnego rozwoju osiedleńczego (w tym funkcji mieszkalno-usługowej i produkcyjnej).

*Pod pojęciem **terenów istniejącego zainwestowania** rozumie się tereny istniejącej i projektowanej (plombowej) zabudowy siedliskowej, mieszkaniowej, rekreacyjno - turystycznej, usługowej, handlowej i wytwórczej, z zachowaniem ewentualnej uciążliwości w granicach własności. W granicach tych mieszczą się również enklawy terenów rolnych możliwych do zainwestowania.*

Dla terenów budowlanych, dla których uzyskano zezwolenie na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych dopuszcza się lokalizację obiektów nie związanych z produkcją rolniczą w drodze decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu. W przypadku terenów, dla których brak jest takiego zezwolenia i które nie są objęte obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego przystąpienie do realizacji warunkowane jest sporządzeniem planu miejscowego.

Tereny istniejącego zainwestowania zostały przewidziane do przekształceń lub rehabilitacji.

***Obszary potencjalnego rozwoju** osiedleńczego zostały wyznaczone z punktu widzenia układu przestrzennego, możliwości uzbrojenia, cech fizjograficznych terenu, ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz ochrony dóbr kultury.*

Powierzchnie tych obszarów nie są jednoznaczne z potrzebami terenowymi rozwoju - ich granice określają jednak najkorzystniejszy pod względem funkcjonalno-przestrzennym zasięg ewentualnego rozwoju. Oznaczenie (w części) tych terenów linią przerywaną oznacza iż jest to potencjalnie możliwy kierunek zainwestowania z uwzględnieniem niezbędnych korekt w tym zakresie.

Ostateczne wyznaczenie terenów realizowane będzie w drodze sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego opracowywanych dla całych kompleksów. Jeżeli zamierzenie inwestycyjne jest mniejsze od całego kompleksu jego granice powinny być określone przez kompleksowo uszczegółowione opracowanie urbanistyczne całego terenu (koncepcja programowo-przestrzenna).

Biorąc pod uwagę możliwość występowania lokalnie gruntów słabonośnych, o wysokim poziomie wód gruntowych oraz spadkach pow. 12 % uznawanych jako obszary o ograniczonej przydatności dla budownictwa, dla takich terenów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powinny być wykonane badania dla ustalenia warunków geologiczno-inżynierskich i geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych - najlepiej w formie mapy warunków geologiczno-inżynierskich odpowiedniej skali. Do projektów budowlanych budynków oraz wykonania infrastruktury technicznej wymagane jest przedstawienie dokumentacji warunków geologiczno-inżynierskich lub geotechnicznych.

W obszarach potencjalnego rozwoju osiedleńczego dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej, usługowej, rekreacyjno-turystycznej (w tym ogólnodostępnej i letniskowej), siedliskowej, handlowej i wytwórczej (z zachowaniem ewentualnej uciążliwości w granicach własności).

Obszary potencjalnego rozwoju osiedleńczego zostały wyznaczone w miejscowościach: Borzytuchom, Jutrzenka, Dąbrówka, Chotkowo, Krosnowo, Osieki, Niedarzyno, Struszewo.

***Dla terenów rolnych** mniej wartościowych, gdzie nie wyznaczono terenów budowlanych, nie wyklucza się zabudowy związanej z produkcją rolną oraz urządzeń technicznych (jak urządzenia wodne, elementy infrastruktury technicznej, urządzenia komunalne itp.) pod warunkiem uzyskania we właściwym trybie pozwolenia na budowę.*

Jednocześnie w studium określono tereny rozwojowe dla realizacji zadań publicznych gminy, w tym dotyczących gospodarki komunalnej oraz wybranych elementów obsługi ludności /oświaty, sportu, cmentarzy/. Pozostałe zadania realizowane będą w ramach obszarów potencjalnego rozwoju.

Generalną zasadą kształtowania terenów osiedleńczych jest koncentracja zabudowy z adaptacją istniejącej rozproszonej zabudowy.

***Kształtowanie zabudowy** powinno się odbywać z uwzględnieniem kontynuacji regionalnego charakteru zabudowy i w ścisłym związku z istniejącym zainwestowaniem.*

W obrębie jednostki A - Park Krajobrazowy „Dolina Słupi", zgodnie z planem ochrony Parku, przyjmuje się następujące ogólne zasady kształtowania zabudowy:

1) zakłada się utrzymanie krajobrazu małych wsi oraz tworzenie warunków rozwoju społeczno-gospodarczego nie zagrażającego walorom Parku (koegzystencja siedlisk rolniczych z obiektami bazy turystycznej, w tym zabudowy letniskowej),

2) dopuszcza się zabudowę jedynie w nawiązaniu do istniejących jednostek osadniczych, w kontynuacji ich układów przestrzennych i z zachowaniem właściwych dla nich zasad kształtowania zabudowy,
3) dopuszcza się adaptację z umiarkowaną rozbudową istniejących wybudowań oraz adaptację dla turystyki nie użytkowanych obiektów rolniczych i przemysłowych, z zachowaniem właściwych dla nich zasad kształtowania zabudowy,
4) zaleca się likwidację istniejącej na obszarze Parku nielegalnej zabudowy, zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami Prawa budowlanego,
5) w przypadku obiektów wybudowanych zgodnie z pozwoleniem na budowę, ale znajdujących się w 500-metrowej strefie zagrożenia nadzwyczajnego, wynikającego z istnienia urządzeń piętrzących elektrowni wodnych i urządzeń hydrotechnicznych, zaleca się, do czasu decyzji właściwych organów, pozostawienie ich w dotychczasowym użytkowaniu bez prawa rozbudowy.

W kształtowaniu krajobrazu zurbanizowanego obowiązuje zasada harmonijnego wpisania wznoszonych budowli zarówno w sąsiedztwie najbliższego otoczenia jak i zachowania charakteru całego zespołu urbanistycznego.

Za „harmonijne wpisanie" uznaje się działanie projektowo-realizacyjne podjęte po uprzednim rozpoznaniu i określeniu na etapie planowania cech krajobrazu pod względem ukształtowania terenu, charakteru historycznie ukształtowanej zabudowy, skali detalu architektonicznego itp. Tak rozpoznana „osobowość" kulturowa krajobrazu powinna dać podstawę do określenia wytycznych do projektowania architektury.

Ustala się powszechnie obowiązującą zasadę stosowania poniższych reguł przy wznoszeniu budynków:

- *dostosowanie obiektów do sąsiedniej zabudowy, uwzględniając gabaryty, skalę i historyczny detal architektury,*
- *cechy zabudowy usługowej, turystyczno-rekreacyjnej i letniskowej powinny nawiązywać charakterem do regionalnej zabudowy mieszkaniowej /w stosownej skali i proporcjach/,*
- *uznaje się za niewłaściwe nachylenie połaci dachowych pod różnymi kątami względem siebie. Dla zabudowy należy zastosować dachy dwu- lub wielospadowe o nachyleniu symetrycznym względem siebie,*
- *pokrycie dachów dachówką ceramiczną cementową lub materiałami „dachówkowo - podobnymi". Uznaje się za niewłaściwe krycie dachów blachą ocynkowaną oraz eternitem,*
- *uznaje się za niewłaściwe projektowanie i realizowanie tzw. „wysokich parterów". „Zero" budowlane powinno być określone w taki sposób, aby wejście na poziom parteru było możliwe po pokonaniu max. 3-4 stopni,*
- *uznaje się za niewłaściwe wbudowanie garażu do budynku mieszkalnego. Garaże powinny być projektowane jako obiekty wolnostojące lub dobudowywane do budynków mieszkalnych.*

W obrębie jednostki A - Park Krajobrazowy „Dolina Słupi", zgodnie z planem ochrony Parku, przyjmuje się następujące szczegółowe zasady kształtowania zabudowy:

1) określa się zestaw preferowanych cech zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, turystycznej, gospodarczej, usługowej i innej:

a) na całym obszarze Parku:

- budynki parterowe, o konstrukcji murowanej lub słupowo-ryglowej, z elewacjami ceglanymi lub tynkowanymi,
- dachy dwuspadowe symetryczne o kącie nachylenia połaci 40-50^0, z naświetlami o oknach mniejszych niż w parterze i z daszkami dwuspadowymi, kryte dachówką lub materiałem dachówkopodobnym, matowym, stonowanym w kolorze,
- okna w formacie pionowym i podziałach symetrycznych;

b) w centralnych częściach większych wsi:
- oprócz cech wymienionych w pkt. a) , także budynki jednopiętrowe;

c) na terenach rozwoju funkcji nie związanych z funkcjami Parku:
- oprócz budynków o cechach wymienionych w pkt. a), mogą być dopuszczone budynki gospodarcze, w tym przemysłowe, z dachami o kącie nachylenia połaci pod kątem minimum 25°, o pokryciu wła ściwym dla spadku dachu, ze ścianami zewnętrznymi nie przekraczającymi wysokości 5 m.

2) w większych obiektach zalecane jest rozmieszczanie “programu” w kilku budynkach, w układzie naśladującym tradycyjne zagrody,
3) w budynkach usługowych, w razie konieczności zastosowania dużych otworów okiennych, należy stosować łagodzące je drobne podziały.
4) nie należy dopuszczać do budowy szklarni ogrodniczych o pow. łącznej ponad 50 m^2. Mniejsze szklarnie powinny być odizolowane od otwartego krajobrazu zielenią wysoką,
5) zabudowa powinna być grupowana w nieregularnych liniach zabudowy, wzdłuż dróg wiejskich, w sposób nadający im charakter współczesnych gościńców; przy drogach, przed budynkami mogą być wydzielone pojedyncze miejsca postojowe; na większe parkingi mogą być wykorzystane tylko place kompozycyjnie uzasadnione,
6) obiekty turystyczne powinny dysponować powierzchnią parkingową dla samochodów (w tym: autobusów) w obrębie podwórza, na zapleczu budynku usytuowanego przy ulicy wiejskiej,
7) zabudowa nie odpowiadająca ww. zasadom powinna być w miarę możliwości przebudowana lub maskowana zielenią,
8) zagospodarowanie terenu ustalane prawem miejscowym (w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego opracowanych dla całej jednostki osadniczej lub jej części) powinno następować z uwzględnieniem zasad ochrony dziedzictwa kulturowego; w przypadku planów sporządzanych dla części jednostki, powinna być opracowana koncepcja powiązań z całym układem,
9) dopuszcza się indywidualne odstępstwa od wymienionych zasad, w celu urozmaicenia i nadania indywidualnych cech miejscu; zmiany te powinny być jednak utrzymane w dyscyplinie ogólnego ładu i harmonii i nie mogą wprowadzać form obcych tradycyjnej wiejskiej architekturze.

W/w zasady kształtowania zabudowy na terenie gminy należy uwzględnić /z ewentualnym rozwinięciem i uszczegółowieniem/ w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które będą opracowywane dla wybranych obszarów. W szczególności ustalenia planów zagospodarowania przestrzennego powinny precyzować wysokość dopuszczalnej zabudowy /określanej w metrach/.

W studium nie określa się intensywności zabudowy pozostawiając ją do ustalenia na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Nowe zamierzenia inwestycyjne na obszarze gminy powinny być powiązane z równoczesną budową urządzeń oczyszczających i uzbrojeniem terenu /jako wspólne zadanie inwestycyjne/ oraz poprzedzone uszczegóławiającymi badaniami

geologicznymi w trybie prawa geologicznego i górniczego oraz powinny uwzględniać nstp warunki:

- projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenów nie może stanowić źródła zanieczyszczenia dla środowiska gruntowo - wodnego oraz powodować zmian stosunków wodnych na terenie objętym zainwestowaniem oraz na terenach przyległych, w tym obowiązuje konieczność ochrony, konserwacji i udrożnień wszelkich cieków i oczek wodnych, z zapewnieniem nienaruszalnego przepływu wód,
- wody opadowe spływające z powierzchni utwardzonych, parkingów, dróg wymagają podczyszczenia w stopniu zapewniającym spełnienie wymagań obowiązujących przepisów,
- zasięg uciążliwości dla środowiska wynikającej z prowadzonej działalności gospodarczej i towarzyszącej jej infrastruktury technicznej winien być ograniczony do granic działki lub terenu objętego określonym sposobem zagospodarowania, do którego prowadzący działalność posiada tytuł prawny,
- na granicach funkcji chronionych muszą być spełnione wszystkie określone przepisami normy,
- na granicy istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej emisja hałasu pochodzącego z prowadzonej działalności gospodarczej, infrastruktury technicznej (w tym z elektrowni wiatrowych) oraz źródeł komunikacyjnych nie może przekraczać dopuszczalnych norm określonych w obowiązujących przepisach.

3.2.3 Zasoby demograficzne

W stanie istniejącym (niżej wymienione dane i prognozy dotyczą stanu na 2000 r.) *gminę Borzytuchom zamieszkuje 2677 osób /według Urzędu Statystycznego/ i 2745 osób /według Urzędu Gminy/. Pod względem liczby mieszkańców gmina zajmuje 96 miejsce wśród 98 samorządowych wiejskich gmin województwa pomorskiego.*

Gęstość zaludnienia w gminie Borzytuchom jest znacznie niższa niż średnio w gminach województwa pomorskiego (gmina Borzytuchom 25 osób/1 km^2, podczas gdy w gminach wiejskich województwa 40 osób/1 km^2).

Największymi miejscowościami pod względem liczby mieszkańców są: Borzytuchom (849 osób), Dąbrówka (517 osób), Osieki (284 osoby) i Jutrzenka (260 osób). W pozostałych miejscowościach zamieszkuje mniej niż 250 osób.

Gminę charakteryzuje zbliżona do średniej na terenach wiejskich województwa pomorskiego struktura wieku mieszkańców. W gminie znaczny jest udział grupy w wieku przedprodukcyjnym, z którego będą zasilane zasoby pracy (w gminie 33,6 % - w gminach województwa 32,2%), wyższy jest udział grupy w wieku poprodukcyjnym (w gminie 11,4 % - w gminach województwa 10,8 %), natomiast niższy jest udział grupy w wieku produkcyjnym (w gminie 55,0 % - w gminach województwa 57,0 %).

Zmiany w liczbie mieszkańców w 1998 roku były wynikiem zarówno dodatniego przyrostu naturalnego (+ 16 osób w tym urodzenia 46 osób i zgony 24 osoby) jak i ujemnego salda migracji stałej (-21 osób w tym 22 zameldowanych na stałe i 43 osoby wymeldowane).

Spośród 325 osób pracujących na terenie gminy (bez rolników indywidualnych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zatrudniających 1-5 osób) największy jest udział zatrudnionych w dziale działalność produkcyjna (101 osób tj. 31,1%), administracja publiczna i opieka społeczna (66 osób tj. 20,3%) oraz rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo (56 osób tj. 17,2 %).

Ludność rolnicza stanowi 41% mieszkańców gminy /w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego w gminie znajdowało się 1068 osób tj. około 41% podczas gdy średnia dla wsi województwa wynosi 27,6%/. Zaledwie 25,1% ludności rolniczej powyżej 15 lat utrzymuje się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym.

Problemem ostatnich lat jest pogarszanie się sytuacji na rynku pracy. Gmina Borzytuchom należy do rejonu gdzie negatywne skutki transformacji gospodarczej dotknęły w szczególnie szerokim zakresie. Likwidacja PGR-ów oraz redukcja zatrudnienia w przedsiębiorstwach przemysłowych przyczyniły się do znacznego wzrostu bezrobocia. Według stanu w I kwartale 1999 roku w gminie zarejestrowanych było 288 bezrobotnych, natomiast na koniec grudnia 1999 roku 327 osób.

Bezrobocie na terenie gminy jest problemem zarówno gospodarczym jak i społecznym. W skali kraju i województwa pomorskiego gmina znajduje się w obszarze depresji społeczno-gospodarczej.

Niekorzystnym zjawiskiem jest wkraczanie w wiek potencjalnych zasobów pracy coraz liczniejszych roczników 18-latków wyżu demograficznego lat siedemdziesiątych. Okres niezbędnej transformacji gospodarki zbiega się więc ze znacznym przyrostem potencjalnych zasobów pracy, co będzie utrudniać rozwiązywanie problemu bezrobocia na terenie gminy.

Przewidywane zmiany zaludnienia

Zmiany zachodzące w zaludnieniu gminy są wynikiem występujących od wielu lat procesów demograficznych tj. dodatniego przyrostu naturalnego oraz nieznacznego dodatniego salda ruchu migracyjnego.

W ostatnich latach charakterystyczne jest osłabienie dynamiki przyrostu liczby mieszkańców, zmniejszający się przyrost naturalny oraz malejąca ruchliwość przestrzenna ludności.

Prognoza demograficzna przewiduje, że w okresie perspektywicznym tj. w latach 2000-2010, liczba ludności gminy powinna się stabilizować na poziomie 2600. Na podstawie analizy danych z ostatnich lat wynika, że już w roku 1998 gmina osiągnęła wielkość prawie 2700 mieszkańców.

Przyszłe zmiany zaludnienia gminy będą uzależnione głownie od przyrostu naturalnego. Natomiast nie należy się spodziewać wzrostu liczby mieszkańców wynikającego z dodatniego salda migracji.

Określenie liczby mieszkańców gminy w okresie perspektywicznym /z uwzględnieniem ruchów migracyjnych/ jest trudne do jednoznacznego przesadzenia, ponieważ zależeć będzie ono w znacznym stopniu od czynników zewnętrznych wynikających z ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej kraju.

Jak wynika z prognoz liczby pracujących w rolnictwie indywidualnym w roku 2010 /opracowywanych w ramach prac nad „Strategią rozwoju województwa pomorskiego”/ zakłada się spadek liczby pracujących w rolnictwie indywidualnym województwa pomorskiego o 25,4 %, co oznacza odejście od rolnictwa indywidualnego ponad 25 tys. osób. Proces odchodzenia od rolnictwa będzie

możliwy przy założeniu, że pozarolniczy rynek pracy wchłonie ten dodatkowy przyrost osób /poza przyrostem osób wnikającym ze struktury wieku tj. zwiększeniem grupy produkcyjnej/. Przełożenie tych założeń na cały powiat bytowski /w tym także gminą Borzytuchom/ oznacza zmniejszenie liczby pracujących w rolnictwie z 7,7 tys. osób w roku 1999 do 5,8 tys. w roku 2010 przy jednoczesnym zwiększeniu liczby aktywnych zawodowo zamieszkałych na terenach wiejskich w powiecie bytowskim z 19,5 tys. osób w roku 1998 do 22,4 tys. osób w roku 2010.

Biorąc pod uwagę fakt, że układ przestrzenny powinien stwarzać rezerwy zarówno dla większego rozwoju jak i dla stworzenia pola wyboru elementów przestrzennych, jak również że jednym z podstawowych elementów długookresowej polityki przestrzennej jest m.in. rozwiązanie pełnych systemów infrastruktury technicznej, bezpieczniejsze jest przyjmowanie dla celów planistycznych optymistycznych, większych hipotez ludnościowych

W związku z powyższym przewiduje się w studium gminy, że w okresie perspektywicznym skala możliwości rozwoju gminy Borzytuchom wynosi 3000 osób i dla takiej wielkości powinny być zapewnione optymalne warunki życia na tym obszarze. Jednocześnie przewiduje się zmiany w strukturze wieku mieszkańców gminy: zwiększy się udział grupy w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym /odpowiednio z 55,0 % do 55,7 % oraz z 11,4 % do 12,3 %/ i zmniejszy się udział grupy w wieku przedprodukcyjnym /z 33,6 % do 32,0 %/.

Tab. 1 Gmina Borzytuchom - Prognoza ludności według wieku

LATA	*LUDNOŚĆ OGÓŁEM*	*LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM/0-17/*	*LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM /18-59K I 20-64M/*	*LUDNOŚĆ W WIEKU POPORODUKCYJNYM /60K/65M. I WIĘCEJ/*
2000	*2700*	*900*	*1500*	*300*
2005	*2900*	*930*	*1620*	*350*
2010	*3000*	*960*	*1670*	*370*

Należy sądzić, że do roku 2010 następować będzie dalsza koncentracja mieszkańców gminy, przede wszystkim w miejscowościach o większym standardzie wyposażenia w urządzenia obsługi ludności. Największe szanse rozwoju mają miejscowości: Borzytuchom /przyrost o około 100 osób/, Niedarzyno /przyrost o około 30 osób/, Dąbrówka /przyrost o około 40 osób/. W pozostałych miejscowościach następować będzie mniejszy przyrost liczby mieszkańców bądź jej stabilizacja.

Dla gminy Borzytuchom w układzie miejscowości przewiduje się następującą prognozę demograficzną do roku 2010:

Tabela 2. Prognoza zasobów demograficznych gminy Borzytuchom wg miejscowości

LP	*NAZWA SOŁECTWA MIEJSCOWOŚCI*	*1994R.*	*2000R.*	*ZMIANY W LATACH 1994-2000 /OSÓB/*	*2010 /PROGNOZA/*
1.	***Borzytuchom***	***788***	***849***	***+61***	***950***

	Borzytuchom	*788*	*849*	*+61*	*950*
2.	***Chotkowo***	***186***	***212***	***+26***	***240***
	Chotkowo	*186*	*212*	*+26*	*240*
3.	***Dąbrówka***	***476***	***517***	***+41***	***560***
	Dąbrówka	*476*	*517*	*+41*	*560*
4.	***Jutrzenka***	***267***	***260***	***-7***	***270***
	Jutrzenka	*214*	*212*	*-7*	*220*
	Kamienica	*0*	*0*	*0*	*0*
	Kamieńc	*21*	*19*	*-2*	*20*
	Ryczyn	*32*	*29*	*-3*	*30*
5.	***Krosnowo***	***203***	***215***	***+8***	***230***
	Krosnowo	*203*	*215*	*+8*	*230*
6.	***Niedarzyno***	***234***	***238***	***+4***	***270***
	Niedarzyno	*234*	*238*	*+4*	*270*
7.	***Osieki***	***275***	***284***	***+9***	***300***
	Osieki	*275*	*284*	*+9*	*300*
	Osieczki	*0*	*0*	*0*	*0*
8.	***Struszewo***	***179***	***170***	***-9***	***180***
	Struszewo	*179*	*170*	*-9*	*180*
	Razem gmina	***2608***	***2745***	***+137***	***3000***

Aktualne (wg materiałów GUS dostępnych w 2008 r.) dane demograficzne:

LUDNOŚĆ (stan na 31.XII.)

2006	**2005**	**2004**	**2003**	**2002**	**2001**	**2000**	**1999**
2815	2803	2798	2755	2760	2750	2731	2712

URODZENIA (stan na 31.XII.)

2006	**2005**	**2004**	**2003**	**2002**	**2001**	**2000**	**1999**
23	27	29	27	27	36	39	44

ZGONY (stan na 31.XII.)

2006	**2005**	**2004**	**2003**	**2002**	**2001**	**2000**	**1999**
14	29	17	18	26	14	19	19

MIGRACJE (migracja wewnętrzna – napływ) (stan na 31.XII.)

2006	**2005**	**2004**	**2003**	**2002**	**2001**	**2000**	**1999**
34	47	46	23	53	17	31	31

MIGRACJE (migracja wewnętrzna – odpływ) (stan na 31.XII.)

2006	**2005**	**2004**	**2003**	**2002**	**2001**	**2000**	**1999**
49	29	15	27	51	22	38	39

3.2.4 Potrzeby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe gminy Borzytuchom w stanie istniejącym (niżej wymienione dane i prognozy dotyczą stanu na 2000 r.) *stanowi 612 mieszkań /2501 izb mieszkalnych/ o łącznej powierzchni użytkowej 47,0 tys. m^2 . Niedobór mieszkań*

w stosunku do liczby gospodarstw domowych wynosi w stanie istniejącym około 60 mieszkań.

Warunki mieszkaniowe gminy Borzytuchom są zbliżone do średnich w gminach wiejskich województwa pomorskiego. Potwierdzają to wybrane wskaźniki sytuacji mieszkaniowej w 1998 roku. W stosunku do województwa pomorskiego gminę charakteryzuje mniejsza liczba osób na 1 izbę oraz większa powierzchnia użytkowa na 1 osobę i 1 mieszkanie.

	Gmina Borzytuchom	*Województwo pomorskie /wieś/*
Liczba osób/1 mieszkanie	*4,36*	*4,31*
Liczba osób/1 izbę	*1,07*	*1,10*
Pow. uż. mieszk./1 osobę w m^2	*17,60*	*16,70*
Pow. uż. mieszk./1 mieszkanie w m^2	*76,80*	*71,90*

Potrzeby mieszkaniowe gminy w okresie perspektywicznym tj. do 2010 roku wynikać będą z:

- *konieczności zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych określonych w stanie istniejącym,*
- *szacunku ubytków mieszkań w latach 1999-2010 /3% stanu w 1998 roku/,*
- *planowanego przyrostu liczby mieszkańców gminy /tj. o około 300 osób czyli 80 gospodarstw domowych/.*

Potrzeby mieszkaniowe gminy do roku 2010 wynosić będą około 160 mieszkań /około 30 ha terenów mieszkaniowych/. Poza realizacją nowych mieszkań istotne będzie przeprowadzenie remontów istniejących zasobów mieszkaniowych.

W studium gminy przyjęto, iż zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej następować będzie poprzez rozwój budownictwa w ramach wyznaczonych na rysunku studium w skali 1:10.000 „obszarów preferowanego rozwoju osiedleńczego" oraz jako wypełnianie i przekształcanie adaptowanego i istniejącego zainwestowania wiejskiego /mieszkalnego i mieszkalno-rolniczego/.

Obszary preferowanego rozwoju osiedleńczego w tym głównie dla funkcji mieszkalno-usługowej" zostały wskazane w 8 miejscowościach na terenie gminy w tym: Borzytuchom /około 60 ha/, Jutrzenka /około 23 ha/, Dąbrówka /około 25 ha/, Chotkowo /około 14 ha/, Krosnowo /około 6 ha/, Osieki /około 14 ha/, Niedarzyno /około 10 ha/, Struszewo /około 10 ha/.

3.2.5 System obsługi ludności

Kształtowanie sieci usług odbywać się powinno zgodnie z kompetencjami gminy w tym zakresie:

a) usługi bytowe (handel, gastronomia, rzemiosło usługowe) rozwijać się powinny w sposób rynkowy jako funkcje komplementarne dla mieszkalnictwa,
b) usługi oświaty, kultury, sportu, ochrony ppoż. rozwijać się powinny jako zadania własne gminy,
c) usługi sakralne i łączności rozwijać się powinny zgodnie z miejscowymi potrzebami,
d) usługi zdrowia o znaczeniu gminnym rozwijać się powinny przy pełnej kontroli gminy zaspokojenia potrzeb w tym zakresie,

Jakościowe i ilościowe uzupełnienie zestawu urządzeń usługowych zapewniających właściwą obsługę mieszkańców gminy następować powinno zgodnie z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Sieć urządzeń obsługi ludności w okresie perspektywicznym kształtowana będzie w ścisłym związku z przyjętą hierarchią sieci osadniczej:

a) ośrodek gminny /wielofunkcyjny ośrodek rozwoju o znaczeniu lokalnym/ - obsługa mieszkańców gminy powinna obejmować usługi oświaty, kultury, zdrowia i opieki społecznej, handlu, gastronomii, rzemiosła, łączności, sportu i rekreacji, administracji samorządowej, finansowej, ubezpieczeniowej, politycznej i gospodarczej. Funkcję ośrodka gminnego pełnić będzie miejscowość Borzytuchom.

Miejscowość wyposażona będzie w przedszkole, szkołę podstawową I-VI, gimnazjum, ośrodek zdrowia, aptekę, gminny ośrodek kultury, bibliotekę, urząd pocztowo-telekomunikacyjny, urząd gminy, kościół, cmentarz, boisko sportowe, szkolną salę gimnastyczną, stacje obsługi samochodów, usługi bytowe, rzemiosło, straż pożarną.

b) jednostka elementarna o pełnym wyposażeniu w usługi - obsługa mieszkańców obejmować będzie zaspokajanie potrzeb w zakresie:

- *usług oświaty /oddział przedszkolny, szkoła podstawowa/*
- *usług kulturalnych /klub-świetlica/*
- *usług sportu /boisko sportowe, szkolna sala gimnastyczna/*
- *usług bytowych*
- *usług ochrony ppoż.*

Funkcję jednostki elementarnej o pełnym wyposażeniu w usługi pełnić będą wsie sołeckie Niedarzyno i Dąbrówka.

c) jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi - obsługa mieszkańców obejmować będzie zaspokojenie potrzeb w zakresie:

- *usług kultury /klub-świetlica/*
- *usług sportu /boisko sportowe/*
- *usług bytowych*

Funkcję jednostki elementarnej o niepełnym wyposażeniu w usługi pełnić będą wsie sołeckie o liczbie mieszkańców większej od 180 osób /Chotkowo, Jutrzenka, Krosnowo, Osieki, Struszewo/.

Miejscowości zaliczone do tej kategorii powinny być wyposażone w klub-świetlicę i plac sportowy /boisko sportowe/.

d) jednostka produkcyjna (osada) - obsługa mieszkańców następować będzie przez jednostki grupy a, b i c.

Funkcję jednostki produkcyjnej pełnić będą pozostałe miejscowości o mniejszej liczbie mieszkańców i nie posiadające statusu wsi sołeckiej: Kamieńc, Ryczyn, Kamienica, Osieczki.

4. Przewiduje się rozwój usług w poszczególnych działach:

a) w zakresie wychowania przedszkolnego

- *adaptacja istniejącego przedszkola w Borzytuchomiu,*
- *adaptacja istniejącego oddziału przedszkolnego „0” w Struszewie* - zlikwidowano (stan na 2008 r.) z adaptacją na świetlicę,

- *adaptacja istniejącego oddziału przedszkolnego „0" w Chotkowie* - zlikwidowano (stan na 2008 r.),
- *w zakresie szkolnictwa podstawowego:*
- *adaptacja 2 szkół podstawowych I-VI /Borzytuchom, Niedarzyno/,*
- *adaptacja 1 szkoły podstawowej I-IV /Dąbrówka/ - docelowo szkoła I* - VI klas,

b) w zakresie zdrowia:

- *adaptacja ośrodka zdrowia /Borzytuchom/,*
- *uruchomienie apteki lub punktu aptecznego w Borzytuchomiu,*

c) w zakresie kultury:

- *adaptacja gminnego domu kultury w Borzytuchomiu,*
- *adaptacja biblioteki publicznej w Borzytuchomiu,*
- *adaptacja istniejących bibliotek szkolnych /Borzytuchom, Niedarzyno, Dąbrówka Byt./,*
- *funkcjonowanie podstawowych urządzeń kulturalnych typu klub-świetlica w poszczególnych wsiach sołeckich w tym w miejscowościach Dąbrówka, Chotkowo, Krosnowo, Niedarzyno, Jutrzenka, Osieki, Struszewo.*

d) w zakresie administracji:

- *adaptacja istniejącego obiektu Urzędu Gminy w Borzytuchomiu,*

e) w zakresie łączności:

- *adaptacja istniejącego urzędu pocztowo-telekomunikacyjnego w Borzytuchomiu,*

f) w zakresie usług sakralnych:

- *adaptacja czynnego cmentarza w Borzytuchomiu,*
- *uruchomienie cmentarza w Dąbrówce Bytowskiej,*
- *adaptacja 2 istniejących kościołów /Borzytuchom, Dąbrówka/ oraz kaplicy w Osiekach,*

g) w zakresie usług sportu:

- Borzytuchom realizacja (stan na 2008 r.) „Orlika 2012",
- *adaptacja istniejących boisk i terenów sportowych w Borzytuchomiu, Dąbrówce, Chotkowie, Struszewie, Jutrzence, Krosnowie, Niedarzynie /2/ - wraz z ich urządzeniem,*
- *urządzenie /powiększenie/ nowych terenów sportowo-rekreacyjnych w Borzytuchomiu i Niedarzynie,*
- *adaptacja istniejących szkolnych sal gimnastycznych w Borzytuchomiu i Niedarzynie,*

h) w zakresie ochrony p.pożarowej:

- *adaptacja istniejących obiektów /strażnic pożarnych/ w Borzytuchomiu, Dąbrówce, Chotkowie, Krosnowie, Niedarzynie,*

5. *W rejonach rozwoju turystyki i rekreacji oraz głównych tras komunikacyjnych preferowane będą realizacje urządzeń (stałych i sezonowych) związanych z obsługą ruchu turystycznego takich jak: różnorodna baza noclegowa, urządzenia gastronomiczne, handlowe, sportowe oraz inne w miarę pojawiających się potrzeb w tym zakresie.*

UWAGA: przy szkole w Borzytuchomiu realizacja (stan na 2008 r.) kompleksu sportowo - rekreacyjnego.

Tabela - Gmina Borzytuchom - Kierunki rozwoju sieci szkół na terenie gminy

LP	*SIEĆ SZKÓŁ*	*OBWÓD*
	Szkoły podstawowe:	
1.	*Szkoła podstawowa BORZYTUCHOM*	*Borzytuchom, Struszewo, Chotkowo, Jutrzenka, Kamieńc, Ryczyn*
2.	*Szkoła podstawowa NIEDARZYNO*	*Niedarzyno, Krosnowo, Osieki*
3.	*Szkoła podstawowa DĄBRÓWKA*	*Dąbrówka*[1/]
	Gimnazja:	
1.	*Gimnazjum BORZYTUCHOM*	*Borzytuchom, Struszewo, Chotkowo, Jutrzenka, Kamieńc, Ryczyn, Krosnowo, Niedarzyno*

[1/] *uczniowie klas V-VI a docelowo klas IV-VI dojeżdzają do SP Nr 5 w Bytowie,*
uczniowie w wieku gminazjum dojeżdżają do Bytowa,
uczniowie klas I-IV a docelowo I-III z miejscowości Grzmiąca /gm. Bytów/ korzystają ze szkoły w Dąbrówce

Tabela - Gmina Borzytuchom - Kierunki rozwoju systemu obsługi ludności

LP	*MIEJSCOWOŚĆ*	*ZNACZENIE MIEJSCOWOŚCI W SIECI OSADNICZEJ GMINY - PERSPEKTYWA*	*WIODĄCA FUNKCJA MIEJSCOWOŚCI - PERSPEKTYWA*	*POZIOM OBSŁUGI I PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI - PERSPEKTYWA* [1/]
1.	*Borzytuchom*	• *ośrodek gminny* • *wieś sołecka*	• *ośrodek wielofunkcyjny /obsługa ludności i rolnictwa, mieszkalnictwo, turystyka, rzemiosło/*	*II* ***950***
2.	*Chotkowo*	• *jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi* • *wieś sołecka*	• *rolnictwo* • *mieszkalnictwo* • *obsługa ludności* • *turystyka*	*I/O* ***240***
3.	*Dąbrówka*	• *jednostka elementarna o pełnym wyposażeniu w usługi* • *wieś sołecka*	• *rolnictwo* • *obsługa ludności* • *mieszkalnictwo* • *turystyka*	*I* ***560***
4.	*Jutrzenka*	• *jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi* • *wieś sołecka*	• *rolnictwo* • *mieszkalnictwo* • *obsługa ludności* • *turystyka*	*I/O* ***220***
	Kamienica	• *jednostka produkcyjna*		
	Kamieńc	• *jednostka produkcyjna*		*O* ***20***
	Ryczyn	• *jednostka produkcyjna*		*O* ***30***
5.	*Krosnowo*	• *jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi* • *wieś sołecka*	• *rolnictwo* • *mieszkalnictwo* • *obsługa ludności* • *turystyka*	*I/O* ***230***
6.	*Niedarzyno*	• *jednostka elementarna o pełnym wyposażeniu w usługi*	• *rolnictwo* • *obsługa ludności* • *mieszkalnictwo*	*I* ***270***

		• *wieś sołecka*	• *turystyka*	
7.	*Osieki*	• *jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi* • *wieś sołecka*	• *rolnictwo* • *mieszkalnictwo* • *obsługa ludności* • *turystyka*	*I/O* ***300***
	Osieczki	• *jednostka produkcyjna*		
8.	*Struszewo*	• *jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi* • *wieś sołecka*	• *rolnictwo* • *mieszkalnictwo* • *obsługa ludności* • *turystyka*	*I/0* ***180***
	Razem gmina			***3.000***

[1/] ***II -ośrodek gminny,***
I - jednostka elementarna o pełnym wyposażeniu w usługi
I/O - jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi
O - jednostka elementarna - produkcyjna

3.3 Kierunki ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego

3.3.1 Ochrona przyrody

W zakresie ochrony przyrody zakłada się dążenie do poprawy ciągłości przestrzennej systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych, zapewniających trwałość i różnorodność gatunkową zasobów biosfery oraz stabilność procesów przyrodniczych, poprzez *realizację następujących ogólnych celów i kierunków:*

1. *Ochrona bioróżnorodności gminy, zachowanie względnie naturalnych ekosystemów (leśnych, torfowiskowych, dolin rzecznych),*
2. *Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi"*
3. *Kształtowanie, doskonalenie systemu obszarów chronionych gminy, spójnego z systemem krajowym,*
4. *Przywracanie równowagi ekologicznej ekosystemom o obniżonym potencjale (dotyczy wód, lasów, gleb),*
5. *Wzmocnienie przyrodniczej funkcji lasów,*
6. *Upowszechnienie wiedzy przyrodniczej, wzrost świadomości i aktywności ekologicznej mieszkańców gminy.*
7. Zachowanie rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty Europejskiej.
8. Zachowanie ciągłości i walorów naturalnych regionalnych powiązań ekologicznych.

Kształtowanie spójności systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych gminy winno odbywać się, w postaci dwóch komplementarnych podsystemów:

- przyrodniczych obszarów chronionych - ustanowionych prawnie i zapewniających trwałość najcenniejszych wartości naturalnych,
- powiązań ekologicznych - płatów i korytarzy ekologicznych, gwarantujących spójność terytorialną i tworzących podstawę funkcjonowania środowiska.

Na system przestrzenny przyrodniczych obszarów chronionych - ustanowionych prawnie i zapewniających trwałość najcenniejszych wartości naturalnych - składają się w gminie Borzytuchom:

- obszary objęte ochroną,
- istniejące i projektowane obszary Europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000,
- obszary wskazane do objęcia ochroną.

Na system przestrzenny powiązań ekologicznych - płatów i korytarzy ekologicznych, gwarantujących spójność terytorialną i tworzących podstawę funkcjonowania środowiska - składają się::

- znajdujący się w gminie Borzytuchom fragment płata ekologicznego rangi ponadregionalnej Lasów Kępicko - bytowskich,
- przebiegający przez gminę korytarz ekologiczny rangi ponad regionalnej - pojezierny północny,
- uzupełniające strukturę powiązań ekologicznych gminy Borzytuchom mniejsze korytarze ekologiczne.

3.3.1.1 Obszary objęte ochroną

Cele i kierunki przytoczone wyżej odnoszą się w szczególności do następujących obszarów i obiektów objętych ochroną prawną:

- ***Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”***

Utworzony został w 1981 r. dla zachowania walorów środowiska geograficzno - przyrodniczego rzeki Słupi i jej dorzecza, na które składają się: urozmaicona rzeźba terenu, wysoka lesistość, liczne torfowiska różnych typów, jeziora, w tym lobeliowe, urokliwe doliny rzeczne, pomniki przyrody, a także osobliwości kulturowe (zabytki architektury, najstarsze w Europie elektrownie wodne - poza granicami gminy).
Granice Parku, obowiązujące na jego terenie zakazy (przytoczone w rozdziale 2.3 obowiązujące do czasu zatwierdzenia planu ochrony Parku) określało *Rozporządzenie Nr 10/98 Wojewody Słupskiego z dnia 19 sierpnia 1998r. (Dz. Urz. Woj. Słupskiego Nr 19, poz.82 z 1998r.) oraz Uchwała Nr X/42/81 WRN w Słupsku z dnia 8 grudnia 1981r. (Dz. Urz. Woj. Słupskiego Nr 31, poz.185 z 1994r.). Park posiada otulinę, w której zawiera się pozostała (poza granicami Parku) część gminy Borzytuchom. Otulina nie jest formą ochrony przyrody, a została utworzona dla zabezpieczenia obszaru Parku przed oddziaływaniem szkodliwych czynników zewnętrznych. Funkcjonowanie otuliny* reguluowały *przepisy prawa miejscowego jak w przypadku Parku.*

Aktualnie zasady ochrony przyrody i krajobrazu w obrębie otuliny Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” reguluje:

- Rozporządzenie Nr 58/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 15 maja 2006 roku w sprawie Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi" (Dziennik Urzędowy z 1 czerwca 2006 r Nr 58 poz. 1195),
- Rozporządzenie Nr 15/2003 Wojewody Pomorskiego z dnia 23 czerwca 2003 roku w sprawie ustanowienia Planu ochrony Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi" (Dziennik Urzędowy z 30 czerwca 2003 r Nr 83 poz. 1362).

W załączniku nr 3 do w/w Rozporządzenia w sprawie ustanowienia Planu ochrony Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi" określono na mapach w skali 1:25 000 oraz 1:50 000 obowiązujące granice Parku i otuliny, które naniesiono na rysunek studium.

Generalne kierunki działań na rzecz ochrony przyrody Parku określone w planie ochrony:
1) wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju w obszarach użytkowanych gospodarczo, w tym:

- ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych poprzez odpowiednie zagospodarowanie strefy ekotonowej lasu, zwłaszcza w obszarach osadnictwa i turystyki,
- ochrona wód poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- ochrona środowiska przed zanieczyszczeniem lub zniszczeniem w wyniku niewłaściwego postępowania z odpadami,

- ograniczenie ryzyka wystąpienia na obszarze Parku i otuliny nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i sytuacji awaryjnych stwarzających zagrożenie dla środowiska,
- ochrona środowiska przed zagrożeniami pochodzącymi z rolnictwa,
- zachowanie ekosystemów barierowych hamujących przepływ biogenów z pól do wód powierzchniowych,

2) ograniczanie do niezbędnego minimum zmian użytkowania terenu z leśnego na inny.

Szczegółowe zasady gospodarki zasobami przyrody i gospodarki przestrzennej oraz zakazy obowiązujące na obszarze Parku określają zapisy Planu ochrony.

W otulinie Parku obowiązują następujące zasady gospodarowania:
1. Na obszarze otuliny Parku nie należy lokalizować obiektów i podejmować przedsięwzięć mogących degradować walory przyrodnicze i krajobrazowe Parku.
2. Zaleca się, aby w postępowaniach w sprawach ocen oddziaływania na środowisko planowanych na obszarze otuliny Parku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko uwzględniano przewidywane oddziaływanie tych przedsięwzięć na środowisko Parku.
3. Zaleca się, aby w postępowaniach w sprawach ocen oddziaływania na środowisko nowych obiektów (oczyszczalni ścieków, ośrodków hodowli ryb łososiowatych, zakładów produkcyjnych itp.), lokalizowanych na obszarze otuliny Parku, w zlewni rzeki Słupi, uwzględniano sumaryczne oddziaływanie zanieczyszczeń odprowadzanych z projektowanych i istniejących obiektów na jakość wód rzeki w Parku.
4. Zaleca się, aby budowę nowych obiektów hydrotechnicznych oraz wykonywanie melioracji odwadniających w zlewni rzeki Słupi, na obszarze otuliny Parku, realizowano wyłącznie w niezbędnych przypadkach, w sposób nie zakłócający stosunków wodnych w Parku i nie powodujący pogorszenia warunków życia biologicznego w wodach na obszarze Parku.

Na terenie otuliny Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi" zabrania się lokalizowania obiektów i podejmowania przedsięwzięć mogących degradować walory przyrodnicze i krajobrazowe Parku.

- ***Rezerwat przyrody „Grodzisko Borzytuchom”***

Rezerwat częściowy, leśny, o powierzchni 27,03 ha. Utworzony został na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa z dnia 21.09. 1981 r. (M. P. Nr 26 poz. 231 z 1981 r.) dla zachowania fragmentu buczyny z licznymi bukami pomnikowymi, torfowiska przejściowego oraz pozostałości wczesnośredniowiecznego grodziska słowiańskiego.
Na terenie rezerwatu obowiązują zakazy dotyczące wycinanie drzew, dokonywania zmian stosunków wodnych, zbioru owoców leśnych oraz nasion drzew i krzewów, pozyskiwania ściółki i wypasu zwierząt gospodarskich, przebywania poza miejscami ściśle wyznaczonymi.
W obrębie rezerwatu funkcjonuje ścieżka przyrodnicza urządzona przez Nadleśnictwo Bytów.

- ***Pomniki przyrody***

Na terenie gminy znajdują się następujące pomniki przyrody:

Lp	*Nr ewid.*	*Nazwa i opis obiektu*	*Położenie*	*Podstawa prawna ochrony*
1.	*78*	***dąb szypułkowy**, obw. 205 cm, wys. 28 m*	*Borzytuchom, oddział 321a N-ctwo Bytów, obręb Borzytuchom*	*Ogłoszenie Woj. Słupskiego z 4 grudnia 1978 r. (Dz.Urz. WRN w Słupsku Nr 8 poz. 14)*
2.	*338*	***grupa drzew - 2 lipy szerokolistne**, obw. 360 cm i 380 cm, wys. 32 m i 32 m*	*Borzytuchom, przy plebanii*	*Rozporządzenie Nr 51/95 Woj. Słupskiego z 28 sier-pnia 1995 (Dz Urz Woj. Słupskiego Nr 27 z dn.4 września poz.121)*
3.	*611*	***klon zwyczajny** obw. 300 cm, wys. 28m*	*Oddz. 55h leśnictwa Modrzewo*	*j.w.*
4.	*612*	***kasztanowiec zwyczajny** obw. 270 cm, wys. 24m*	*Oddz. 55h leśnictwa Modrzewo*	*j.w.*
5.	*613*	***modrzew europejski** obw. 250 cm, wys. 17m*	*Oddz. 271c leśnictwa Modrzewo*	*j.w.*
6.	*614*	***lipa drobnolistna** obw. 350cm, wys. 28m*	*Oddz. 271d leśnictwa Modrzewo*	*j.w.*
7.	*615*	***grupa drzew – 5 lip drobnolistnych** o obw. od 320cm-400cm i wys. od 24-27m*	*Oddz. 271b leśnictwa Modrzewo*	*j.w.*

- **Europejska sieć ekologiczna Natura 2000**

Natura 2000 to spójna europejska sieć ekologiczna, celem wprowadzenia, której jest zachowanie rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty.

Rodzaje siedlisk przyrodniczych oraz gatunki będące przedmiotami ochrony są wymienione w odpowiednich załącznikach:

- Dyrektywy 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywy Siedliskowej) - zał. 1 siedliska, zał. 2 gatunki,
- Dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków (tzw. Dyrektywy Ptasiej) - zał. 1 gatunki.

Sieć Natura 2000 składa się z dwóch typów obszarów:

- specjalne obszary ochrony (SOOS – pOZW), tworzone na podstawie Dyrektywy Siedliskowej dla ochrony:
  - typów siedlisk przyrodniczych,
  - siedlisk gatunków roślin i zwierząt
- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSOP), tworzone na podstawie Dyrektywy Ptasiej

dla ochrony siedlisk ptaków.

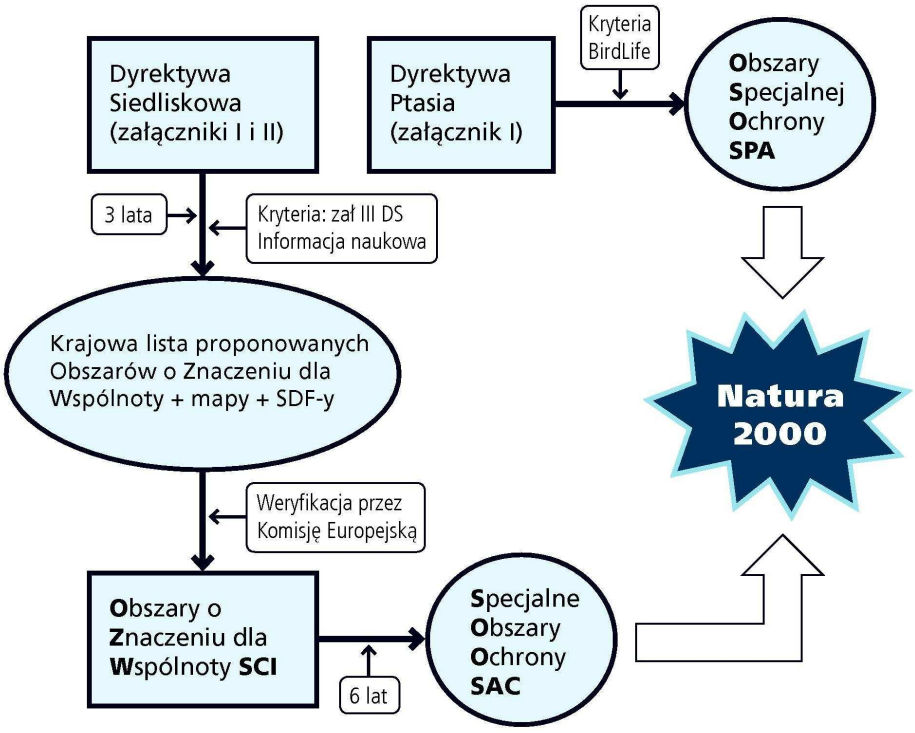

Biorąc pod uwagę powyższą procedurę możemy mieć do czynienia z czterema typami obszarów Natura 2000:

- istniejące ostoje ptasie (ustanowione na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2004 w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000),
- projektowane ostoje ptasie (zgłoszone do Komisji Europejskiej),
- projektowane ostoje siedliskowe zgłoszone do KE przez rząd i będące w trakcie konsultacji,
- projektowane ostoje siedliskowe będące w trakcie konsultacji międzyresortowych lub na Shadow List.

Kluczowe akty prawne i dokumenty związane z siecią Natura 2000 w Polsce:

- ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2004 w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 w sprawie trybu i zakresu opracowania projektu planu ochrony dla obszaru Natura 2000,
- „Podręcznik interpretacji siedlisk przyrodniczych" wydany przez Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000.

Sieć Natura 2000, a prawo krajowe (art. 6 ust.1 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880):
„1. Formami ochrony przyrody są:
1) parki narodowe;

2) rezerwaty przyrody;
3) parki krajobrazowe;
4) obszary chronionego krajobrazu;
5) obszary Natura 2000;
6) pomniki przyrody;
7) stanowiska dokumentacyjne;
8) użytki ekologiczne;
9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

„Art. 25.
1. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:
1) obszary specjalnej ochrony ptaków
2) specjalne obszary ochrony siedlisk
2. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-4 i 6-9."

Artykuły: 26 - 39 w/w ustawy odnoszą się wyłącznie do sieci Natura 2000.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000:
- 76 typów siedlisk w tym 14 priorytetowych,
- 44 gatunki roślin w tym 10 priorytetowych,
- 89 gatunków zwierząt w tym 12 priorytetowych,
- kryteria oceny letnich i zimowych schronisk nietoperzy.

W przypadku ptaków spośród gatunków wymienionych w zał. I DP w Polsce występuje 267 gatunków (przy 407 stwierdzonych w ogóle).
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2004 w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000:
- 72 Obszary Specjalnej Ochrony ptaków.

Udział gminy w procesie tworzenia sieci Natura 2000 i planowania ochrony obszarów:
- art. 27 w/w ustawy mówi o tworzeniu projektu sieci Natura 2000, w ust. 2 tego artykułu jest zapisane: „Projekt, (…) wymaga zasięgnięcia opinii właściwych miejscowo rad gmin. Nie złożenie opinii w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu uznaje się za brak uwag.",
- „Projekt planu ochrony obszaru Natura 2000 sporządza sprawujący nadzór nad obszarem w terminie 5 lat od dnia wyznaczenia tego obszaru, w uzgodnieniu z właściwymi miejscowo radami gmin." (art. 29. ust. 2),
- obszary Natura 2000 powinny znaleźć się w opracowaniach strategiczno-planistycznych gminy: pzp, poś, studium, oprac. ekofizjograf, prl.

Korzyści z istnienia obszaru NATURA 2000 - płatności dla obszarów Natura 2000 oraz związanych z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej (PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH na lata 2007–2013.
Cele działania:

- utrzymanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i ostoi gatunków roślin, zwierząt, w tym ptaków, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. (Dz.U. nr 94, poz. 795) na obszarach Natura 2000,

Opis działania:

Działanie polega na udzielaniu rekompensat producentom rolnym, których działalność rolnicza jest ograniczana w związku z:

1) zakazem podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
2) ustaleniami planów ochrony zatwierdzonymi dla obszarów Natura 2000 w drodze rozporządzenia.

Schemat I

Schemat I składa się z dwóch pakietów rolnośrodowiskowych (wariant 3.2 w ramach pakietu 3: ekstensywne trwałe użytki zielone i pakiet 4: ochrona cennych siedlisk przyrodniczych), których celem jest zachowanie dobrego stanu siedlisk przyrodniczych i ostoi gatunków programu Natura 2000. Liczba pakietów rolnośrodowiskowych w tym Schemacie może ulec rozszerzeniu, stosownie do ustaleń planów ochrony.

Forma i wysokość pomocy.

Producent rolny wnioskując o pomoc Schematu I, realizuje zobowiązanie przez okres 5 lat.

Pomoc jest wypłacana corocznie, po wykonaniu określonego zestawu zadań zgodnie z wymogami danego wariantu. W przypadku, gdy producent rolny, obok płatności na obszarach Natura 2000, wnioskuje o płatności rolnośrodowiskowe, składa wniosek rolnośrodowiskowy z zaznaczeniem, że wnioskuje o płatność na obszarach Natura 2000.

Pomoc będzie wypłacana razem z płatnością rolnośrodowiskową, natomiast finansowanie będzie pochodziło z dwóch działań. Pomoc stanowi rekompensatę za utracone dochody, dodatkowe kosztach i koszty i koszty transakcyjne związane ze sporządzeniem dokumentacji siedliska lub dokumentacji ornitologicznej. Pomoc jest powiększona w stosunku do płatności wynikającej z kalkulacji o 20%, ze względu na utracony dochód wynikający ze spadku wartości gruntów rolnych, które zostały włączone do obszarów Natura 2000.

Budżet zarezerwowany w PROW na lata 2007–2013 na działanie - płatności dla obszarów Natura 2000 oraz związanych z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej wynosi 550 000 000 euro.

Na obszarze gminy Borzytuchom występują następujące obszary związane z Europejską Siecią Ekologiczna Natura 2000 objęte ochroną na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880):

Obszar NATURA 2000/PLB220002 „Dolina Słupi”

Obszar zgłoszony przez Polskę (Ministerstwo Środowiska) do Komisji Europejskiej, propozycja na liście obszarów specjalnej ochrony ptaków, oznaczony PLB220052 - Dolina Słupi.

Powierzchnia obszaru ogółem: 6997,14 ha.

Na obszarze Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi" została utworzona, na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, ostoja ptasia sieci Natura 2000 - "Dolina

Słupi" PLB220002. Granice ostoi ptasiej pokrywają się zasadniczo z granicami Parku Krajobrazowego. Dotychczas stwierdzono tu występowanie 143 gatunków ptaków z czego 25 znajdujących się w załączniku nr I Dyrektywy Ptasiej. Listę gatunków, wymienionych w istniejącym planie ochrony parku krajobrazowego, znajdujących się w załączniku nr I Dyrektywy Ptasiej, wraz z oceną liczebności prezentuje tabela.

Tabela. Wykaz gatunków ptaków występujących w PKDS, wymagających zabiegów czynnej ochrony

L.p.	Gatunek	Występowanie w Parku	Liczebność	Szczególne zasady ochrony
Gatunki zagrożone globalnie lub w skali Europy				
1	Bąk Botaurus stellaris	prawdopodobnie sporadycznie lęgowy	skrajnie nieliczny	ochrona biotopów lęgowych
2	Bocian biały Ciconia ciconia	regularnie lęgowy	średnio liczny	określenie zasad gospodarki w biotopach lęgowych, budowanie sztucznych gniazd
3	Bocian czarny Ciconia nigra	regularnie lęgowy	bardzo nieliczny	ochrona miejsc lęgów
4	Tracz długodzioby Mergus serrator	dawniej lęgowy	-	-
5	Trzmielojad Pernis apivorus	prawdopodobnie lęgowy	skrajnie nieliczny	ochrona miejsc lęgów
6	Kania czarna Milvus migran	prawdopodobnie lęgowy	skrajnie nieliczny	ochrona miejsc lęgów
7	Kania rdzawa Milvus milvus	regularnie lęgowy	bardzo nieliczny	ochrona miejsc lęgów
8	Bielik Haliaëetus albicilla	regularnie lęgowy	skrajnie nieliczny	ochrona miejsc lęgów
9	Orlik krzykliwy Aquila pomarina	prawdopodobnie nieregularnie lęgowy	skrajnie nieliczny	ochrona miejsc lęgów
10	Błotniak zbożowy Circus cyaneus	prawdopodobnie sporadycznie	skrajnie nieliczny	ochrona biotopów lęgowych

		lęgowy		
11	Błotniak stawowy Circus aeruginosus	regularnie lęgowy	nieliczny	ochrona najważniejszych miejsc lęgów, ochrona biotopów lęgowych
12	Rybołów Pandion haliaëetus	możliwy lęgowy	skrajnie nieliczny	ochrona miejsc lęgów
13	Derkacz Crex crex	regularnie lęgowy	nieliczny	określenie zasad gospodarki w biotopach lęgowych
14	Żuraw Grus grus	regularnie lęgowy	średnio liczny	ochrona najważniejszych miejsc lęgów, ochrona biotopów lęgowych
15	Rybitwa rzeczna Sterna hirundo	regularnie lęgowy	bardzo nieliczny	ochrona miejsc lęgów, określenie zasad gospodarki w biotopach lęgowych
16	Puchacz Bubo bubo	nieregularnie lęgowy	bardzo nieliczny	ochrona miejsc lęgów
17	Lelek Caprimulgus europaeu	regularnie lęgowy	nieliczny	określenie zasad gospodarki w biotopach lęgowych
18	Zimorodek Alcedo atthis	regularnie lęgowy	nieliczny	ochrona biotopów lęgowych
19	Dzięcioł czarny Dryocopus martius	regularnie lęgowy	średnio liczny	określenie zasad gospodarki w biotopach lęgowych
20	Dzięcioł średni Dendrocopos medius	regularnie lęgowy	bardzo nieliczny	określenie zasad gospodarki w biotopach lęgowych
21	Skowronek borowy Lululla arborea	regularnie lęgowy	średnio liczny	określenie zasad gospodarki w biotopach lęgowych
22	Świergotek polny Anthus campestris	regularnie lęgowy	bardzo nieliczny	określenie zasad gospodarki w biotopach lęgowych
23	Muchołówka	regularnie lęgowy	bardzo	określenie zasad

	mała Ficedula parva		nieliczny	gospodarki w biotopach lęgowych
Gatunki nie wymienione w planie ochrony, stwierdzone w trakcie prowadzonych badań terenowych				
24	Pokrzewka jarzębata			
25	Włochatka			

Szczegółowa identyfikacja, położenie, informacja przyrodnicza i opis obszaru zawarta w standardowym formularzu danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW), dla specjalnych obszarów ochrony (SOO). Dolina Słupi PLB220002. Ministerstwo Środowiska.
Na podstawie w/w materiałów granice obszaru naniesiono na rysunek studium.

Obszar NATURA 2000/PLH220052 „Dolina Słupi”

Obszar projektowany do zgłoszenia przez Polskę (Ministerstwo Środowiska) do Komisji Europejskiej, propozycja na liście specjalnych obszarów ochrony siedlisk, oznaczony PLH220052 - Dolina Słupi.
Powierzchnia obszaru ogółem: 6997,14 ha.
Podstawa wyznaczenia (siedliska, gatunki):

- siedliska przyrodnicze: jeziora lobeliowe, starorzecza i inne naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne, naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, górskie i niż owe ziołorośla nadrzeczne i okrajkowe, niż owe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie, torfowiska przejściowe i trzęsawiska, źródliska wapienne, kwaśne buczyny , żyzne buczyny, bory i lasy bagienne, lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe,
- gatunki zwierząt: bóbr, wydra, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, kiełb białopłetwy, łosoś atlantycki, minóg strumieniowy, różanka.

Szczegółowa identyfikacja, położenie, informacja przyrodnicza i opis obszaru zawarta w standardowym formularzu danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW), dla specjalnych obszarów ochrony (SOO). Dolina Słupi PLH220052. Ministerstwo Środowiska.
Na podstawie w/w materiałów granice obszaru naniesiono na rysunek studium.

W związku z zapisami art. 33 ustawy o ochronie przyrody na terenie projektowanego obszaru Natura 2000 (do momentu podjęcia decyzji przez KE) obowiązują takie same zakazy i rygory ochronne jak w obszarze istniejącym.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880) w granicach obszarów Natura 2000 obowiązują następujące zasady gospodarowania:

- projekty planów i projekty zmian do przyjętych planów oraz planowane przedsięwzięcia, które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura

2000 lub projektowanych obszarów Natura 2000, znajdujących się na liście opracowanej przez Ministra Środowiska, a które mogą na te obszary znacząco oddziaływać, wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo Ochrony Środowiska,

- zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo wojewoda, a na obszarach morskich dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub przedsięwzięcia, które mogą mieć negatywny wpływ na siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

Na terenie projektowanych obszarów Natura 2000 (do momentu podjęcia decyzji przez KE) obowiązują takie same zakazy i rygory ochronne jak w obszarach istniejących, wymagające przeprowadzenia postępowania wg następującego schematu:

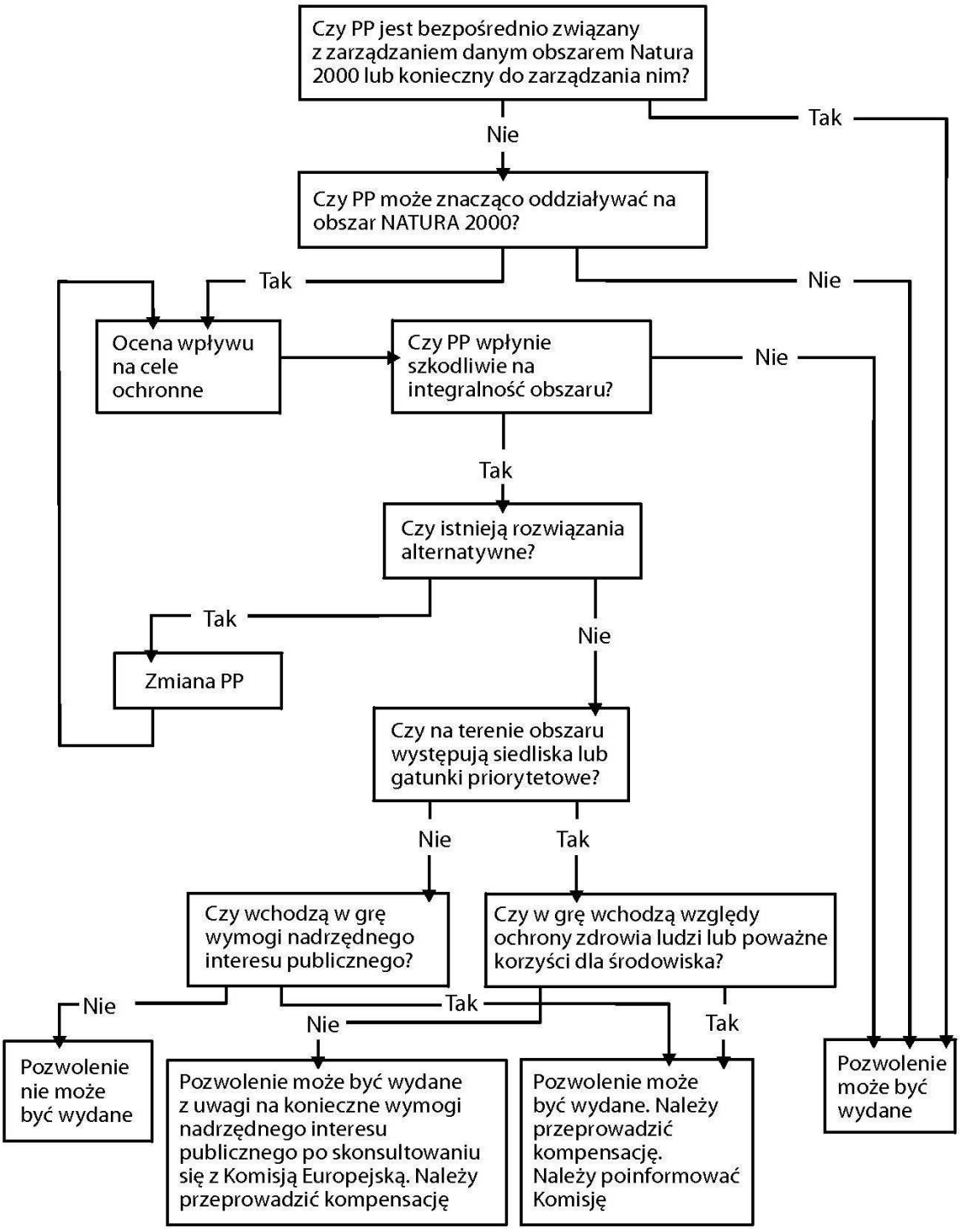

W odniesieniu do obszarów Natura 2000:
- na terenie objętym studium zabrania się podejmowania działań mogących osobno lub połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszarów Natura 2000.

3.3.1.2 Obszary wskazane do objęcia ochroną

Realizacja celów i kierunków z zakresu ochrony przyrody na terenie gminy Borzytuchom związana jest z działaniami zmierzającymi do objęcia ochroną prawną lub podwyższenia dotychczasowej rangi ochronnej obszarów, o stwierdzonej wysokiej wartości przyrodniczej i krajobrazowej. Zakłada się, że na terenie gminy utworzone zostaną nowe formy ochrony przyrody, powstanie nowy rezerwat przyrody, zwiększy się liczba obiektów chronionych jako pomniki przyrody.

Na terenie gminy (w obrębie jednostki B) przewiduje się utworzenie krajobrazowego, wodno - leśnego ***rezerwatu przyrody „Jezioro Herta”.*** *Rezerwat ma być utworzony dla zapewnienia skutecznej ochrony jeziora i charakterystycznej dla niego roślinności lobeliowej (lobelia jeziorna, poryblin jeziorny) oraz innych chronionych, rzadkich i ginących gatunków roślin. Funkcjonowanie rezerwatu umożliwi zachowanie specyficznego charakteru jeziora oraz specyficznych warunków wegetacji roślin. Ochroną rezerwatową przewiduje się objąć jezioro wraz z otaczającymi je pagórami czołowomorenowymi, porośniętymi lasem cennym pod względem przyrodniczym (kwaśna buczyna niżowa).*

Zalecenia ochronne dla projektowanego rezerwatu są następujące:

- *ochrona zlewni bezpośredniej całego jeziora,*
- *utworzenie otuliny rezerwatu,*
- *wykluczenie zrębów zupełnych w lesie, dopuszczenie usuwania pojedynczych drzew,*
- *zachowanie istniejących stosunków wodnych - wykluczenie możliwości melioracji w obrębie całej zlewni jeziora,*
- *wykluczenie hodowli ryb,*
- *ochrona przed masową penetracją turystyczną,*
- *wykluczenie turystyki pobytowej.*

Zasięg granic rezerwatu nie jest jeszcze ostatecznie przesądzony (granice rezerwatu przedstawione na mapie w skali 1:10.000).

W granicach gminy przewiduje się utworzenie i funkcjonowanie w przyszłości następujących ***zespołów przyrodniczo-krajobrazowych:***

ZPK -2 - odcinek doliny Słupi od miejscowości Młynki do Jeziora Głębokiego
(częściowo na obszarze gminy, w obrębie jednostki A).

Obejmuje fragment doliny rzecznej o bardzo interesującej rzeźbie, wysokich walorach krajobrazowych, przyrodniczych, zwłaszcza faunistycznych (stanowiska i miejsca rozrodu lipienia, głowacza białopłetwego, pstrąga potokowego oraz strzebli potokowej, tereny lęgowe żurawia, zimorodka, pliszki górskiej, samotnika, nurogęsi, orzechówki, rejon stałego bytowania wydry).

Zalecenia ochronne dla ZPK -2 są następujące:

- *ochrona rzeźby terenu między innymi poprzez zachowanie dotychczasowego użytkowania terenu i racjonalną, ostrożną gospodarkę leśną,*
- *zakaz regulacji biegu rzeki, wyrównywania brzegów, pogłębiania i oczyszczania koryta, likwidowania skarp i urwisk nadbrzeżnych,*
- *zakaz piętrzenia wody, lokalizacji budowli energetycznych,*
- *zakaz likwidacji rozlewisk i starorzeczy,*
- *zakaz prowadzenia prac osuszających i melioracyjnych,*
- *zakaz wycinania drzew wzdłuż koryta rzeki,*

- *zakaz lokalizacji hodowli ryb,*
- *zakaz eksploatacji surowców mineralnych, zarówno kruszywa, jak i surowców organicznych (kredy jeziornej, gytii węglanowej, torfów).*

ZPK-3 – zespół wzgórz morenowych i obniżeń w okolicach Borzytuchomia *(jednostka A)*
Obejmuje szczególnie cenne pod względem krajobrazowym i przyrodniczym pasmo wgórz i obniżeń czołowomorenowych zajętych obecnie przez jeziora lobeliowe: Herta, Diabelskie, Krosnowskie, Okoniewskie, Czarne.
Zalecenia ochronne dla ZPK -3 są następujące:

- *ochrona przyrody i krajobrazu,*
- *ochrona rzeźby terenu, między innymi poprzez zachowanie dotychczasowego użytkowania terenu i racjonalną, ostrożną gospodarkę leśną,*
- *zakaz zanieczyszczania powierzchni ziemi i wód,*
- *zakaz zarybiania, nurkowania i połowu ryb kuszą, prądem, sieciami ciągnionymi,*
- *zakaz lokowania obiektów turystycznych (ośrodki, kąpieliska, inne) bez zgody Dyrekcji Parku,*
- *zakaz eksploatacji surowców mineralnych, zarówno kruszywa, jak i surowców organicznych (kredy jeziornej, gytii węglanowej, torfów).*

ZPK-4 – odcinek doliny Słupi (Stara Słupia) od ujścia Bytowy do Słupi do Gałąźni Małej*. (częściowo w granicach gminy, w obrębie jednostki A)*
Obejmuje szczególnie cenny pod względem krajobrazowym, przyrodniczym i kulturowym, fragment doliny rzecznej, charakteryzujący się występowaniem gatunków typowych dla środowiska wodnego rzek Pomorza. Pod względem kulturowym obejmuje fragment najcenniejszego w Parku archeologicznego mikroregionu osadniczego (rejon Gałęźnia Wielka, Gałęźnia Mała - poza granicami gminy) oraz cenne obiekty zabytkowe, w tym unikatowy zabytek techniki w postaci elektrowni wodnej z jej budowlami hydrotechnicznymi i kanałem (Gałęźnia Wielka - poza granicami gminy).
Zalecenia ochronne są podobne, jak w przypadku ZPK-2.

ZPK-8 - Kołczygłowy-Kołczygłówki-Barnowiec *(w granicach gminy niewielki fragment, w obrębie jednostki B)Obejmuje obszar o szczególnych walorach krajobrazowych i kulturowych: dawny majątek Puttkamerów obejmujący Kołczygłowy, Barnowo, Barnowiec, Kołczygłówki z zachowanymi dworami i pałacami (poza obszarem gminy).*
Zalecenia ochronne:

- *ochrona harmonijnego krajobrazu kulturowego i jego unikatowych elementów w środowisku przyrodniczym o interesujących cechach rzeźby.*

ZPK-9 Dolina Jutrzenki (Kamionki) *(jednostka A)*

Obejmuje malowniczy fragment doliny rzecznej, z występowaniem gatunków związanych ze środowiskiem wodnym rzek Pomorza (stanowiska i miejsca rozrodu anadromicznych ryb wędrownych miejsca lęgowe derkacza i łowieckie kani rdzawej, gatunków ptaków zagrożonych w skali globalnej oraz zagrożonych w skali kontynentu, rejon stałego bytowania wydry).
Zalecenia ochronne - podobnie jak dla ZPK 2.

Granice projektowanych zespołów przyrodniczo - krajobrazowych (przedstawione na mapie w skali 1:10.000) nie są określone ostatecznie.

Na terenie gminy zakłada się również utworzenie ***użytków ekologicznych*** *(wszystkie w obrębie jednostki A):*

UE - 12 Zbiorniki wodne położone na N od jez. Osiecko

Ostoja traszki grzebieniastej i zwyczajnej, żab: jeziorkowej, wodnej i moczarowej, ropuchy szarej oraz prawdopodobnie grzebiuszki ziemnej, jak również: jaszczurki żyworodnej, zwinki, padalca, żmii i bobra.

Zalecenia ochronne:

- *zakaz zmiany stosunków wodnych,*
- *zakaz wycinania roślinności,*
- *zakaz zaśmiecania terenu,*
- *nie należy dopuścić do sprzedaży osobom prywatnym.*

UE - 13 Jezioro Krosnowskie

Jezioro lobeliowe (stwierdzone występowanie lobelii jeziornej), w otoczeniu bukowego lasu od południa i wschodu, z bardzo wąskimi pasmami zadrzewień wokół pozostałych brzegów. W jeziorze przeważają procesy eutrofizacji.

Zalecenia ochronne:

- *konieczne utworzenie strefy ochronnej (min. 100 m),*
- *zakaz zarybiania,*
- *ochrona przed masową penetracją terenu,*
- *ochrona przed hałasem i płoszeniem ptaków,*
- *ochrona przed zaśmiecaniem.*

UE - 14 Jezioro Okoniewskie

Jezioro lobeliowe (stwierdzone występowanie lobelii jeziornej, brzeżycy jednokwiatowej). Część bezpośredniego otoczenia jeziora stanowią lasy (ok. 50% brzegu), w zlewni jeziora przeważają grunty orne. Ze względu na otaczające pola, jezioro podlega eutrofizacji.

Zalecenia ochronne:

- *utworzenie strefy ochronnej obejmującej krawędzie i stoki misy jeziornej,*
- *konieczne zadrzewienie pasa przybrzeżnego szerokości ok. 20 m, a najlepiej całości stoków,*
- *na stromych stokach zalesionych zakaz wycinania lasu,*
- *zakaz zarybiania nieodpowiednimi gatunkami ryb.*

UE - 15 Jezioro Czarne

Jezioro lobeliowe w części otoczone mieszanym lasem bukowym, z zachowaną charakterystyczną roślinnością (lobelia jeziorna, poryblin jeziorny, brzeżyca jednokwiatowa).

Zalecenia ochronne:

- *konieczne utworzenie strefy ochronnej wokół jeziora,*
- *zakaz stosowania rębni zupełnej w lasach zlewni,*
- *wskazanie zalesienie gruntów rolnych w obrębie zlewni.*

UE -16 Torfowisko śródleśne ok. 2,5 km na NNW od Borzytuchomia

Torfowisko wysokie, kotłowe, otoczone zdegradowaną kwaśną buczyną, położone w zagłębieniu terenu. Liczne ginące, chronione i rzadkie gatunki roślin. Miejsce ważne dla fauny.

Zalecenia ochronne:

- *zachowanie dotychczasowego użytkowania,*
- *utworzenie strefy ochronnej obejmującej stoki i krawędzie zagłębienia, w której powinien obowiązywać zakaz stosowania rębni zupełnej.*

UE - 17 Śródpolne torfowisko wysokie na S od Krosnowa

Torfowisko wysokie otoczone polami, od SE przylega do lasu, stanowisko gatunków chronionych, rzadkich i ginących.

- *wspomaganie spontanicznej sukcesji w kierunku roślinności leśnej na terenach rolnych i porolnych wokół torfowiska,*
- *ochrona przed spływem biogenów,*
- *ochrona przed zaśmiecaniem,*
- *ochrona przed odwodnieniem.*

Przedstawione wyżej, projektowane użytki ekologiczne przedstawiono na mapie w skali 1: 10.000. Ich granice są orientacyjne i zostaną doprecyzowane po ostatecznym ustanowieniu).

*Na terenie gminy przewiduje się rozszerzenie listy obiektów - **pomników przyrody**. Ochroną pomnikową należy objąć następujące obiekty:*

- *Nr 108 - dąb szypułkowy, o obwodzie 490 cm, znajdujący się w rejonie Grabówka, przy szosie w kierunku Krosnowa,*
- *Nr 109 - dąb szypułkowy o obwodzie 510 cm, położony na północ od Borzytuchomia, przy drodze na Diabelską Górę.*

Zasady ochrony obiektów pomnikowych mają być następujące:

- *wymagany jest zakaz uszkadzania drzew pomnikowych i proponowanych do ochrony pomnikowej oraz zbioru kwiatów i owoców drzew,*
- *wymagany jest zakaz umieszczania bezpośrednio na nich: tablic, reklam, plakatów, za wyjątkiem urzędowych oznakowań pomników,*
- *zabiegi sanitarne, cięcia lecznicze oraz zabiegi związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być wykonywane po uzyskaniu zgody Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody,*
- *zaleca się zachowanie 15-metrowej strefy ochronnej wokół istniejących i projektowanych pomników przyrody (minimum: promień korony dojrzałego drzewa danego gatunku), w której należy wprowadzić zakazy:*
  - *zmiany warunków siedliskowych; zabudowy terenu, składowania materiałów i środków chemicznych, wylewania nieczystości i szkodliwych substancji, osuszania, zabagniania itp.,*
  - *posadawiania stojących reklam, za wyjątkiem reklam stawianych przez właścicieli siedlisk i posesji, na terenie których występują pomniki.*
- *zaleca się wykonanie badań mających na celu określenie zdrowotności istniejących i projektowanych pomników przyrody.*

Proponuje się, aby poza propozycjami przedstawionymi wyżej, ochroną pomnikową dodatkowo objąć:

- *okazałą wierzbę białą o obwodzie ok. 4 m, rosnąca na terenie miejscowości Borzytuchom (przy drodze w kierunku Osiek),*
- *lipę drobnolistną o interesującym pokroju pnia, znajdująca się w centralnej części wsi Osieki (przy skrzyżowaniu dróg),*
- *lipę drobnolistną, o obwodzie ok. 7 m znajdująca się na terenie dawnej leśniczówki Osieczki.*

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, wszystkie opisane wyżej formy ochronne może ustanowić Wojewoda. Rada gminy może ustanowić zespoły przyrodniczo - krajobrazowe, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, o ile form tych nie wprowadził Wojewoda.

3.3.1.3 System powiązań ekologicznych

Gmina Borzytuchom objęta jest regionalną siecią ekologiczną, kształtującą strukturę powiązań ekologicznych województwa pomorskiego (składającą się z 10 leśnych i rolno-leśnych płatów ekologicznych o randze ponadregionalnej i regionalnej oraz 19 korytarzy ekologicznych o randze ponadregionalnej i regionalnej).

Na terenie gminy Borzytuchom znajduje się fragment płata ekologicznego Lasów kepicko - bytowskich oraz przebiega korytarz ekologiczny rangi ponadregionalnej - pojezierny północny:

Płat ekologiczny Lasów kępicko - bytowskich
Leśny płat ekologiczny o randze ponadregionalnej.
Duży obszar leśny na zachodnim krańcu województwa, położony w centralnej części Wysoczyzny Polanowskiej, pomiędzy miastami Sławno, Miastko i Bytów.

Korytarz ekologiczny pojezierny północny
Korytarz ekologiczny rangi ponadregionalnej.
Pas pojezierzy Polski pn. - od Puszczy Augustowskiej i Białowieskiej przez Poj. Iławskie, dolinę Wisły, Bory Tucholskie, Poj. Kaszubskie, w kierunku zach. do lasów Poj. Drawieńskiego i Puszczy Gorzowskiej.
W granicach województwa obejmuje środkowo-zach. część lasów Poj. Iławskiego i dolinę rzeki Liwy, którą dociera do korytarza Wisły.

Ustalenia Studium zapewniają:
- zachowanie ciągłości regionalnych powiązań ekologicznych,
- prowadzenie w korytarzu ekologicznym czynnych działań ochronnych, rekultywacyjnych, rewaloryzacyjnych i restytucyjnych,
- zachowanie walorów naturalnych korytarza ekologicznego.

Granice fragmentu płata ekologicznego Lasów kępicko - bytowskich oraz przebieg korytarza ekologicznego rangi ponad regionalnej - pojeziernego północnego na terenie gminy Borzytuchom zostały określone graficznie w części „Uwarunkowania rozwoju” - ujednoliconej w 2009 r. diagnozy uwarunkowań rozwoju do „Studium ...”.

Na system przestrzenny powiązań ekologicznych w gminie Borzytuchom składają się również mniejsze, pozostawione w stanie naturalnym (chronionym przed zainwestowaniem lub zmianą dotychczasowego biologicznie czynnego sposobu

użytkowania) korytarze ekologiczne - uzupełniające strukturę powiązań ekologicznych gminy - wzmacniające spójność i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego. Należą do nich m. in. wskazane w Studium (w tym na ujednoliconym w 2009 r. Rysunku studium) poza projektowanymi formami ochronnymi obszary:
- obszary użytków rolnych - wyłączone z zabudowy,
- grunty proponowane do zalesienia,
- miejsca ważne dla roślin i zwierząt,
- obszary cenne przyrodniczo wymagające inwentaryzacji (szczegółowych badań).

Korytarze ekologiczne muszą spełniać następujące warunki:
- zachowywać ciągłość przestrzenną i mieć dostateczną szerokość,
- charakteryzować się wysokim stopniem zachowania naturalnych warunków pokrycia terenu,
- gwarantować zmienność siedlisk i typów środowiska dogodnych do rozprzestrzeniania gatunków,
- zapewniać niezbędne warunki dla bytowania i wędrówek zwierząt oraz wypoczynku i rekreacji ludności.

3.3.1.4 *Miejsca ważne dla roślin i zwierząt wymagające zachowania*

(w obrębie jednostki A, poza projektowanymi formami ochronnymi)

Należą do nich dwa odcinki doliny Jutrzenki (poza obszarem projektowanego ZPK - 9), odcinek Bytowej od granicy Parku do zalewu oraz śródleśne i śródpolne oczka wodne otoczone mokradłami lub fragmenty podmokłych łąk.

Fragmenty doliny Jutrzenki wymagają ochrony przede wszystkim ze względu na stanowiska i miejsca rozrodu kilku gatunków ryb: pstrąga potokowego, głowacza białopłetwego oraz strzebli potokowej. Dolina Bytowej wskazana jest do ochrony z uwagi na stanowiska pstrąga potokowego.

W obszarach wymienionych wyżej, niezbędne są ograniczenia w wędkowaniu, wymagane jest wprowadzenie i ścisłe przestrzeganie zakazów odnośnie:
- *prowadzenia prac w korytach rzek (np. pogłębiania, piętrzenia, wybierania żwiru, usuwania powalonych drzew bez uzgodnienia z Dyrekcją Parku,*
- *wycinania nadbrzeżnych drzew i niszczenia roślinności,*
- *zakaz wprowadzania obcych gatunków ryb do wód Parku,*
- *zakaz odławiania ryb w rzekach przy użyciu agregatu prądotwórczego,*
- *ograniczenia w wędkowaniu.*

Oczka wodne oraz wilgotne łąki wymagają zachowania, jako miejsca atrakcyjne dla płazów i gadów, szczególnie w porze godowej. Istnieje potrzeba zachowania i odbudowy wszystkich miejsc występowania tych grup zwierząt, bez względu na liczebność populacji. Zaleca się:
- *ochronę wszelkich zbiorników wodnych, mokradeł i torfowisk śródleśnych i śródpolnych,*
- *ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień wokół zbiorników wodnych i wprowadzanie ich pasów w razie potrzeby.*

Dla ochrony miejsc ważnych dla płazów i gadów, konieczne jest wprowadzenie i przestrzeganie zakazów dotyczących:
- *wysypywania śmieci do zbiorników wodnych i ich otoczenia,*
- *niszczenia roślinności wodnej i brzegowej,*

– *wycinania drzew i krzewów na obrzeżach zbiorników i łąk,*
– *zmiany użytkowania terenu (zwłaszcza przekształcania w stawy rybne),*
– *melioracji w otoczeniu i jakichkolwiek prac, które mogłyby doprowadzić do osuszenia terenu ważnego dla płazów i gadów.*

Tereny stanowiące miejsca ważne dla roślin i zwierząt (poza proponowanymi formami ochronnymi) oznaczono na rysunku studium w skali 1:10.000.

Przy wdrażaniu ustaleń studium należy zapewnić uwzględnienie przepisów dotyczących ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów: tj. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764), Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. Nr 220, poz. 2237), Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1765) oraz ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (tekst jednolity w Dz. U. z 2003 r., Nr 106, poz. 1002 ze zm.).

3.3.1.5 *Obszary cenne przyrodniczo wymagające inwentaryzacji*

W południowej części obszaru gminy (jednostka B), wyróżniono 3 obszary cenne pod względem przyrodniczym, dla których uzasadnione jest sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej, pozwalającej na ich zachowanie i objęcie w przyszłości odpowiednimi formami ochrony.
Do obszarów tych należą:
- *rejon zatorfień obejmujący kompleks śródpolnych i śródleśnych jeziorek, zagłębień z roślinnością wysokotorfowiskową wraz z obszarem lasu liściastego o charakterze buczyny niżowej,*
- *fragment doliny Kamienicy od granicy gminy do granicy Parku,*
- *tereny lasów liściastych na żyznych siedliskach w obrębie południowo-zachodniego kompleksu leśnego,*

Obszary zostały wskazane na rysunku studium w skali 1:10.000.
W celu zachowania wymienionych obszarów i ochrony ich przed degradacją, zaleca się:
– *szczególną ochronę kompleksów lasów łęgowych, olsów oraz brzezin i borów bagiennych wykształconych w dnach mis jeziornych, bez względu na ich wielkość,*
– *ochronę torfowisk wysokich i przejściowych przed osuszaniem, spływem biogenów lub zaśmiecaniem,*
– *ochronę roślinności przybrzeżnej,*
– *odbudowę potencjału żyznych siedlisk lasu mieszanego i świeżego poprzez przebudowę drzewostanów z przewagą lub domieszką sosny, w kierunku stopniowego przywrócenia drzewostanu bukowego.*

W szczególności, w celu ochrony roślinności doliny rzecznej Kamienicy proponuje się:
– *pozostawienie olsów i lasów łęgowych w obrębie doliny poza użytkowaniem gospodarczym,*
– *ochronę starorzeczy i ich roślinności,*
– *pozostawianie zwalonych pni drzew w korycie rzeki,*

– *zaniechanie umacniania brzegów w celu zainicjowania ich spontanicznego „dziczenia" i unaturalniania,*
– *umożliwienie rozwoju zadrzewień i zakrzewień (także na brzegach rowów melioracyjnych),*
– *ochronę stref wysięków zboczowych z interesującą i rzadką roślinnością źródliskową.*

3.3.1.6 *Działania upowszechniające wiedzę przyrodniczą, rozwijające świadomość i aktywność mieszkańców gminy*

- *współudział, opracowanie materiałów informacyjnych, folderów, propagowanie, rozpowszechnianie wydawnictw ekologicznych,*
- *organizowanie, pomoc w organizacji szkoleń, kursów, prelekcji,*
- *organizowanie, współorganizowanie imprez plenerowych, wycieczek krajoznawczych,*
- *zakładanie, aktywny udział w stowarzyszeniach: ekologicznych, turystycznych,*
- *organizowanie konkursów dla mieszkańców gminy,*
- *aktywna współpraca z Dyrekcją Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi".*

3.3.2 Ochrona powierzchni ziemi i walorów krajobrazowych. Pozyskiwanie kopalin

Na terenie gminy niezbędne jest:

1. *Zachowanie urozmaiconej, atrakcyjnej pod względem krajobrazowym, poznawczym, rzeźby terenu, zwłaszcza pozostających w stanie zbliżonym do naturalnego fragmentów dolin rzecznych, oraz atrakcyjnych form morenowych (pagóry, wzgórza, obniżenia międzymorenowe).*
   Na terenie gminy przewiduje się utworzenie nowych form ochrony przyrody, którymi zostaną objęte również tereny o najbardziej wartościowych cechach rzeźby (projektowany rezerwat przyrody, projektowane zespoły przyrodniczo - krajobrazowe).
   Dla ochrony walorów krajobrazowych zakłada się harmonijne wkomponowywanie w otoczenie nowej zabudowy, unikanie lokalizowania obiektów na terenach o dużym nachyleniu (powyżej 10 stopni), w bezpośrednim otoczeniu jezior.
   Zalecana jest ochrona panoram widokowych, roztaczających z naturalnych punktów widokowych oraz z wybranych fragmentów ciągów drogowych (punkty widokowe oraz szczególnie atrakcyjne widokowo trasy samochodowe przedstawiono na planszy w skali 1:10.000), w tym wymagane jest bezwzględne zachowanie przedpola ekspozycyjnego na odcinku drogi wojewódzkiej nr 209 (Bytów - Borzytuchom) - zidentyfikowanego w opracowaniach regionalnych jako jeden z elementów zasobu krajobrazowego województwa o bardzo wysokiej wartości, najlepiej charakteryzujący harmonijny krajobraz rolniczy.
2. *Ochrona siedlisk leśnych.*
3. *Ochrona pozostałych gleb, zwłaszcza tych o stwierdzonej dużej przydatności rolniczej, gleb organicznych oraz gleb w istotnym stopniu zagrożonych erozją.*

Na terenie gminy, między innymi w celu ograniczeniu zjawiska erozji, przewiduje się zwiększenie powierzchni leśnych.

4. *Ochrona i racjonalne, zgodne z przepisami prawa ogólnego i miejscowego, wykorzystanie złóż kopalin, w przypadku ich rozpoznania i udokumentowania; rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.*
   W obrębie gminy istnieje wiele wstępnie rozpoznanych, eksploatowanych dawniej, a czasem i obecnie, nagromadzeń pospolitych surowców: piasków, piasków ze żwirem (kruszywo), glin. Jednak żadne z nagromadzeń nie zostało w pełni udokumentowane. Zatem, w świetle obowiązującego prawa, na terenie gminy nie ma w pełni udokumentowanych złóż kopalin. Wyklucza się, zatem na obecnym etapie, legalną działalność w zakresie pozyskiwania surowców w gminie Borzytuchom.
   Zgodnie z obecnym stanem prawnym oraz przepisami przewidywanymi w przyszłości (plan ochrony Parku), potencjalnie na terenie gminy eksploatacja złóż jest możliwa i prawdopodobna w przyszłości tylko w obrębie jednostki B -otulina PK „DS", po spełnieniu wszystkich formalnych wymogów (w obrębie jednostki A obowiązuje obecnie i jest przewidywany w przyszłości zakaz eksploatacji skał, minerałów i torfów).
   Na terenie gminy, nie przewiduje się gospodarczego wykorzystania torfów, kredy jeziornej.
   Według obowiązującego Prawa górniczego i geologicznego z 4 lutego 1994 r., z późniejszymi zmianami, poszukiwanie, rozpoznawanie złóż i wydobywanie kopalin wymaga koncesji. Koncesji, w przypadku kopalin pospolitych na obszarze lądowym, udziela: starosta - dla powierzchni nie przekraczającej 2 ha i przewidywanym rocznym wydobyciu nie przekraczającym 10.000 m^3 oraz wojewoda - w pozostałych przypadkach, po zasięgnięciu opinii wójta gminy.
   W koncesji udzielonej na wydobywanie kopalin wyznacza się obszar i teren górniczy. Dla terenu górniczego sporządza się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Od planu można odstąpić w przypadku terenu utworzonego w związku z wydobywaniem kopalin pospolitych, jeżeli nie przewiduje się ujemnych wpływów na środowisko.
   Na planszy Studium w skali 1:10.000 wskazano tereny wymagające rekultywacji i nie przewidywane do dalszej eksploatacji (jednostka A). Wyróżniono też dwa tereny (w obrębie jednostki B): w rejonie Chotkowa, Dąbrówki Bytowskiej, wymagające rekultywacji, na których ewentualnie w przyszłości może być prowadzona eksploatacja (pozyskiwanie kruszywa po udokumentowaniu i uzyskaniu koncesji).

3.3.3 Ochrona wód

W zakresie ochrony wód zakłada się następujące ogólne cele i kierunki:

1. *Ograniczenie ładunku zanieczyszczeń przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych ze źródeł punktowych i obszarowych.*
2. *Poprawa stanu jakościowego wód powierzchniowych (odnosi się zwłaszcza do stanu sanitarnego wód).*
3. *Zapewnienie skutecznej ilościowej i jakościowej ochrony dla wód podziemnych; ochrona zasobów GZWP Nr 117.*
4. *Ochrona jezior lobeliowych.*

5. *Zachowanie terenów mokradłowych.*
6. *Ochrona, zwiększanie zdolności retencyjnych zlewni.*

Realizacja celów i kierunków w zakresie ochrony wód wymaga podejmowania i kontynuowania działań oraz przyjęcia takich zabezpieczeń, jak:

- *realizacja i usprawnienie zbiorczych i indywidualnych systemów oczyszczania w jednostkach osadniczych i produkcyjnych, kontrolowanie obiektów funkcjonujących na terenie gminy pod kątem gospodarki ściekowej. Szczegółowe założenia w zakresie gospodarki ściekowej przedstawiono w punkcie 3.6.2,*
- *likwidacja dzikich wysypisk, składowisk odpadów. Wobec planowanych do użytkowania w przyszłości niezbędne uznaje się przyjęcie i zrealizowanie zabezpieczeń chroniących wody przed obniżeniem ich jakości. Szczegółowe założenia odnośnie gospodarki odpadami przedstawiono w punkcie 3.6.3,*
- *kontrolowanie stanu jakościowego wód powierzchniowych i podziemnych,*
- *przestrzeganie przepisów ochrony środowiska w zakresie składowania i wykorzystania obornika, gnojowicy, nawozów i środków ochrony roślin,*
- *wyeliminowanie możliwości dopływu zanieczyszczeń do wód z istniejących obiektów magazynowania paliw płynnych, przyjęcie odpowiednich zabezpieczeń w przypadku nowych lokalizacji. Na terenie gminy funkcjonują obecnie zakładowe stacje paliw w Dąbrówce Bytowskiej oraz w Osiekach Bytowskich,*
- *warunkowe odprowadzanie ścieków do gruntu (po szczegółowych badaniach, stwierdzających brak istotnego, ujemnego wpływu na stan jakościowy wód podziemnych). Zapis szczególnie odnosi się do obszarów powierzchniowo bezodpływowych oraz rejonów, w których występuje słaba izolacja pierwszego poziomu wodonośnego,*
- *ochrona, kształtowanie stref ekotonowych w bezpośrednim sąsiedztwie wód (zalesianie, zadrzewianie, nasadzenia krzewów, przekształcanie gruntów ornych przylegających do wód w użytki zielone),*
- *ustanawianie nowych form ochrony przyrody obejmujących obszary wodne, bagienne, torfowiskowe (projektowane formy szczegółowo przedstawione w p. 3.3.1.2),*
- *kontrolowanie prac melioracyjnych przebiegających na obszarze gminy, utrzymywanie w należytym stanie istniejących urządzeń i obiektów melioracyjnych,*
- *przestrzeganie zakazu osuszania oczek wodnych i terenów bagiennych. Odnosi się w szczególności do terenu wodno - mokradłowego na południe od Niedarzyna (na planszy w skali 1:10.000 - rejon torfowisk wysokich), dotyczy rozległej części południowej, z licznymi terenami podmokłymi, oczkami wodnymi urozmaicającymi przestrzeń rolną. Lokalizowanie nowej zabudowy – w rejonie Niedarzyna, gdzie przewidziano obszar do rozwoju, przypuszczalnie funkcji rekreacyjnej, warunkowane jest przyjęciem odpowiednich zabezpieczeń, chroniących wody przed zanieczyszczeniem i obniżeniem obecnego poziomu,*
- *realizowanie obiektów małej retencji (jazy, zastawki, realizowane zwłaszcza w celu podpiętrzenia wód stojących, drobne zbiorniki wodne),*

- *wydawanie decyzji odnośnie lokalizacji nowych i rozbudowy istniejących obiektów gospodarki wodnej takich jak: stopnie wodne i zbiorniki retencyjne w nurcie rzek, stawy hodowlane ryb łososiowatych, inne stawy hodowlane o powierzchni powyżej 10 ha, na podstawie obowiązujących przepisów, w oparciu o szczegółowe oceny zawierające ekspertyzy hydrologiczno - ekologiczne, w uzgodnieniu ze służbami ochrony przyrody oraz z Dyrekcją Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi",*
- *przestrzeganie obowiązujących zasad zagospodarowania terenów bezpośrednio przylegających do wód (patrz: punkt 2.3.). Zgodnie z* planem *ochrony PK „DS", uszczegółowione zasady ochronne (oddzielnie dla jednostki A oraz B)* dotyczą *terenów bezpośrednio przylegających do jezior oraz do cieków podstawowych. Ciekami podstawowymi na terenie gminy Borzytuchom są: rzeka Słupia, Bytowa, Jutrzenka, Kanał Osieki (wypływa z jez. Osieckiego) oraz Kanał Niezabyszewo (dopływ Borui, wypływa w rejonie Dąbrówki). W pasie granicznym znajduje się rzeka Kamienica, zaliczana również do cieków podstawowych,*
- *wprowadzenie zasad ochrony jezior lobeliowych. Zgodnie z* planem *ochrony Parku, dla jezior lobeliowych wymagane jest wprowadzenia stref ochronnych, obejmujących conajmniej topograficzne zlewnie jezior. W strefach (łącznie z jeziorami)* obowiązują *zakazy:*

– *lokalizowania wszelkich nowych obiektów budowlanych, w tym trwałej i nietrwałej zabudowy rekreacyjnej,*
– *podejmowania nowych przedsięwzięć związanych z gospodarką rybacką,*
– *urządzania obozowisk, za wyjątkiem obozowisk wyznaczonych w uzgodnieniu z Dyrekcją Parku,*
– *urządzania kąpielisk na jeziorach, za wyjątkiem kąpielisk wyznaczonych w uzgodnieniu z Dyrekcją Parku,*
– *tworzenia wodopojów i kąpielisk dla zwierząt hodowlanych,*
– *zarybiania jezior,*
– *zaraczania jezior gatunkami obcymi,*
– *wędkowania w jeziorach z zastosowaniem zanęt,*
– *połowu ryb w jeziorach - kuszą, prądem elektrycznym, sieciami ciągnionymi,*
– *nurkowania w jeziorach, za wyjątkiem prac badawczych, prowadzonych w uzgodnieniu z Dyrekcją Parku,*
– *uprawiania na jeziorach sportów wodnych,*
– *wykonywania prac melioracyjnych,*
– *nawożenia oraz stosowania chemicznych środków ochrony roślin,*
– *wylesiania zlewni, w szczególności dokonywania zrębów całkowitych,*
– *wprowadzania ścieków, w tym ścieków oczyszczonych, do jezior oraz wód i ziemi w strefach ochronnych jezior,*
– *innego zanieczyszczania i zaśmiecania wody i brzegów jezior,*

- *preferowanie zalesień, zadrzewień w pasmach wododziałowych, w rejonie GZWP Nr 117, w zlewniach jezior lobeliowych,*
- *opracowanie dokumentacji Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 117, określającej zasoby, zasięg występowania Zbiornika, jego obszar ochronny i zasady ochrony.*

Na planszy studium w skali 1:10.000 przedstawiono orientacyjny zasięg GZWP Nr 117 - na podstawie „Map Obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych

wymagających szczególnej ochrony" pod red. A.S. Kleczkowskiego w skali 1:500.000.

- *wprowadzenie ograniczeń w użytkowaniu terenu w obrębie obszaru ochronnego GZWP, po jego ustanowieniu (przypuszczalnie, obszar ochronny może objąć teren całej gminy). W obszarze ochronnym może być zakazane lokalizowanie punktów przeładunkowych i dystrybucyjnych produktów ropopochodnych, inwestycji uciążliwych dla środowiska oraz gromadzenia ścieków i składowania odpadów, które mogą zanieczyszczać wody podziemne.*

3.3.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom

1. *W granicach gminy występuje zagrożenie erozyjne. Dominuje tutaj erozja wodna, zwłaszcza na wyróżniających się dużymi spadkami terenach pagórkowatych, wzgórzowych, krawędziowych (w środkowym, równoleżnikowym paśmie na północ od Borzytuchomia, na południu gminy). Przeciwdziałanie zjawisku erozji gleb powinno polegać zwłaszcza na odpowiednim planowaniu i realizowaniu zalesień i zadrzewień na terenie gminy,*
2. *Główne zagrożenia dla jakości wód powoduje nieuporządkowana gospodarka ściekowa oraz gospodarka odpadami, funkcjonowanie obiektów hodowlanych (hodowla ryb), spływy z obszarów użytkowanych rolniczo. Istnieje zagrożenie związane z przemieszczaniem się zanieczyszczeń wraz z wodami rzecznymi dopływającymi spoza obszaru gminy (dotyczy Bytowej, Kamienicy). Jeziora lobeliowe - Krosnowskie, Okoniewskie, zagrożone są postępującą eutrofizacją.*
   Pierwszy użytkowy poziom wodonośny potencjalnie narażony jest szczególnie na zanieczyszczenie w części obszarów gminy posiadających słabą i bardzo słabą izolację od powierzchni. To potencjalne zagrożenie wzrasta w przypadku intensywnego zagospodarowania terenu. W obniżonej, środkowej części gminy występuje zagrożenie zmiany ustabilizowanych na obecnym poziomie stosunków wodnych (nie kontynuowanie prac melioracyjnych). Niesprzyjające warunki meteorologiczne mogą powodować powstanie terenów zalewowych wokół jeziora Dużego.
   Działania eliminujące zagrożenia odnoszące się do wód przedstawiono szczegółowo w rozdziale: Ochrona wód.
3. *W odniesieniu do terenów leśnych, występuje zagrożenie gradacjami owadów i patogenów grzybowych oraz zagrożenie klęskami żywiołowymi (wiatry, pożary, susze), zwłaszcza na mniej odpornych powierzchniach lasów na siedliskach porolnych. Szczegółowe zasady przeciwdziałania tym zagrożeniom przedstawiono w rozdziale poświęconym lasom.*
4. *Na terenie gminy lokalnie występuje zagrożenie niekontrolowanej zmiany powierzchni ziemi, w związku z nielegalnym pozyskiwaniem surowców oraz nielegalnym składowaniem odpadów. Istnieje obowiązek rekultywacji terenów poeksploatacyjnych spoczywający na jednostkach organizacyjnych oraz osobach fizycznych podejmujących lub prowadzących eksploatację złóż kopalin. Wymagane jest kontrolowanie gospodarki odpadami. Zlikwidować należy nielegalne składowiska i wylewiska.*
5. *W gminie Borzytuchom nie ma większych źródeł zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, na terenie gminy emitowana jest do powietrza stosunkowo niewielka ilość zanieczyszczeń. Zanieczyszczenia powietrza mogą powodować*

zewnętrzne źródła (w pobliżu miasto Bytów). Przyjęte w studium założenia odnośnie gospodarki energetycznej zapewniają warunki ochrony powietrza atmosferycznego.

6. *W związku z funkcjonowaniem drogi Słupsk - Bytów, wzdłuż jej przebiegu występują i nasilają się zagrożenia komunikacyjne (nadmierny hałas, zanieczyszczenie powietrza, niebezpieczeństwo wypadkowe). W celu minimalizacji tych zagrożeń, zakładana jest realizacja obejścia w obrębie miejscowości Borzytuchom, ponadto zakładane jest uporządkowanie przebiegu drogi w obrębie miejscowości Jutrzenka.*
7. W celu ochrony środowiska Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi" przed ewentualnym, awaryjnym zanieczyszczeniem substancjami niebezpiecznymi niezbędne są następujące działania zapobiegawcze:
   1) zmodernizowanie istniejących na obszarze Parku stacji paliw płynnych, ogólnodostępnych i zakładowych, pod kątem spełnienia obowiązujących wymogów ochrony środowiska oraz zlikwidowanie stacji paliw, których modernizacja będzie niemożliwa lub nieopłacalna,
   2) eliminowanie transportu substancji niebezpiecznych przez obszar Parku, z wyjątkiem niezbędnych przewozów związanych z usuwaniem odpadów niebezpiecznych z terenu Parku oraz dostawami paliw płynnych dla potrzeb lokalnych,
   3)kontrolowanie przez właściwe służby obiektów i instalacji zawierających substancje niebezpieczne oraz przewozów substancji niebezpiecznych na obszarze Parku.

3.4 Kierunki ochrony środowiska kulturowego

3.4.1 Środowisko kulturowe – archeologia

Występujące na terenie gminy Borzytuchom stanowiska archeologiczne układają się kompleksami i zespołami osadniczymi zlokalizowanymi głównie na stokach i w częściach przykrawędnych dolin.

Na obszarze gminy zarejestrowano łącznie 270 stanowisk archeologicznych, z których bezwzględną ochroną konserwatorską objęto 13 stanowisk (w 8 strefach) oraz 48 stanowisk archeologicznych objętych jest względną ochroną konserwatorską (w 49 strefach).

Z uwagi na postępującą destrukcję stanowisk archeologicznych – na wszystkich cmentarzyskach objętych opracowaniem zarejestrowano na ich powierzchni rozorane groby z kośćmi i popielnicami – niezbędna jest prawna ochrona archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie gminy.

Ochronę zabytków archeologicznych określono w studium poprzez wyznaczenie stref ochrony archeologiczno-konserwatorskiej mikroregionów osadniczych zawierających priorytetowe stanowiska archeologiczne oraz poprzez ustalenie działań kierunkowych dotyczących funkcjonowania i ochrony.

W studium gminy wyznaczono dwie strefy ochrony archeologiczno-konserwatorskiej, dla których określono następujące uwarunkowania i ograniczenia wynikające z potrzeby ochrony archeologicznego środowiska kulturowego:

Strefa „W" bezwzględnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej:
obejmuje stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej ze strefą ochrony krajobrazowej przewidziane do bezwzględnego zachowania /wpisane i przewidziane do wpisania do rejestru zabytków/.
Na tych obszarach i obiektach obowiązuje zakaz wykonywania jakichkolwiek działań inwestycyjnych: prac ziemnych, budowlanych, leśnych, głębokiej orki i innych. W przypadku zamiaru wykonania prac pielęgnacyjnych lub porządkowych inwestor zobowiązany jest uzyskać zezwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który każdorazowo określi zakres i warunki wykonania tych prac.
Na terenie gminy strefa bezwzględnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej „W" obejmuje 13 stanowisk archeologicznych.

Strefa „OW" względnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej:
obejmuje stanowiska i obszary archeologiczne, których zainwestowanie muszą poprzedzać archeologiczne badania ratownicze bądź nadzory archeologiczne (archeologiczne prace interwencyjne) prowadzone w trakcie procesu inwestycyjnego. Zakres badań bądź nadzoru każdorazowo określi inwestorowi Wojewódzki Konserwator Zabytków w wydanym zezwoleniu/.
Informacje dotyczące konieczności archeologicznych badań ratowniczych wyprzedzających zainwestowanie terenu, bądź wymaganego nadzoru archeologicznego w trakcie procesu inwestycyjnego, należy przekazywać zainteresowanym w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.
Na terenie gminy strefa względnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej „OW" obejmuje 49 stanowisk archeologicznych.

Wykaz zasobów archeologicznego dziedzictwa kulturowego gminy Borzytuchom (zasoby archeologiczne środowiska kulturowego gminy Borzytuchom podlegającego ochronie zostały przedstawione na podst. pkt. 3.1.6 Stan i funkcjonowanie środowiska kulturowego – archeologia, w ramach części opracowania do studium z 2001 r. „I. Uwarunkowania rozwoju").

Strefa „W" bezwzględnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

nr strefy	***nr stan. w arch. WKZ***	***chronologia, funkcja kultura archeologiczna (rej.zab.)***
1	*2*	*3*
1	*AZP 14-32/71*	*grodzisko pierścieniowate wczesnośredniowieczne (A-a-26/212K)*
2	*AZP 14-32/63*	*cmentarzysko kultury oksywsko-wielbarskiej, osada wczesnośredniowieczna (f. E-F) (do wpisu)*
	AZP 14-32/64	*osada wczesnośredniowieczna (f. C-D), kultury łużycko-pomorskiej, oksywsko-wielbarskiej j.w.*
	AZP 14-32/65	*obozowisko neolityczne, osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna j.w.*
3	*AZP 14-32/68*	*cmentarzysko kultury łużyckiej j.w.*
	AZP 14-32/69	*obozowisko kultury pucharów lejkowych, osada kultury łużyckiej i schyłkowoneolityczna j.w.*
	AZP 14-32/70	*osada wczesnośredniowieczna j.w.*
	AZP 15-32/1	*cmentarzysko kultury łużyckiej, kultury pomorskiej osada kultury amfor kulistych j.w.*
4	*AZP 15-32/27*	*cmentarzysko kultury pomorskiej i wielbarskiej j.w.*
5	*AZP 15-32/53*	*cmentarzysko kultury łużyckiej i pomorskiej j.w.*
6	*AZP 15-32/70*	*cmentarzysko kultury pomorskiej, łużyckiej, wielbarskiej, osada wczesnośredniowieczna (f.C) j.w.*
7	*AZP 14-32/30*	*cmentarzysko kultury pomorskiej j.w.*
8	*AZP 14-32/59*	*cmentarzysko kultury pomorskiej j.w.*

Strefa „OW" względnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

nr strefy	***nr stan. w arch. WKZ***	***chronologia, funkcja, kultura archeologiczna***
1	*2*	*3*
1	*AZP 14-32/2*	*osada kultury łużyckiej, oksywskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna (f. A-B i D-E)*
2	*AZP 14-32/3*	*osada kultury łużycko-pomorskiej,wczesnośredniowieczna (f. E)*
3	*AZP 14-32/4*	*cmentarzysko kultury pomorskiej*
4	*AZP 14-32/5*	*obozowisko kultury ceramiki sznurowej (f. Ib), osada schyłkowoneolityczna, wczesnośredniowieczna*
5	*AZP 14-32/6*	*osada kultury pucharów lejkowatych (f. IV-V)*
6	*AZP 14-32/8*	*osada wczesnośredniowieczna*

7	*AZP 14-32/11*	*osada kultury łużycko-pomorskiej,wczesnośredniowieczna (f. D-E)*
8	*AZP 14-32/13*	*obozowisko kultury pucharów lejkowatych, amfor kulistych, osada kultury łużyckiej, pomorskiej, oksywskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna*
9	*AZP 14-32/15*	*osada kultury łużycko-pomorskiej, oksywsko-wielbarskiej*
10	*AZP 14-32/18*	*osada kultury łużycko-pomorskiej, oksywsko-wielbarskiej, wczesnośredniowieczna (f. C-E)*
11	*AZP 14-32/21*	*osada wczesnośredniowieczna (f. C-D)*
12	*AZP 14-32/22*	*osada kultury oksywsko-wielbarskiej, wczesnośredniowieczna (f. E-F)*
13	*AZP 14-32/24*	*obozowisko neolityczne*
14	*AZP 14-32/25*	*obozowisko kultury amfor kulistych, osada wczesnośredniowieczna*
15	*AZP 14-32/29*	*osada kultury łużycko-pomorskiej, oksywsko-wielbarskiej,*
16	*AZP 14-32/31*	*obozowisko kultury pucharów lejkowatych, osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna (f. A-B)*
17	*AZP 14-32/38*	*osada wczesnośredniowieczna (f. E-F)*
18	*AZP 14-32/39*	*osada kultury łużyckiej (V EB), wczesnośredniowieczna (XI-XIIIw)*
19	*AZP 14-32/41*	*osada wczesnośredniowieczna (f. E-F)*
20	*AZP 14-32/43*	*obozowisko kultury amfor kulistych, osada wczesnośredniowieczna (f. A-B, D-E)*
21	*AZP 14-32/50*	*obozowisko schyłkowoneolityczne kultury ceramiki sznurowej*
22	*AZP 14-32/51*	*obozowisko kultury amfor kulistych*
23	*AZP 14-32/55*	*obozowisko kultury amfor kulistych*
24	*AZP 14-32/60*	*osada wczesnośredniowieczna (f. D-E)*
25	*AZP 14-33/1*	*osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna (f. E)*
26	*AZP 14-33/2*	*osada kultury łużyckiej*
27	*AZP 14-32/3*	*obozowisko kultury amfor kulistych*
28	*AZP 15-32/6*	*osada kultury łużyckiej, wczesnośredniowieczna (1 poł. XIII w.)*
30	*AZP 14-32/18*	*osada kultury łużyckiej (V EB), wczesnośredniowieczna (f. A-B, D-E)*
31	*AZP 14-32/22*	*osada kultury łużyckiej, oksywskiej (późnolateńska) wczesnośredniowieczna (f. D)*
32	*AZP 14-32/24*	*osada kultury łużyckiej*
33	*AZP 14-32/26*	*obozowisko kultury amfor kulistych, osada kultury łużyckiej*
34	*AZP 14-32/29*	*osada kultury łużyckiej, obozowisko neolityczne*
35	*AZP 14-32/45*	*osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna (f. E-F)*
36	*AZP 14-32/44*	*osada kultury łużyckiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna*
37	*AZP 14-32/43*	*osada kultury łużyckiej, wczesnośredniowieczna (f. A-B)*
38	*AZP 14-32/58*	*osada kultury łużyckiej, wczesnośredniowieczna (f. D-E)*
39	*AZP 14-32/61*	*cmentarzysko późnolateńskie ?*
40	*AZP 14-32/65*	*osada kultury łużyckiej*
41	*AZP 14-32/66*	*osada kultury łużyckiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna (f. A-B)*
42	*AZP 14-32/67*	*cmentarzysko kultury pomorskiej, osada kultury łużyckiej i wielbarskiej*
43	*AZP 14-32/69*	*osada kultury wielbarskiej*
44	*AZP 14-32/81*	*osada kultury łużyckiej*
45	*AZP 14-32/98*	*osada wczesnośredniowieczna (f. D-E)*
46	*AZP 14-32/111*	*osada wczesnośredniowieczna (f. E)*
47	*AZP 14-32/114*	*osada wczesnobrązowa, wczesnośredniowieczna (f. A-B, E-F)*
48	*AZP 14-32/117*	*cmentarzysko lub osada kultury łużyckiej*
49	*AZP 14-32/119*	*osada wczesnośredniowieczna (f. D-E)*

Zasady ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego powinny być uwzględniane w - opracowywanych dla poszczególnych obszarów gminy - miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Dla ochrony istniejącego na obszarze gminy Borzytuchom archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustala się obowiązek uwzględnienia przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oznaczonych na rysunku studium stanowisk archeologicznych i uwzględnienia w opracowaniu:
- wyznaczenia szczegółowych granic ochrony archeologicznej,
- waloryzacji zasobów archeologicznego dziedzictwa kulturowego,
-określenia ustaleń konserwatorskich w postaci ustaleń planu miejscowego,
na podstawie aktualnych danych uzyskanych z zasobów Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

3.4.2 Środowisko kulturowe – architektura i budownictwo

Zasoby architektury i budownictwa środowiska kulturowego gminy Borzytuchom podlegającego ochronie zostały szczegółowo przedstawione w pkt. 3.1.7 Stan i funkcjonowanie środowiska kulturowego – architektura i budownictwo, w ramach części opracowania studium „I. Uwarunkowania rozwoju".

Gmina Borzytuchom posiada bardzo skromny i niewielki zasób historycznych obiektów architektury i budownictwa. Nie są to obiekty o wysokich walorach architektonicznych.

Na obszarze gminy Borzytuchom w ewidencji konserwatorskiej i w rejestrze zabytków znajdują się:

- *obiekty architektury i budownictwa – 72 /w tym w Borzytuchomiu -24, Jutrzence –17, Osiekach Bytowskich –10, Niedarzynie –8, Dąbrówce Bytowskiej – 6, Krosnowie –5, Chotkowie –1 i Kamienicy –1,*
- *parki – 2 /w tym: w Dąbrówce Bytowskiej i Osiekach Bytowskich/,*
- *cmentarze – 10 /w tym: w Borzytuchomiu /2/, Chotkowie, Dąbrówce Bytowskiej /2/, Jutrzence, Krosnowie, Niedarzynie /2/ i Osiekach Bytowskich/,*
- *dwory – 2 /w tym: w Dąbrówce Bytowskiej i Osiekach Bytowskich/,*
- *kościół w Borzytuchomiu,*

Ochronę zabytków obiektów architektury i budownictwa określono poprzez ustalenie działań kierunkowych dotyczących funkcjonowania i ochrony:

1. ***Obiekty wpisane do rejestru zabytków** - zakres prac remontowych, porządkowanie otoczenia powinny być bezwzględnie uzgadniane z Kierownikiem Delegatury w Słupsku Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków i wykonywane zgodnie z uzyskanym zezwoleniem.*
2. ***Budowle i budynki w ewidencji konserwatorskiej** - zakres remontów i modernizacji tych obiektów, a także lokalizacja nowych inwestycji w ich najbliższym otoczeniu, wymagają uzgodnienia ze służbami konserwatorskimi.*
3. ***Parki w ewidencji konserwatorskiej** – park w Dąbrówce Bytowskiej należy uznać za park wiejski (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dn. 5.09.1980r. w sprawie zasad uznawania terenów zadrzewionych na obszarach wsi za parki wiejskie, ochrony tych parków i zarządzania nimi - Dz.. U. nr 21 poz.80).*
   Park ten może stanowić atrakcyjne miejsce wypoczynku i rekreacji.

4. ***Cmentarze w ewidencji konserwatorskiej*** *– jako miejsca szczególnego kultu powinny być uporządkowane i uczytelnione. Należy je zachować jako tereny zieleni bez możliwości inwestowania.*

Wykaz obiektów w ewidencji konserwatorskiej i w rejestrze zabytków:

1/ Obiekty architektury i budownictwa :

BORZYTUCHOM
1. Kościół paraf., szach., 1804r., ewid.
2. Plebania, mur., pocz.XX w., ewid.
3. Dom ob. bank, mur., pocz. XXw., ewid.
4. Dom wł. Admin. Lasów Państwowych, mur., pocz.XX w., ewid.
5. Dom nr 4 i 4a, mur., 1911r., ewid.
6. Bud. gosp.nr 10, szach., k.XIX w., ewid.
7. Dom nr 13, szach., XIX/XX w., ewid.
8. Dom nr 14, mur., XIX/XX w., ewid.
9. Dom nr 22,mur., k. XIX w., ewid.
10. Stodoła nr 23, szach., k. XIX w., ewid.
11. Dom nr 25, szach.,1897r., ewid.
12. Dom nr 31, szach., k. XIX w., ewid.
13. Dom nr 40, szach., XIX/XX w., ewid.
14. Stodoła nr 40, szach., XIX/XX w., ewid.
15. Dom nr 41, mur., pocz. XX w., ewid.
16. Dom ob. poczta nr 43, mur., pocz. XX w., ewid.
17. Dom nr 63, wł. PKP, mur., 1912r., ewid.
18. Dom nr 64, wł. PKP, mur., 1912r., ewid.
19. Stodoła nr 73, szach., k. XIX w., ewid.
20. Dom nr 76, szach., k. XIX w., ewid.
21. Stodoła nr 76, szach., k. XIX w., ewid.
22. Dom nr 77, szach., k. XIX w., ewid.
23. Dom nr 82, szach., k. XIX w., ewid.
24. Budynek stacji kolejowej, mur., 1910r., ewid.

CHOTKOWO
1. Dom nr 18, szach., XIX/XX w., ewid.

DĄBRÓWKA BYTOWSKA
1. Dwór, mur., 1 poł. XIX w., ***poz. rej. A-39*** (dwór wraz z otoczeniem **nr rej. 356**)
2. Budynek stacji kolejowej, mur., 1910r., ewid.
3. Stodoła nr 20, szach., k. XIX w., ewid.
4. Dom nr 53, mur., 1900r., ewid.
5. Stodoła nr 53, szach., k. XIX w., ewid.
6. Piekarnik nr 53, mur., ewid.

JUTRZENKA
1. Leśniczówka, mur., 1909r., ewid.
2. Leśniczówka, mur., 1938r., ewid.
3. Dom nr 15, mur., k. XIX w., ewid.

4. Dom nr 16, mur., k. XIX w., ewid.
5. Dom nr 18, szach., XIX/XX w., ewid.
6. Dom nr 19, mur., k. XIX w., ewid.
7. Stodoła nr 19, szach., 1892r., ewid.
8. Dom nr 22, szach., poł. XIX w., ewid.
9. Stodoła nr 22, szach., 2 poł.XIX w., ewid.
10. Stodoła nr 26, szach., XIX/XX w., ewid.
11. Dom nr 29, szach., 1848r., ewid.
12. Dom nr 34a, szach., poł. XIX w., ewid.
13. Bud. inwentarski nr 34, szach., poł. XIX w., ewid.
*14. Młyn wodny nr 38, szach., 1850r., **poz. rej. A-224*** (młyn wodny **nr rej. 826**)
15. Bud. gospodarczy nr 38, szach., 2 poł. XIX w., ewid.
16. Dom nr 42, szach., poł. XIX w., ewid.
17. Dom nr 46, szach., 1ćw. XX w., ewid.

KAMIENICA
1. Młyn wodny, mur., poł. XIX w., 1887r., 1900r., ewid.

KROSNOWO
1. Bud. gospodarczy nr 7, szach., 2 poł. XIX w., ewid.
*2. Dom nr 13, szach., 1824r., **poz. rej. A-221*** (zagroda **nr rej. 824**)
*3. Spichlerzyk nr 13, szach., poł. XIX w., **poz. rej. A-221*** (zagroda **nr rej. 824**)
4. Stodoła nr 13, szach., poł. XIX w., ewid.
5. Dom nr 28, szach., pocz. XIX w., ewid.

NIEDARZYNO
1. Leśniczówka, mur., 1914r., ewid.
3. Dom nr 3, mur., k. XIX w., ewid.
4. Dom nr 5, mur., pocz. XX w., ewid.
5. Dom nr 17, mur., pocz. XX w., ewid.
7. Bud. gospodarczy nr 29, mur., pocz. XX w., ewid.
8. Stodoła nr 29, szach., XIX/XX w., ewid.

OSIEKI BYTOWSKIE
1. Dwór, mur., 1922r., ewid.
2. Zespół folwarczny, mur., ewid.:
a. stajnia z wozownią, l.20 XX w.
b. zbiornik przeciwpożarowy, pocz. XX w.
c. 2 obory, 1914r.
d. stodoła z wiatą na maszyny, drew., pocz. XX w.
e. stolarnia ob. garaże
f. gorzelnia, k. XIX w.
3. Dom nr 6, mur., 1913r., ewid.
4. Stodoła nr 9, szach., k. XIX w., ewid.
5. Dom nr 16, mur., XIX/XX w., ewid.
6. Dom nr 17/18, szach., 2 poł. XIX w., ewid.
7. Dom nr 19, mur., 1882r., ewid.
8. Dom nr 20, mur., k. XIX w., ewid.
9. Dom nr 25, szach., 1887r., ewid.

10. Piekarnik nr 25, mur., k. XIX w., ewid.

2/ Parki

DĄBRÓWKA BYTOWSKA – park krajobrazowy z 2 poł.XIX w. W ewidencji konserwatorskiej.
OSIEKI BYTOWSKIE – park krajobrazowy z XIX/XX w. W ewidencji konserwatorskiej.

3/ Cmentarze

BORZYTUCHOM – cmentarz ewangelicki z XIX w. Dokumentacja ewidencyjno-historyczna w opracowaniu.

BORZYTUCHOM – cmentarz ewangelicki z XIX w. Dokumentacja ewidencyjno-historyczna w opracowaniu.

CHOTKOWO – cmentarz ewangelicki z 2 poł. XIX w., nagrobki zniszczone, brak drzewostanu. W ewidencji konserwatorskiej.

DĄBRÓWKA BYTOWSKA – cmentarz ewangelicki z 2 poł. XIX w., układ przestrzenny zatarty, zlikwidowane nagrobki. W ewidencji konserwatorskiej.

DĄBRÓWKA BYTOWSKA – cmentarz ewangelicki z XIX/XX w., brak nagrobków, zachowany w 50% drzewostan. W ewidencji konserwatorskiej.

JUTRZENKA - cmentarz ewangelicki z XIX w. Dokumentacja ewidencyjno-historyczna w opracowaniu.

KROSNOWO - cmentarz ewangelicki z XIX w. Dokumentacja ewidencyjno-historyczna w opracowaniu.

NIEDARZYNO - cmentarz ewangelicki z XIX w. Dokumentacja ewidencyjno-historyczna w opracowaniu.

NIEDARZYNO - cmentarz ewangelicki z XIX w. Dokumentacja ewidencyjno-historyczna w opracowaniu.

OSIEKI BYTOWSKIE – cmentarz ewangelicki z k. XIX w., układ przestrzenny zatarty, zniszczone nagrobki. W ewidencji konserwatorskiej.

3.4.3 Środowisko kulturowe – krajobraz kulturowy

Zasoby krajobrazowe gminy Borzytuchom (w tym występujące cenne fragmenty krajobrazu naturalnego oraz charakterystycznego cechy typowego dla gminy krajobrazu rolniczego) zostały przedstawione w pkt. 3.1.3.1 Rzeźba terenu. Atrakcyjność krajobrazowa, w części opracowania „Uwarunkowania rozwoju" - ujednoliconej w 2009 r. diagnozy uwarunkowań rozwoju do „Studium ...".

Położenie gminy Borzytuchom w stosunku do wyróżnionych w regionalnych dokumentach strategicznych i planistycznych stref koncentracji elementów regionalnego dziedzictwa kulturowego, określono w części graficznej ujednoliconej diagnozy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom - uwarunkowania rozwoju" - materiałach planistycznych sporządzonych na potrzeby projektowanych zmian w studium:

- „Uwarunkowania - opracowania regionalne - obszary priorytetowe dla ochrony i kształtowania krajobrazu 1:200000",
- „Uwarunkowania - opracowania regionalne - strefy priorytetowe dla ochrony i kształtowania krajobrazu 1:200000",
- „Uwarunkowania - opracowania regionalne - istniejące i proponowane formy ochrony krajobrazu 1:200000".

Gmina Borzytuchom znajduje się w wyróżnionej strefie szczególnej ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych, którą stanowi „Obszar ziemi bytowskiej" - obszar o wybitnych, bardzo wysokich i wysokich walorach przyrodniczo-kulturowych.

System ochrony środowiska kulturowego w gminie Borzytuchom, w tym zachowanie specyficznych dla gminy walorów krajobrazowych, obejmuje:

- realizację obowiązujących zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego przypisanych do określonych w Studium obiektów i obszarów objętych ochroną prawną (w tym obszarów Europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000),
- przestrzeganie ustaleń ochronnych dla określonych w Studium projektownych form ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz podejmowanie działań dla ustanowienia ochrony prawnej wskazanych cennych obiektów i obszarów (w tym również w trybie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego),
- wypełnianie zapisów Studium odnoszących się do określonych form zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy, w tym m. in. dotyczących zasad:
  - kształtowania krajobrazu zurbanizowanego, które określono w Rozdz.3.2.2. „Kształtowanie zabudowy terenów osiedleńczych",
  - lokalizacji elektrowni wiatrowych, które określono w Rozdz.3.6.8 „Energetyka wiatrowa".

Zalecana jest ochrona panoram widokowych, roztaczających się z naturalnych punktów widokowych oraz z wybranych fragmentów ciągów drogowych (punkty widokowe oraz szczególnie atrakcyjne widokowo trasy samochodowe oznaczono jako „trasy widokowe" i „punkty widokowe" i przedstawiono na ujednoliconym rysunku Studium w skali 1:10.000).

Przedpole widokowe na odcinku drogi wojewódzkiej nr 209 (Bytów - Borzytuchom) zostało w opracowaniach regionalnych zidentyfikowane i wskazane do bezwzględnego zachowanie jako jeden z elementów najlepiej charakteryzujących

zasoby krajobrazowe województwa - panoramę widokową eksponującą enklawy harmonijnego krajobrazu rolniczego.

Ochronę wyróżnionego wnętrza krajobrazowego (ekspozycji biernej) należy realizować poprzez zagospodarowanie obszaru wskazanego harmonijnego krajobrazu rolniczego zgodne z ustaleniami Studium w zakresie:

- ograniczenia lokalizacji nowej zabudowy zwartej (w tym wznoszenia budynków i budowli) wyłącznie w granicach wskazanych w Studium „obszarów preferowanego rozwoju osiedleńczego”,
- nie lokalizowania nowej zabudowy rozproszonej w oderwaniu od zabudowy istniejących siedlisk gospodarstw rolnych,
- zakazu budowy nowych elementów wysokościowych (np. wież telefonii komórkowej, wież elektrowni wiatrowych itp.) poza rejonami lokalizacji dopuszczonymi w Studium,
- utrzymania dotychczasowego sposobu rolniczego sposobu użytkowania gruntów, w tym użytków zielonych na gruntach pochodzenia organicznego,
- nie lokalizowania nowych ogrodów działkowych,
- zachowania istniejących w krajobrazie elementów przyrodniczych, w tym kształtowanie i zachowanie terenów naturalnej zieleni wzdłuż cieków wodnych, zieleni śródpolnej i oczek wodnych,
- dokonywania zalesień wyłącznie w granicach wskazanych w Studium „gruntów proponowanych do zalesienia”.

Dla ochrony walorów ekspozycyjnych (ekspozycji czynnej) określonej na rysunku Studium „trasy widokowej na odcinku drogi wojewódzkiej nr 209” na wschód od miejscowości Borzytuchom (w kierunku Bytowa) - obowiązują następujące zasady zagospodarowania:

- bezwzględne zachowanie otwartego przedpola ekspozycyjnego wzdłuż ciągu widokowego,
- wzdłuż wyznaczonej trasy widokowej z drogi wojewódzkiej nr 209 (po obu stronach drogi) obowiązuje zakaz przesłaniania ekspozycji krajobrazowej z trasy widokowej,
- wszelkie planowane zamierzenia mogące powodować przesłanianie ekspozycji (w tym m. in. lokalizacja nowych elementów kubaturowych, umieszczanie reklam wielkoformatowych, wprowadzanie zieleni wysokiej) wymagają każdorazowo, na etapie poprzedzającym ich realizację, analizy (w tym w formie studium krajobrazowego) w zakresie spełnienia wyżej określonych warunków ochrony ekspozycji.

3.5 Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego

Systemy transportowe są dziedziną, gdzie rola świadomej i konsekwentnie prowadzonej rozbudowy ma szczególne znaczenie ze względu na ich pełne oddziaływanie na jakość i dynamikę życia gospodarczego i społecznego. Dla prawidłowego funkcjonowania gminy, wykorzystania położenia, a także podniesienia jej atrakcyjności istotne są sprawne powiązania zewnętrzne - z krajem i regionem oraz wewnętrzne - z każdym wskazanym miejscem. W wyniku przeprowadzonych w studium analiz przyjęto, że schemat systemu transportowego w gminie nie ulegnie zasadniczym zmianom.

3.5.1 Sieć drogowa

Obsługę przewozów pasażersko - towarowych gminy zapewniać będzie:

a/ dalekiego zasięgu - droga wojewódzka nr 209
b/ średniego zasięgu - drogi powiatowe - na których prowadzona jest publiczna komunikacja autobusowa,
c/ bliskiego zasięgu - drogi powiatowe, gminne oraz wewnętrzne.

W studium gminy założono podniesienie standardów obsługi poprzez:

a/ modernizację całego ciągu drogi wojewódzkiej nr 209, relacji Warszkowo - Suchorze - Bytów, do pełnych parametrów klasy Z.

Droga wojewódzka nr 209 zachowuje swój dotychczasowy przebieg. Zalecana jest jej modernizacja - poprzez ujednolicenie przekroju jezdni do 6,00 m na całej długości oraz wykonanie utwardzonych poboczy o szerokości 1,50÷2,00 m i przystosowanie nawierzchni do ruchu ciężkiego.
Orientacyjny zakres prac:

- *budowa obejścia miejscowości Borzytuchom długości około 2,5 km,*
- *uporządkowanie przebiegu drogi w obrębie miejscowości Jutrzenka,*
- *korekty w miejscach niebezpiecznych.*

Dokładny zakres prac przy przebudowie drogi określa dokumentacja projektowa drogi gromadzona przez zarządce drogi.
Podstawową funkcją drogi jest prowadzenie ruchu tranzytowego - gospodarczego i turystycznego. Struktura przestrzenna obszarów rozwojowych przylegających do drogi wojewódzkiej przewiduje częściowo ograniczony dostęp do drogi /tylko w wyjątkowych przypadkach nieograniczony/. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy *systemu drogowego zostaną ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W planach tych, zostaną ustalone zasady ochrony drogi, z uwzględnieniem ograniczenia bezpośrednich wjazdów oraz sukcesywnej likwidacji ograniczeń dla ruchu, wynikających z istniejącego zagospodarowania.*

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczące lokalizowania zabudowy

wymagają uzgodnienia z zarządcą drogi tj. Zarządem Dróg Wojewódzkich w Gdańsku.
Urządzenia nie związane z obsługą drogi należy lokalizować poza pasem drogowym, a negatywny wpływ transportu na środowisko należy ograniczyć stosując proekologiczne rozwiązania przestrzenne.

b/ sukcesywną modernizację dróg powiatowych do standardów odpowiadającym ich funkcjom, wymogom klasy i komunikacji zbiorowej

Istotną rolę odgrywają tu wyznaczone w opracowaniach regionalnych główne ciągi dróg powiatowych, mające podstawowe znaczenie dla funkcjonowania układu drogowego:

- DP 1201G *Budowo - Krosnowo - Bytów* (stary numer drogi *DP 39360*) - kategoria Z - linie rozgraniczające 20 m,
- DP 1752G *Krosnowo - Borzytuchom* (*DP 39361*) - kategoria L - linie rozgraniczające 15 m,
- DP 1767G *Borzytuchom - Tuchomie* (*DP 39376*)*, z planowanym nowym przebiegiem w miejscowości Chotkowo /długości około 0,6 km/* - kategoria L - linie rozgraniczające 15 m,

oraz uzupełniająca układ:

- DP 1726G *Tuchomie - Dabrówka - Bytów* (*DP 39422*) - kategoria L - linie rozgraniczające 15 m,
- DP 1753G Osieki - Borzytuchom - kategoria L - linie rozgraniczające 15 m,
- DP 1768G Struszewo - Dabrówka - kategoria L - linie rozgraniczające 15 m,
- DP 1778G Borzytuchom - stacja kolejowa - kategoria L - linie rozgraniczające 15 m.

Dla poprawy bezpieczeństwa ruchu zalecana jest modernizacja dróg /poprawa geometrii i stanu nawierzchni/.
Niezbędna jest budowa chodników i ścieżek rowerowych wzdłuż wymienionych ciągów komunikacyjnych - dla realizacji dojazdów codziennych do pracy i szkół /w pierwszej kolejności na terenach zabudowanych/.

c/ wzbogacenie układu powiązań w sieci pozostałych dróg powiatowych i gminnych w celu uzyskania lepszych połączeń między jednostkami osadniczymi - z uwzględnieniem wprowadzenia komunikacji zbiorowej na wybranych odcinkach.

W grupie tej wyróżniono odcinki dróg zabezpieczających podstawowe związki w sieci osiedleńczej gminy:
- starą numerację dróg powiatowych podano w nawiasach,
- aktualną numerację dróg gminnych określono na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium:

1753G (*DP 39362*)	*Osieki Bytowskie - Borzytuchom /postulowana komunikacja zbiorowa/*
1768G (*DP 39377*)	*Struszewo - Dąbrówka /postulowana komunikacja zbiorowa/*
DG 3912003 (1753G)	*Jutrzenka - Osieki Bytowskie*
DG 3912004	*Borzytuchom - Niedarzyno /droga DG 3912005/*

	/postulowana komunikacja zbiorowa/
DG 3912005	*droga DW 209 - Niedarzyno*
DG 3912007	*Chotkowo - droga* DP 1768G */postulowana komunikacja zbiorowa/*
DG 3912008	*Borzytuchom - Borzytuchom wybudowania*
DG 3912010	*Borzytuchom wybudowania /droga DG 3912008/ - Dąbrówka /droga* DP 1726G/
DG 3912011	*Świerkówko /droga DW 209/ - Dąbrówka /droga* DP 1726G /

Ponadto, sieć drogową uzupełniają planowane na bazie istniejących dróg wewnętrznych, drogi gminne, oznaczone jako:

DG 1	*Ryczyn - Sierowo /przedłużenie drogi gminnej DG 3912001, w kierunku Gałęźni Małej, wymagane uzgodnienie z Dyrekcją Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”/*
DG 2	*Ryczyn wybudowania - Krosnowo /łącznik pomiędzy planowaną drogą DG1, a drogą gminną DG 3912002, wymagane uzgodnienie z Dyrekcją Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”/*
DG 3	*Osieki Bytowskie – rejon jeziora Osiecko*
DG 4	*Niedarzyno - Gostkowo /łącznik pomiędzy drogą powiatową* DP 1201G*, a drogą* DP 1754G Gostkówko - Gostkowo
DG 5	*Niedarzyno – Niedarzyno wybudowania /łącznik pomiędzy drogą powiatową* DP 1201G*, a gminną DG 3912005/*
DG 6	*Struszewo – Dąbrówka wybudowania /łącznik pomiędzy drogą powiatową* DP 1767G*, a drogą gminną DG 3912010/*
DG 7	*Struszewo – Struszewo wybudowania – Struszewo*
DG 8	*Chotkowo – rejon jeziora Chotkowskiego*

Stan wyżej wymienionych dróg, zachowujących swój istniejący układ, wymaga działań prowadzących do sukcesywnej ich poprawy, która zagwarantuje udrożnienie i wymaganą przepustowość.

Aktualny przebieg i numerację dróg gminnych określono na podstawie wykazu dróg zaliczonych do kategorii dróg gminnych z nadaną numeracją (w Załączniku Nr 45 do uchwały nr 196/181/05 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 15 marca 2005 r. w sprawie nadania numeracji drogom gminnym na obszarze Województwa Pomorskiego).

3.5.2 Pasażerska komunikacja zbiorowa

Komunikacja zbiorowa nadal opierać się będzie na sieci linii dalekobieżnych i lokalnych Przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej oraz przewoźników prywatnych.

W miarę modernizacji dróg o podstawowym znaczeniu w powiązaniach gminnych, możliwe będzie, zasygnalizowane uprzednio, wprowadzenie nowych połączeń komunikacji zbiorowej; przede wszystkim na odcinkach Borzytuchom - Osieki Bytowskie - Niedarzyno, Borzytuchom - Struszewo - Chotkowo - Dąbrówka.

Dla poprawy dostępności komunikacyjnej gminy konieczne jest zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów i polepszenie komfortu połączeń pomiędzy Bytowem, a poszczególnymi miejscowościami gminy. Na obszarach o małym

zaludnieniu, a zwłaszcza w jednostkach osadniczych położonych poza podstawowymi trasami, dojazd do pracy i szkół jest problemem cywilizacyjnym, dlatego też właściwe skomunikowanie gminy powinno być przedmiotem systematycznych starań samorządu lokalnego.

Niezbędna jest realizacja wiat i zatok przy przystankach autobusowych.

3.5.3 Linie kolejowe

Kolej podlega przemianom w kierunku rozbudowy dochodowych i likwidacji zbędnych obiektów kolejowych. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa znaczenia miejscowego nr 212 relacji Korzybie-Bytów-Lipusz, na której zgodnie z decyzją Pomorskiej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych przewozy pasażerskie zostały zawieszone bez komunikacji zastępczej, a na odcinku przebiegającym przez obszar gminy także towarowe. Obecny stan techniczny i postępująca degradacja linii wskazuje na jej rychłą likwidację.

Linia ta w chwili obecnej nie gwarantuje bezpieczeństwa ruchu pociągów, jednak przy partycypacji gmin w nakładach na polepszenie stanu linii lub jej prywatyzacji mogłaby być ona dalej eksploatowana. Dobrym rozwiązaniem byłaby organizacja ruchu turystycznego - pociągowe wycieczki krajobrazowe po Pojezierzu Kaszubskim połączone z rekreacją. Wykorzystanie linii kolejowej Korzybie-Bytów, po uzgodnieniu z gminami powiatu bytowskiego i Dyrekcją Infrastruktury Kolejowej w Gdańsku, do prowadzenia lekkich autobusów szynowych pozwoli na obsługę pasażerskiego ruchu lokalnego, a także podniesienie atrakcyjność turystyczną gminy i powiatu.

W przypadku decyzji o likwidacji linii kolejowej postuluje się wykorzystanie podtorza i obiektów inżynieryjnych na regionalną trasę rowerową wraz z jej promocją.

Obsługę ludności w zakresie przewozów pasażerskich, w powiązaniu z komunikacją autobusową, świadczą najbliższe w kolejności stacje: w Lipuszu, Słupsku, Lęborku, natomiast w zakresie przewozów towarowych czynna stacja towarowa w Bytowie.

3.5.4 Komunikacja rowerowa

Sieć ścieżek rowerowych w odniesieniu do obszaru gminy Borzytuchom uwarunkowana jest jej zakładanym turystycznym charakterem i nawiązuje do tras rowerowych o znaczeniu ponadlokalnym:

- *planowanej międzynarodowej trasy rowerowej „*Trasy *Tysiąca Jezior" odcinek Miastko - Bytów,*
- międzyregionalnej trasy rowerowej nr 14: Ustka - Słupsk - Bytów - Brusy - Czersk - Grudziądz,
- międzyregionalnej trasy rowerowej nr 15 „Trasy Pałaców i Zamków",
- regionalnej trasy rowerowej nr 137 „Pętla Bytowska" („Pętla Kaszubska"): Czarna Dąbrówka - Borzytuchom - Tuchomie - Studzienice - Parchowo.

Przebieg w/w tras ponadlokalnych oznaczono na ujednoliconym rysunku.

Przebieg pozostałych tras /na rysunku oznaczone jako proponowane w studium lokalne trasy/ wyznaczono w oparciu o atrakcyjne elementy środowiska przyrodniczego /Park Krajobrazowy oraz jego otulina/, kulturowego /obiekty

architektury i budownictwa, zespoły dworsko - parkowe, stanowiska archeologiczne/ i jednostki osadnicze, a także szlaki kajakowe na rzekach Słupi, Kamienicy i Bytowej oraz szlaki piesze /w tym ścieżki przyrodnicze/, oferujące obsługę turystów, uwzględniając integrację z różnymi środkami transportu.

Proponowany na obszarze gminy Borzytuchom system ścieżek rowerowych, o różnym stopniu trudności zdeterminowanym konfiguracją terenu, utworzy układ o strukturze pętlowej, swobodnie penetrującej obszar i przebiegu umożliwiającym wybór ścieżki z możliwością dotarcia do dowolnego węzła.

Trasy rekreacyjne uzupełniono ciągami dającymi możliwość dojazdów do szkół i pracy.

Na drogach o mniejszym natężeniu ruchu /poniżej 1 pojazdu/min./ poprowadzono trasy rowerowe po drogach o nawierzchni gruntowej /m.in. po gminnych i wewnętrznych dojazdowych/ oraz leśnych i polnych tam, gdzie może występować sporadyczny ruch pojazdów gospodarczych. Rozmieszczono wzdłuż tras węzły obsługi ruchu rowerowego, uwzględniając istniejące i planowane zaplecze obsługi turystycznej.

Wskazane na trasach węzły obsługi ruchu rowerowego /w miejscowościach: Borzytuchom i Dąbrówka/, uzupełniono o miejsca postojowe /w miejscowościach: Jutrzenka, Krosnowo, Osieki Bytowskie, Niedarzyno, Chotkowo, Ryczyn, Kamienica oraz na północny - wschód od jeziora Karwie/. Węzły i miejsca postojowe inicjować będą lokalne programy atrakcji turystycznych, sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i innych.

3.5.5 Zaplecze techniczne motoryzacji

Na terenie gminy nie występuje żadna, ogólnodostępna stacja benzynowa. Obsługę ludności w tym zakresie zapewniają stacje w Bytowie i Kołczygłowach.

W gminie funkcjonuje jeden (stan na 2008 r.) *zakład naprawy samochodów w miejscowościach Borzytuchom..*

Studium gminy wskazuje potencjalną lokalizację nowej ogólnodostępnej stacji benzynowej - głównego elementu wyposażenia MOP /miejsca obsługi podróżnych/ w obrębie wskazanych terenów rozwojowych przy planowanym obejściu miejscowości Borzytuchom od strony wschodniej /poza granicami Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”/. Taka lokalizacja jest spójna z predestynowaniem miejscowości Borzytuchom do obsługi podróżnych, w związku z planowanym rozwojem turystyki i rekreacji.

Przy drodze nr 209 /będącej fragmentem ciągu turystyki samochodowej o znaczeniu regionalnym/ zlokalizowane są 3 parkingi leśne związane z drogami prowadzącymi do terenów leśnych. Zalecany jest dalszy rozwój funkcji towarzyszących drodze - wyposażenia parkingów w niezbędną infrastrukturę, budowa nowych, lokowanie miejsc odpoczynkowych z punkami widokowymi, barów i restauracji, moteli, itd. Rozwój infrastruktury dotyczy także drugiej osi turystyki samochodowej to jest ciągu dróg powiatowych relacji Niepoględzie - Krosnowo - Borzytuchom - Tuchomie.

Lokalizację nowej infrastruktury, rodzaj usług należy uzgodnić z gestorami dróg, a w związku z ich przebiegiem w Parku Krajobrazowym i jego otulinie również z jego Dyrekcją.

3.5.6 Zasady i rozwiązania dotyczące infrastruktury komunikacyjnej na obszarze Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”

W obrębie jednostki A obowiązują następujące zasady i rozwiązania dotyczące infrastruktury komunikacyjnej (zgodnie z zatwierdzonym projektem planu ochrony PK „DS”):

- dla drogi wojewódzkiej nr 209 przewiduje się wykonanie niezbędnych obejść w granicach terenu zabudowy Kołczygłów i Borzytuchomia; rozwiązania techniczne przejść powinny być określone w dokumentacji projektowej drogi gromadzonej przez zarządce drogi,
- poza wymienionymi przebudowami, geometria dróg przebiegających przez Park nie powinna być korygowana; drogi publiczne nie powinny być poszerzane i pozbawiane alejowych zadrzewień,
- zalesienia wzdłuż dróg, szczególnie w szerokich pasach dróg wojewódzkich, powinny być kształtowane w układach nieregularnych (różnowiekowe i różnogatunkowe - z gatunków rodzimych), z pielęgnowanymi fragmentami roślinności niskiej,
- nie przewiduje się rozbudowy sieci dróg publicznych, jednakże popularyzacja szlaku turystycznego elektrowni wodnych i konieczność dojazdu autokarami turystycznymi w określone miejsca trasy może spowodować konieczność przebudowy wybranych dróg i organizacji parkingów wraz z towarzyszącym im zagospodarowaniem (wybrane usługi),
- ewentualne inwestycje dotyczące infrastruktury transportowej muszą być projektowane i realizowane w sposób nie powodujący zmiany stosunków wodnych w Parku,
- odprowadzanie wód opadowych z tras komunikacyjnych musi być projektowane i wykonane w sposób nie powodujący nasilenia erozji wodnej i zanieczyszczenia wód w Parku,
- przebiegi projektowanych tras, zastosowane rozwiązania techniczne i architektoniczne muszą uwzględniać wymogi ochrony walorów krajobrazowych Parku oraz w jak największym stopniu neutralizować negatywny wpływ inwestycji na krajobraz,
- w celu ochrony fauny zaleca się zaprojektowanie i wykonanie przejść dla zwierząt, w zależności od ukształtowania terenu, nad lub pod trasami komunikacyjnymi. Ilość, lokalizacja, wymiary i sposób wykonania przejść oraz innych zabezpieczeń służących ochronie zwierząt w inwestycjach drogowych powinny być w każdym przypadku szczegółowo uzgadniane z Dyrektorem Parku,
- proponuje się ograniczenie do niezbędnego minimum (np. dojazdy do stanic wodnych) publicznej dostępności samochodowej dróg leśnych.,
- parkingi publiczne poza terenami zabudowanymi, wyłącznie o wielkości do 20 miejsc postojowych, bez utwardzonej nawierzchni (możliwość stosowania ażurowych konstrukcji), powinny być urządzane według zasady tworzenia zespołów, po 3-5 stanowisk, oddzielonych zielenią,
- ze względu na wymogi ochrony Parku nie powinny być realizowane projekty, prowadzące do intensyfikacji ruchu samochodowego na jego terenie.

3.6 Kierunki rozwoju systemu infrastruktury technicznej

Przy tworzeniu warunków dla rozwoju infrastruktury technicznej powinno się uwzględniać następujące zasady:

- *tworzenie rynku usług komunalnych przy zapewnieniu ochrony interesów odbiorców usług,*
- *likwidacja „u źródła" szkodliwego oddziaływania na środowisko, poprzez redukcję zanieczyszczeń w maksymalnie możliwym stopniu w miejscu ich powstawania, w obiektach infrastruktury i u użytkowników,*
- *realizacja w pierwszej kolejności urządzeń infrastruktury technicznej dających wymierne rezultaty dla poprawy stanu środowiska.*

Zgodnie z zatwierdzonym projektem planu ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi" obowiązują następujące zasady i rozwiązania dotyczące infrastruktury technicznej:

- w nowych zakładach lokalizowanych w granicach Parku na terenach przemysłu, składów, rzemiosła i usług powinny być stosowane wyłącznie technologie wodooszczędne,
- konieczne jest uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:
  - wymogów ochrony ujęć wód podziemnych w Parku - po ustanowieniu stref ochronnych dla wszystkich ujęć wód podziemnych w Parku, w szczególności ujęć komunalnych,
  - wymogów ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na obszarze dorzecza Słupi - po opracowaniu i zatwierdzeniu ich dokumentacji.
- na terenach zabudowy skupionej:
  - należy stosować zbiorcze systemy kanalizacji sanitarnej zakończone oczyszczalnią ścieków,
  - stosowanie zbiorników bezodpływowych do gromadzenia ścieków powinno być traktowane wyłącznie jako rozwiązanie czasowe - do momentu wybudowania sieci kanalizacji sanitarnej,
  - zalecane jest stosowanie zasady wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę, warunkowanego koniecznością przyłączenia nieruchomości do kanalizacji sanitarnej - na terenach z istniejącą kanalizacją sanitarną,
  - ścieki technologiczne przed skierowaniem do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej powinny być wstępnie oczyszczone na terenie przedsiębiorstw, w których powstają,
  - należy stosować podczyszczanie (w niezbędnych przypadkach - także retencjonowanie) ścieków opadowych odprowadzanych sieciami kanalizacji deszczowej z utwardzonych nawierzchni: centrów miejscowości, terenów przemysłowo-składowych, obiektów magazynowania i dystrybucji paliw, baz transportowych i technicznej obsługi pojazdów, głównych dróg, dużych parkingów,
  - na pozostałych terenach zabudowy należy pozostawiać jak największe obszary powierzchni czynnej, pozwalające na infiltrowanie wód opadowych do gruntu,
- na terenach zabudowy rozproszonej:
  - zaleca się stosowanie indywidualnych urządzeń unieszkodliwiających ścieki (przydomowych oczyszczalni ścieków, alternatywnych systemów gospodarowania

ściekami) - na terenach pozostających poza technicznie i ekonomicznie uzasadnionym zasięgiem zbiorczych systemów oczyszczania ścieków (co wymaga uzasadnienia techniczno-ekonomicznego),
- stosowanie urządzeń wprowadzających ścieki do ziemi (drenażu rozsączającego, studni chłonnych) powinno być uzależnione od wyników szczegółowego rozpoznania lokalnych warunków gruntowo-wodnych terenu,
- możliwość gromadzenia ścieków w zbiornikach bezodpływowych powinna być warunkowana stosowaniem zbiorników o udokumentowanej szczelności i kontrolowanym usuwaniem ich zawartości do punktów zlewnych oczyszczalni ścieków,

- na terenach zabudowy letniskowej i rekreacyjnej, lokalizowanej w otoczeniu jezior i cieków powinny być stosowane rozwiązania eliminujące możliwość przedostawania się nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych,
- na obszarze Parku nie należy lokalizować nowych obiektów unieszkodliwiania odpadów, w szczególności składowisk i spalarni odpadów,
- zaleca się, aby w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniono niezbędne rezerwy terenu, wynikające z potrzeb selektywnej zbiórki odpadów (np. konieczności zorganizowania punktów selektywnego gromadzenia odpadów),
- na terenach o niskiej intensywności zabudowy zalecane jest kompostowanie wyselekcjonowanych odpadów organicznych w przydomowych lub przyobiektowych kompostownikach oraz wykorzystywanie kompostu w miejscu jego powstawania - celem ograniczenia ilości wywożonych odpadów,
- w nowych zakładach lokalizowanych w granicach Parku na terenach przemysłu, składów, rzemiosła i usług powinny być stosowane wyłącznie technologie mało- i bezodpadowe,
- na obszarze Parku nie mogą być lokalizowane zakłady prowadzące działalność polegającą na magazynowaniu, wykorzystywaniu, przetwarzaniu lub unieszkodliwianiu odpadów niebezpiecznych,
- należy preferować stosowanie małoemisyjnych lub nieemisyjnych źródeł ciepła, w szczególności instalacji wykorzystujących źródła energii odnawialnej, paliwa gazowe (gaz płynny, perspektywicznie gaz ziemny), olej opałowy lekki lub energię elektryczną,
- w przypadku źródeł ciepła opalanych węglem należy dążyć do stosowania nowoczesnych, małoemisyjnych kotłów o wysokiej sprawności energetycznej, opalanych wysokojakościowym węglem (o wysokiej wartości opałowej i niskiej zawartości siarki).
- perspektywicznie przewidywane jest zaopatrywanie terenów zabudowy skupionej na obszarze Parku w gaz ziemny wysokometanowy z planowanej do realizacji sieci gazowej, która będzie zasilana z gazociągów wysokiego ciśnienia: Bytów-Słupsk i Mianowice-Starnice; przewidywane jest wykorzystanie gazu ziemnego na cele komunalno-bytowe i grzewcze,
- na terenach zabudowy rozproszonej dla potrzeb komunalno-bytowych i grzewczych przewiduje się możliwość wykorzystywania gazu płynnego,
- należy przewidywać dalszą eksploatację istniejących linii elektroenergetycznych, GPZ i elektrowni wodnych,
- na obszarze Parku nie należy lokalizować nowych elektrowni wodnych,
- na terenie Parku i w strefie ekspozycji widokowej Parku nie należy lokalizować elektrowni wiatrowych,

- zaleca się, aby ewentualne, nowe linie elektroenergetyczne na terenie Parku były prowadzone pod ziemią.
- zaleca się prowadzenie nowych linii telekomunikacyjnych na terenie Parku pod ziemią,
- zaleca się ograniczenie do niezbędnego minimum ilości wież i masztów tele- i radiokomunikacyjnych lokalizowanych na obszarze Parku, poprzez ich wspólne wykorzystanie przez kilku operatorów,
- zaleca się wykonywanie analiz (studiów, ocen) wpływu projektowanych wież i masztów tele- i radiokomunikacyjnych na krajobraz Parku.

3.6.1 Zaopatrzenie w wodę

W zakresie zaopatrzenia w wodę przyjmuje się zasadę zaopatrzenia ludności w wodę z urządzeń do zbiorowego zaopatrzenia.

Źródłem wody dla pokrycia potrzeb socjalno-bytowych, usług oraz hodowli będą wody podziemne ujmowane za pomocą studni głębinowych. Zaspokajanie potrzeb w zakresie zaopatrzenia w wodę odbywać się będzie poprzez istniejące i projektowane systemy wodociągowe wiejskie, zakładowe i indywidualne.

Działania w zakresie zaopatrzenia w wodę powinny skoncentrować się przede wszystkim na zapewnieniu niezawodności funkcjonowania poszczególnych systemów oraz możliwości wykorzystania ich jako źródło wody przeciwpożarowej.

Należy dążyć aby każde ujęcie wody posiadało studnię rezerwową (awaryjną), a wydajność urządzeń źródłowych nie była mniejsza niż 22,5 m^3/h nawet w przypadku, gdy potrzeby bytowo-gospodarcze są niższe. Zaleca się prowadzenie monitoringu wszystkich ujęć, w tym awaryjnych i rezerwowych, określający wielkość poboru wody i jej jakość.

Ze względu na istniejące uwarunkowania proponuje się oparcie systemu zaopatrzenia w wodę na istniejących systemach wodociągowych tj.:

- *wodociągu grupowym Borzytuchom – Struszewo - Jutrzenka-Ryczyn z ujęciem wody w Borzytuchomiu,*
- *wodociągu grupowym Osieki Bytowskie – Niedarzyno – Krosnowo z ujęciem wody w Osiekach Bytowskich,*
- *wodociągu lokalnym wiejskim w Dąbrówce Bytowskiej,*
- *istniejących indywidualnych ujęciach wody.*

Zabudowa rozproszona zaopatrywana będzie z indywidualnych ujęć wody. Wodę do celów przeciwpożarowych należy zabezpieczyć w urządzeniach do zbiorowego zaopatrzenia w wodę, zbiornikach ppoż. lub wodach powierzchniowych.

Uporządkowania wymaga stan formalno-prawny istniejących urządzeń zaopatrzenia w wodę. Dla istniejących i projektowanych ujęć wody należy ustalić zasoby eksploatacyjne, natomiast dla urządzeń wodociągowych uzyskać pozwolenie wodno-prawne na pobór wód podziemnych oraz ich eksploatację.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami szczegółowymi dla ujęć wody należy ustanowić strefy ochrony pośredniej. W strefach ochrony pośredniej prowadzić gospodarkę zgodną z zaleceniami wydanymi w decyzji administracyjnej która ją ustanawia.

Źródłem wody dla pokrycia potrzeb w zakresie deszczowania upraw oraz chowu ryb powinny być przede wszystkim wody powierzchniowe. Pobór wody

odbywać się powinien na podstawie aktualnego pozwolenia wodno prawnego poprzez ujęcia wód powierzchniowych.

3.6.2 Gospodarka ściekowa

W zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków przyjmuje się zasadę wyposażenia całości terenów osadniczych zwartych oraz terenów działalności gospodarczej w urządzenia do odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Z uwagi na niezadawalający stan gospodarki ściekowej i związane z nim niebezpieczeństwo zanieczyszczenia wód oraz zakładanego podniesienia standardu życia mieszkańców wymaga ona szybkiego uporządkowania. Konieczna jest zatem:

- *likwidacja wszystkich punktów zrzutu nieoczyszczonych ścieków,*
- *likwidacja nieszczelnych zbiorników do gromadzenia nieczystości płynnych,*
- *modernizacja oczyszczalni ścieków, które unieszkodliwiają ścieki w stopniu niedostatecznym,*
- *budowa oczyszczalni ścieków wraz z układami sieciowymi dla zabudowy zwartej,*
- *osiągnięcie przez oczyszczalnie ścieków stopnia redukcji zanieczyszczeń, wynikającego z wymogów ochrony środowiska,*
- *rozwój układów sieciowych dla objęcia nim zabudowy dotychczas nie skanalizowanej,*
- *budowa indywidualnych urządzeń unieszkodliwiających ścieki /przydomowych oczyszczalni ścieków, alternatywnych systemów gospodarowania ściekami/ na terenach pozostających poza technicznie i ekonomicznie uzasadnionym zasięgiem zbiorczych systemów oczyszczania ścieków,*
- *na terenach zabudowy rozproszonej możliwość gromadzenia ścieków w szczelnych zbiornikach bezodpływowych* wymaga uzasadnienia techniczno-ekonomicznego i powinna być warunkowana stosowaniem zbiorników o udokumentowanej szczelności i kontrolowanym usuwaniem ich zawartości do punktów zlewnych oczyszczalni ścieków,
- *podczyszczanie ścieków opadowych odprowadzanych z terenów przemysłowo-składowych, obiektów magazynowania i dystrybucji paliw, baz transportowych i technicznej obsługi pojazdów, głównych dróg i ulic w centrach miejscowości oraz dużych parkingów o utwardzonej nawierzchni.*

Zakłada się, że wszystkie powstające na terenie gminy, ścieki bytowo-gospodarcze będą unieszkodliwiane. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków z wiejskich systemów kanalizacyjnych powinny być wody powierzchniowe, natomiast z indywidualnych systemów – oczyszczalni przydomowych - ścieki można również odprowadzać w grunt po przeprowadzeniu szczegółowego rozpoznania lokalnych warunków gruntowo-wodnych terenu. Ścieki gromadzone w zbiornikach bezodpływowych wywozić do najbliższego punktu zlewnego.

Zaleca się kontrolowanie przez samorząd gminy przestrzegania przez właścicieli nieruchomości Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, w szczególności:

- *obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej kanalizacji sanitarnej,*
- *obowiązku udokumentowanego korzystania z usług usuwania zawartości zbiorników bezodpływowych, wykonywanych przez uprawnione podmioty.*

Dla zabudowy rozproszonej oraz wsi Osieczki i Ryczyn (co wymaga uzasadnienia techniczno-ekonomicznego) *zakłada się realizację indywidualnych*

systemów do unieszkodliwiania lub gromadzenia ścieków (realizacja powinna być warunkowana stosowaniem zbiorników o udokumentowanej szczelności i kontrolowanym usuwaniem ich zawartości do punktów zlewnych oczyszczalni ścieków).

W ramach indywidualnych systemów oczyszczania ścieków powinno się realizować przydomowe oczyszczalnie ścieków z odprowadzeniem oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych lub w grunt (tylko po szczegółowym rozpoznaniu warunków gruntowo-wodnych i po stwierdzeniu braku istotnego ujemnego wpływu na stan jakościowy wód podziemnych), bądź szczelne zbiorniki bezodpływowe, z których ścieki dowożone są na najbliższą oczyszczalnię.

Przy oczyszczalni ścieków w Borzytuchomiu przewiduje się realizację punktu zlewnego dla ścieków dowożonych ze zbiornikach bezodpływowych. Do systemów kanalizacji sanitarnej nie należy wprowadzać wód deszczowych i gnojowicy.

Oczyszczalnie ścieków są obiektami mogącymi wpływać ujemnie na sąsiadujące z nią tereny, dlatego należy ustanowić dla nich obszar ograniczonego użytkowania, którego zasięg należy określić w ocenie oddziaływania na środowisko.

Porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy powinno być realizowane w oparciu o aktualną koncepcję programowo-przestrzenną gospodarki ściekowej. Zaleca się przedstawienie koncepcji gospodarki ściekowej do zaopiniowania przez Dyrekcję Parku.

Wody opadowe generalnie mogą być odprowadzane bez oczyszczania powierzchniowo do gruntu. Jednakże z terenów stacji benzynowych, baz maszynowych i transportowych (utwardzone place i myjnie sprzętu), terenów przemysłowych - wody deszczowe przed odprowadzeniem do wód powierzchniowych lub gruntu powinny być oczyszczone do wartości ustalonych w przepisach szczegółowych.

Wody pohodowlane z obiektów hodowli ryb należy oczyszczać do wartości ustalonych w pozwoleniu wodno-prawnym przed wprowadzeniem do wód powierzchniowych.

Na terenie gminy została wyznaczona na podstawie art. 43 ust. 2a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego nr 1/06 z dnia 12 stycznia 2006 r.) aglomeracja Borzytuchom z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Borzytuchom.

Istniejąca oczyszczalnia ścieków w Borzytuchomiu planowana do rozbudowy w ramach zadań rządowych - programu Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Obszar aglomeracji ściekowej (wyznaczony w załączniku do w/w rozporządzenia umieszczonym w części graficznej ujednoliconej diagnozy „Uwarunkowania rozwoju" (Rozdz. 3.1.12.2) obejmuje następujące miejscowości położone w gminie Borzytuchom:

- Borzytuchom, Dąbrówka, Struszewo, Chotkowo, Jutrzenka, Krosnowo, Osieki Bytowskie i Niedarzyno.

Dla miejscowości położonych w aglomeracji ściekowej obowiązuje:

- przyłączenie do systemu kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalnią ścieków,
- inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadniania techniczno - ekonomicznego.

Ze względu na istniejące uwarunkowania (teren gminy obejmuje obszary cenne przyrodniczo, w tym objęte prawnymi formami ochrony przyrody oraz obszary wskazane do objęcia ochroną - wrażliwe na zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych) w gminie Borzytuchom należy dążyć do objęcia systemem odprowadzenia i oczyszczania ścieków możliwie największą liczbę mieszkańców.

Aktualny stan na 2009 r. i aktualizacji w zakresie gospodarki ściekowej dokonano na ujednoliconym rysunku studium "Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom" w skali 1:10000.

3.6.3 Gospodarka odpadami

Przy tworzeniu warunków dla porządkowania gospodarki odpadami powinno się uwzględniać następujące zasady:

- *całość nie dających się przetworzyć odpadów powinna być unieszkodliwiona, zgodne z wymogami ochrony środowiska,*
- *wywozem powstających odpadów zajmować się powinny służby do tego powołane,*
- *recyrkulacja opakowań (zwłaszcza szklanych) oraz odzysk tworzyw sztucznych, makulatury będą realizowane w stopniu spełniającym wymogi racjonalnej gospodarki zasobami i ochrony środowiska,*
- *każda jednostka gospodarcza o charakterze produkcyjnym powinna mieć opracowany i realizowany program postępowania z powstającymi na jej terenie surowcami wtórnymi z jednej i odpadami z drugiej strony,*
- *każde gospodarstwo rolne i leśne wykorzystuje swe zasoby łatwo rozkładalnej substancji organicznej do nawożenia gleby i zachowania ciągłości produkcji roślinnej oraz do produkcji kompostu*

Zakłada się podjęcie działań zmierzających do uporządkowania gospodarki odpadami na terenie gminy. Docelowo powstające odpady komunalne i komunalno-podobne wyworzone będą do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Sierżnie, którego gmina jest udziałowcem.

Istniejące na terenie gminy wysypiska w Jutrzence, Krosnowie, Osiekach Bytowskich, Borzytuchomiu, Dąbrówce Bytowskiej oraz Niedarzynie należy zlikwidować oraz dokonać rekultywacji terenu zajmowanego przez wysypiska. W pierwszej kolejności likwidacji winny ulec wysypiska położone w obszarze Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi".

Wskazane jest podjęcie działań zmierzających do wywozu odpadów z terenu gminy w sposób zorganizowany, przez uprawnione, specjalistyczne podmioty gospodarcze w oparciu o indywidualne umowy zawierane z właścicielami nieruchomości.

Zaleca się organizowanie selektywnej zbiórki odpadów oraz wdrażanie rozwiązań w zakresie segregacji, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, prowadzących do ograniczenia ilości odpadów składowanych.

Osady z oczyszczalni ścieków nie zawierających metali oraz osady powstałe na oczyszczalniach wód pohodowlanych wykorzystywać rolniczo. Natomiast powstające odpady niebezpieczne wywozić na wysypisko przystosowane do składowania tego typu odpadów np. wysypisko przemysłowe w Obłężu lub Szadółkach.

Wskazane jest przygotowanie i przeprowadzenie przez administrację samorządową kampanii edukacyjno-informacyjnych, pozwalających na kształtowanie racjonalnych zachowań mieszkańców gminy w postępowaniu z odpadami.

Zaleca się opracowanie koncepcji programowej gospodarki odpadami na terenie gminy.

Weryfikacji stanu na 2009 r. i aktualizacji gospodarki odpadami dokonano na ujednoliconym rysunku studium "Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom" w skali 1:10000:

- istniejące na terenie gminy Borzytuchom wysypiska zostały zlikwidowane,
- odpady wywożone są do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Sierżnie w gm. Bytów, którego gmina jest udziałowcem.

3.6.4 Gospodarka cieplna

Przy tworzeniu warunków do porządkowania gospodarki cieplnej przyjmuje się następujące zasady:

- *sukcesywne eliminowanie źródeł ciepła opalanych węglem kamiennym,*
- *preferowanie rozwiązań wykorzystujących paliwa ekologiczne oraz odnawialne źródła energii,*
- *stosowanie rozwiązań pozwalających na ograniczenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza atmosferycznego z procesów technologicznych.*

Przewiduje się, że ciepło do ogrzewania budynków oraz celów technologicznych przygotowywane będzie w większości w indywidualnych źródłach ciepła. Do wytwarzania energii cieplnej należy preferować paliwa gazowe /gaz ziemny, gaz płynny/, olej opałowy lekki, energię elektryczną i lokalne, odnawialne zasoby energii – szczególnie w nowych obiektach.

Zaleca się przeprowadzenie analizy możliwości wykorzystania i oceny wielkości lokalnych zasobów energii odnawialnej /odpadów drzewnych, drewna, słomy, energii słonecznej/ dla potrzeb zaopatrzenia zabudowy w ciepło.

Zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne Zarząd Gminy ma obowiązek sporządzenia projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

3.6.5 Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy przewiduje się realizację urządzeń do przesyłu gazu ziemnego oraz gazyfikację przewodową. Został zrealizowany *gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300 relacji Bytów -* Słupsk*. Część trasy gazociągu przebiega przez obszar gminy. Gazociąg na teren gminy* został poprowadzony *w rejonie miejscowości Niedarzyno, dalej przebiega w rejonie miejscowości Osieki Bytowskie, Borzytuchom, Jutrzenka. Gazociąg ten będzie źródłem gazu dla gazyfikacji przewodowej gminy. Dla bezpośredniego zaopatrzenia terenu gminy w gaz ziemny przewiduje się budowę stacji redukcyjno-pomiarowej I st. Objęcie gazyfikacją przewodową terenu gminy przewiduje się w latach 2006-2010.*

Gazyfikacja przewodowa terenu gminy odbywać się powinna siecią gazową średniego ciśnienia. W pierwszej kolejności gaz ziemny doprowadzony będzie do wsi Borzytuchom.

Gazyfikacja gminy winna być poprzedzona wykonaniem koncepcji programowej gazyfikacji gminy. Przed przystąpieniem do opracowania koncepcji gazyfikacji, należy wystąpić o wydanie warunków technicznych do Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. w Warszawie Oddziału Pomorskiego Zakładu Gazowniczego w Gdańsku.

3.6.6 Telekomunikacja

Rozwój telekomunikacji jest bardzo istotny dla kształtowania standardu życia mieszkańców i zainteresowania gminą kapitału zewnątrznego. Dlatego w najbliższym okresie należy:

- *rozbudować układ sieciowy, tak aby objąć nim wszystkich mieszkańców gminy,*
- *rozbudować pojemność jedynej na terenie gminy centrali telefonicznej wiejskiej,*
- *zapewnić dostęp do urządzeń telekomunikacyjnych nowej generacji umożliwiających świadczenie różnorodnych usług.*

Zrealizowany w ostatnim okresie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 209 kabel światłowodowy wewnątrzwojewódzki Bytów-Sławno zapewnia dostęp do korzystania z usług telekomunikacyjnych nowej generacji.

Dla poprawienia dostępności usług telekomunikacyjnych na terenie gminy należy zmodernizować istniejącą sieć telekomunikacyjną w rejonie miejscowości Krosnowo, Osieki Bytowskie, Chotkowo. Pojemność centrali wiejskiej w Borzytuchomiu dostosować do aktualnych potrzeb tj. ilości złożonych wniosków o założenie stacji telefonicznej. Dla obsługi miejscowego ruch abonenckiego pozostawia się wieżę antenową radiowego systemu dostępu abonenckiego Alcatel 9800 w miejscowości Dąbrówka oraz przewiduje realizację w Osiekach Bytowskich.

Dla zapewnienia na terenie gminy dostępu do połączeń bezprzewodowych przewiduje się pozostawienie stacji bazowych telefonii komórkowej firmy Polkomtel S.A. w miejscowości Borzytuchom i Ryczyn, które służącą do realizacji połączeń bezprzewodowych. Przewiduje się realizację kolejnej stacji bazowej telefonii komórkowej w miejscowości Borzytuchom.

3.6.7 Elektroenergetyka

Pozostawia się przebiegającą przez teren gminy linię WN 110kV relacji Bytów – Gałęźnia Mała – Słupsk. Nie przewiduje się bezpośredniego włączenia do tej linii na terenie gminy. Źródłami zasilania terenu gminy pozostanie główny punkt zasilania GPZ 110/15kV na terenie miasta Bytowa. Teren gminy zasilany będzie z trzech linii magistralnych:

- *SN 15kV nr 451 – 3 AFL6-70*
- *SN 15kV nr 433 – 3 AFL6-50*
- *SN 15kV nr 446 – 3 AFL6-70*
- *SN 15kV „Modrzejewo" – 3 AFL6-70*

Przewiduje się adaptację punktów włączenia, przebieg oraz układ odbiorów zasilanych przez poszczególne linie oraz stacje transformatorowe 15/0,4kV na terenie gminy.

Zgodnie z informacjami Zakładu Energetycznego w Słupsku S.A. Rejonu Energetycznego w Bytowie inwestycje przewidziane do 2003 r na terenie gminy to budowa:

- *stacji transformatorowej nad jez. Krosnowskim*
- *stacji transformatorowej w miejscowości Jutrzenka*

Przewiduje się pozostawienie istniejącej elektrowni wodnej położonej na pograniczu gminy Borzytuchom i Kołczygłowy będącej własnością prywatną, która pracuje na bieżącym przepływie rzeki Kamienicy, wykorzystując spad powstały ze spiętrzenia wody w korycie. Wytwarzana energia elektryczna w elektrowni wodnej przekazywana będzie do istniejących sieci elektroenergetycznych.

Zgodnie z polityką ekologiczną i energetyczną państwa przewiduje się znaczące zwiększenie produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, w tym szczególnie z wykorzystaniem energii wiatru.

Potrzeba rozwoju produkcji energii ze źródeł odnawialnych wynika z konieczności ograniczenia emisji z procesów spalania paliw energetycznych, wyczerpywania się zasobów paliw kopalnych i coraz mniej korzystnych ekonomicznie warunków ich pozyskiwania. Istotne znaczenie mają również zobowiązania międzynarodowe Polski w zakresie ochrony powietrza.

Zobowiązania Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii są następujące:

- zobowiązania międzynarodowe:

- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu,
- Protokół z Kioto do tej konwencji, odnośnie redukcji dwutlenku węgla, który zobowiązuje Polskę do redukcji gazów cieplarnianych o 6% do roku 2008 - 2012 w stosunku do roku 1988.

- Polska jako członek Unii Europejskiej:

- osiągnięcie w roku 2010 poziomu 12% udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energii pierwotnej (Biała Księga „Energia dla przyszłości - odnawialne źródła energii" z listopada 1997r),
- osiągniecie w 2010 r. 22% udziału energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w całkowitej konsumpcji energii elektrycznej w UE (Dyrektywa 2001/77/EC z 27 września 2001 r. w sprawie promocji energii elektrycznej produkowanej ze źródeł odnawialnych , wewnętrznym rynku energii),

Wśród wielu aktualnych dokumentów unijnych w różnym stopniu obejmujących planowanie energetyczne, również w aspektach środowiskowych wyróżniają się następujące stanowiące swoistą reasumpcję dotychczasowych ustaleń i kierunków działań wspólnotowych:

- ogłoszona 8 marca 2006 r. w postaci Zielonej Księgi, dyrektywa „Europejska strategia na rzecz zrównoważonej, konkurencyjnej i bezpiecznej energii", wyznaczająca m. in. za cel główne trwałość i zrównoważenie rozwoju oraz zachowanie zasobów środowiska poprzez uruchamianie nowych źródeł energii odnawialnej,
- opublikowana w czerwcu 2005 r. Zielona Księga w sprawie racjonalizacji zużycia energii „Zrobić więcej za mniej", zarysowano w niej m. in. potrzebę i uzasadnienie innowacji technicznych, technologicznych i organizacyjnych w sferze efektywności energetycznej,

- przyjęty w lipcu 2006 r. „VI Program Działań Wspólnoty w zakresie środowiska naturalnego”, ustalający jako priorytety ochrony środowiska: zmiany klimatyczne, przyrodę i zróżnicowanie biologiczne, środowisko naturalne w relacji zdrowie i jakość życia oraz zasoby naturalne i odpady.

W powyższym świetle rozwój odnawialnych źródeł energii jest w Polsce nieunikniony.

Prawne podstawy do określenia polityki państwa oraz planowania rozwoju gospodarki paliwami i energią daje ustawa „Prawo energetyczne" (tekst jednolity Dz.U. z 2006 r. Nr 89 r., poz. 625)) oraz „Polityka energetyczna Polski do 2025 roku” przyjęta przez Radę Ministrów w 2005 r. - Obwieszczenie Ministra Gospodarki i Pracy z 1 stycznia 2005 r. (M.P. z 2005 r. Nr 42, poz. 562)). Dokumenty te określają - na szczeblu centralnym - strategiczne prognozowanie rozwoju gospodarki energetycznej i programowanie działań państwa w tym zakresie.

Dokumentem, który przetwarza ustalenia polityki energetycznej państwa na szczebel regionalny jest „Regionalna strategia energetyki ze szczególnym uwzględnieniem źródeł odnawialnych” (Gdańsk, sierpień 2006 r.), która określa podstawowe założenia polityki energetycznej województwa pomorskiego oraz stanowi podstawę do jej wdrażania w ramach realizacji „Strategii rozwoju województwa pomorskiego - 2020”, „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa Pomorskiego” oraz „Regionalnego programu operacyjnego 2007 - 2013”.

„Regionalna strategia energetyki ze szczególnym uwzględnieniem źródeł odnawialnych” po uchwaleniu jej przez Sejmik Województwa stanowi dokument wiążący organy samorządu województwa i instytucje jemu podległe służący do:
- wprowadzenia problematyki energetyki do integralnego planowania regionalnego i określenia polityki energetycznej województwa,
- wypracowania narzędzi polityki realizacyjnej w zakresie gospodarki energetycznej dla władz regionalnych i lokalnych,
- uszczegółowienia w skali regionu ustaleń polityki energetycznej państwa i krajowej strategii energetyki odnawialnej oraz przybliżenie ich decydentom, w tym w zakresie sektorowych programów operacyjnych,
- określenia kierunków rozwoju energetyki odnawialnej w poszczególnych rejonach województwa pomorskiego opartych na potencjalnych możliwościach danego rejonu,
- określenia strategicznych rynków energetycznych,
- stworzenia warunków do racjonalnego wykorzystania środków pomocowych z Unii Europejskiej zgodnie z założeniami strategicznymi.

RSE stanowi rozwinięcie i uszczegółowienie ustaleń „Strategii rozwoju województwa Pomorskiego - 2020” zawartych w priorytecie III „Dostępność”, cel strategiczny „Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej” oraz cel strategiczny „Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego”, które przewidują m.in. następujące kierunki działania:
- poprawa stanu infrastruktury energetycznej i usprawnienie systemu zaopatrzenia w energię,
- zwiększenie dostępności do zróżnicowanych nośników energii oraz efektywności jej wykorzystania;

- poprawa stanu bezpieczeństwa i pełniejsze wykorzystanie potencjału energetycznego regionu, m.in. poprzez wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz tworzenie lokalnych rynków paliw i energii,
- zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia środowiska oraz negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym na wody podziemne i powierzchniowe, a także na powietrze atmosferyczne.

Właściwe planowanie energetyczne ustawa „Prawo energetyczne" przypisuje przedsiębiorstwom energetycznym i gminom samorządowym.

Przewiduje się, że na terenie województwa pomorskiego dominujący i największy udział w przyroście energii ze źródeł odnawialnych będzie miało energetyczne wykorzystanie biomasy, jednakże największą dynamikę wzrostu wykazywać będzie energetyka wiatrowa, której rozbudowa powinna przebiegać zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, czyli z uwzględnieniem nie tylko korzyści ekologicznych, ale również gospodarczych i społecznych, w tym możliwości włączenia do sieci elektroenergetycznej.

Do lokalizowania na terenie województwa pomorskiego elektrowni wiatrowych przyczyniają się korzystne warunki klimatyczne. Obserwuje się wzrost zainteresowania inwestorów tą gałęzią energetyki - w gminach województwa pomorskiego przystąpiono do opracowania szeregu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających lokalizację farm (parków) wiatrowych. W perspektywie do 2010 roku przewiduje się, iż wielkość mocy zainstalowanej może wzrosnąć nawet do 600 - 700 MW. Inwestycje o tej mocy uzyskały warunki przyłączenia w zakładach energetycznych Gdańska, Słupska i Elbląga.

Uwarunkowania rozwoju energetyki wiatrowej na danym terenie określone są nie tylko zasobami wiatru, ale także rozwojem lokalnej infrastruktury technicznej, w tym przede wszystkim elektroenergetycznej.
Możliwości przyłączenia do sieci planowanych parków wiatrowych zawiera „Studium wpływu energetyki wiatrowej na pracę i rozwój Krajowego Systemu Energetycznego” (oprac. Instytut Energetyki Oddział w Gdańsku 2003 r.), w którym określono m. in.:

- obszary szczególnego rozwoju energetyki wiatrowej, w tym tereny spółek dystrybucyjnych zasilanych przez „szynę północną”, tj. ENERGI SA, Z.E. Słupsk SA, Z.E. Koszalin SA i Energetyki Szczecińskiej S.A.,
- brak zagrożeń dla pracy krajowego systemu energetycznego, w wyniku planowanej do przyłączenia mocy generacji wiatrowej rzędu 2 500 MW, skoncentrowanej na północy kraju (w tym około 1 370 MW w woj. pomorskim),
- sumaryczną moc możliwą do przyłączenia „bezinwestycyjnego” i bez przekroczenia dopuszczalnych obciążeń na obszarze poszczególnych spółek dystrybucyjnych (w tym dla: ENERGI SA - 815 MW, dla Z.E. Słupsk SA - 404 MW i dla Elbląskich Z.E. - 534 MW),
- prawdopodobny model rozwoju energetyki wiatrowej w Polsce jako charakteryzujący się przewagą generacji wiatrowej pochodzącej z dużych, posiadających nowoczesne siłownie, farm wiatrowych przyłączanych do sieci wysokich i najwyższych napięć,

- dążenie inwestorów do maksymalnego wykorzystania możliwości „bezinwestycyjnych" przyłączeń do sieci, przy czym część planowanych przyłączeń przekracza lokalne zdolności wyprowadzenia przyłączanych mocy,
- potrzeby, wraz z przyłączaniem kolejnych farm, wykonania na terenie woj. pomorskiego, m.in. następujących zadań:
  - wymiany przewodów linii wysokich napięć na przewody o większym przekroju na obszarze Ustka - Wierzbięcin - Słupsk - Żydowo - Szczecinek,
  - dostawienie transformatora dużej mocy na stacji Słupsk,
  - budowy drugiego, równoległego do istniejącego ciągu linii 400 kV Krajnik - Dunowo - Słupsk - Żarnowiec (drugi tor „szyny północnej"),
- potrzeby inwestycyjne dla wprowadzenia coraz większych mocy elektrowni wiatrowych na obszarach innych spółek dystrybucyjnych,
- możliwość „bezinwestycyjnego" przyłączenia do krajowego systemu mocy ok. 2 800 MW, zapewniającej wypełnienie międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie produkcji „zielonej energii".

Na terenie gminy Borzytuchom, ze względu na korzystne warunki wiatrowe, istnieje możliwość wykorzystania alternatywnego źródła energii, jakim są elektrownie wiatrowe, przetwarzające energię mechaniczną wiatru na energię elektryczną.

Potencjalni Inwestorzy zgłaszają zainteresowanie realizacją na terenie gminy farm elektrowni wiatrowych, w tym w formie wniosków o uwzględnienie potrzeb dla siłowni wiatrowych w sporządzanych dla potrzeb Gminy Borzytuchom opracowaniach planistycznych.
Ogółem w wyniku analiz i studiów dla określenia możliwości i zasad lokalizacji elektrowni wiatrowych, w tym m. in. uwzględniających potrzeby ochrony walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, ustalono w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom znaczące ograniczenia obszarowe dla lokalizacji elektrowni wiatrowych w granicach administracyjnych gminy (uwzględniono ok. 1/6 powierzchni terenów wnioskowanych przez Inwestorów).

W wyniku wprowadzenia zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom dla potrzeb siłowni wiatrowych, wskazano kierunkowo (na ujednoliconym rysunku studium) rejony potencjalnej lokalizacji na terenach użytkowania rolniczego 5 niewielkich zespołów wież elektrowni wiatrowych o łącznej powierzchni ok. 304 ha.

Szczegółowa lokalizacja wież elektrowni wiatrowych zostanie ustalona w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym dla terenu lokalizacji elektrowni wiatrowych, którego granice określono na ujednoliconym rysunku studium.

Określa się, że na terenie gminy możliwa jest budowa elektrowni wiatrowych wyłącznie na w/w terenach w formie jednolitych (w granicach poszczególnych odrębnych lokalizacji) parków wiatrowych o docelowej maksymalnej ilości ogółem do 48 obiektów, o mocy nie przekraczającej łącznie 150 MW.

Ustala się, że projektowane parki wiatrowe zostaną przyłączone do sieci elektroenergetycznej, na warunkach przyłączenia ustalonych przez zarządzającego siecią, na zasadach określonych przepisami szczególnymi.

Wskazuje się na prawdopodobną konieczność rozbudowy istniejącego systemu elektroenergetycznego dla przyłączenia wyznaczonych w studium zespołów elektrowni wiatrowych do sieci, polegającego ewentualnie m. in. na:

- modernizacji istniejących stacji 400/110 kV na potrzeby przyłączenia, obejmującej przystosowanie pól rozdzielni 110 kV w zakresie automatyki i zabezpieczeń oraz dostawieniu dodatkowych transformatorów 400/110 kV,
- budowie lub modernizacji linii elektroenergetycznych 110 kV,
- budowie odcinków linii elektroenergetycznej 110 kV, celem przyłączenia projektowanych parków elektrowni wiatrowych do sieci elektroenergetycznej poprzez wcięcie w tory linii napowietrznych 110 kV,
- budowie wewnętrznych stacji transformatorowo-rozdzielczych 110/15 kV,
- budowie wewnętrznych kablowych sieci elektroenergetycznych średnich napięć, celem powiązania elektrowni wiatrowych ze stacjami 110/15 kV.

Elektrownie wiatrowe w ramach projektowanych parków wiatrowych zostaną połączone między sobą i z rozdzielniami WN/SN kablową siecią elektroenergetyczną średnich napięć oraz siecią telekomunikacyjną (sterowania i automatyki).

W studium nie przesądza się kierunku rozwoju istniejącego systemu elektroenergetycznego (zakresu rozbudowy sieci, przebiegu tras linii, lokalizacji stacji transformatorowo-rozdzielczych, itp.) niezbędnego dla funkcjonowania projektowanych parków elektrowni wiatrowych, który zostanie dostosowany do warunków technicznych po ich wydaniu przez właściwego zarządcę sieci.

Uzyskanie warunków przyłączenia farmy wiatrowej do sieci elektroenergetycznej należy do Inwestora i odbywa się na podstawie indywidualnych umów na zasadach określonych przepisami szczególnymi.

W związku z zapisami studium (Rozdziału 3.6.8. „Energetyka wiatrowa” - zawierającego m. in. wytyczne dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym dotyczące dopuszczenia szczegółowej lokalizacji poszczególnych elektrowni wiatrowych na etapie projektu budowlanego) ustala się, że określenie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury elektroenergetycznej w sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych może polegać na:

- ustaleniu obowiązku współdziałania inwestora w zakresie zamierzeń inwestycyjnych z zarządzającymi siecią, na zasadach określonych przepisami szczególnymi,
- w wyniku w/w współdziałania, na podstawie warunków technicznych po ich wydaniu przez właściwego zarządcę sieci, zostanie na etapie projektu budowanego określony szczegółowy układ sieci elektroenergetycznych, jej parametry i wskaźniki oraz sposób powiązania z układem zewnętrznym.

3.6.8 Energetyka wiatrowa.

Zgodnie z polityką ekologiczną i energetyczną państwa oraz dokumentami regionalnymi polityki przestrzennej województwa pomorskiego w zakresie funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej oraz zachowania i poprawy stanu środowiska przyrodniczego przeprowadzono analizy i studia dotyczące możliwości rozwoju na terenie gminy Borzytuchom energetyki wiatrowej.

Ze względu na występujące w gminie Borzytuchom korzystne warunki wiatrowe, istnieje potencjalna możliwość wykorzystania alternatywnego źródła energii, jakim są elektrownie wiatrowe, przetwarzające energię mechaniczną wiatru na energię elektryczną.

Zasoby energetyczne wiatru w Polsce wg IMiGW:

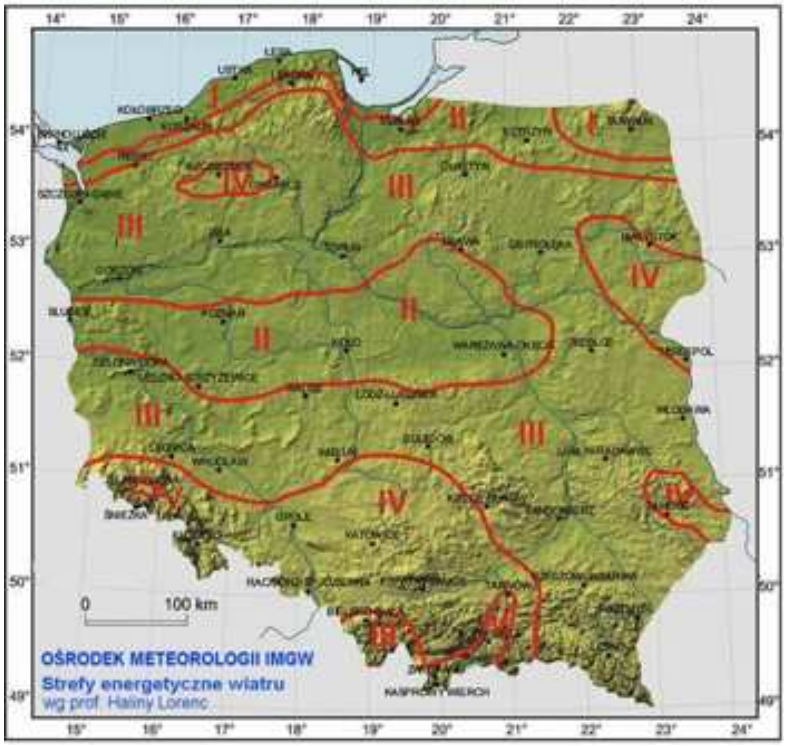

I - strefa wybitnie korzystna
II - strefa bardzo korzystna
III - strefa korzystna
IV - strefa mało korzystna
V - strefa niekorzystna

Rozwój energetyki odnawialnej stanowi element rozwoju zrównoważonego związanego z:

- zapewnieniem bezpieczeństwa energetycznego,
- poprawą stanu środowiska,
- korzyściami społecznymi,
- promocją i poprawą wizerunku gminy, jako wdrażającej nowoczesne, przyjazne środowisku technologie.

Pozyskiwanie energii ze źródeł ekologicznych, w tym wiatru wpływa pozytywnie na środowisko naturalne.
Ogranicza emisję zanieczyszczeń powstających przy wytwarzaniu energii ze źródeł konwencjonalnych (głównie przy spalaniu węgla kamiennego) oraz niektórych niekonwencjonalnych (jak w przypadku energii jądrowej).

Wpływ energetyki wiatrowej na środowisko wyraża się również w oddziaływaniu na:

- przyrodę i krajobraz:
- oddziaływanie to ma charakter potencjalny, gdyż lokalizacja elektrowni wiatrowych nie ma charakteru wymuszonego i mogą one być tak sytuowane, aby nie kolidowały z elementami środowiska wymagającymi szczególnej ochrony (obszarami szczególnie wrażliwymi, objętymi istniejącymi i projektowanymi formami ochrony przyrody, w tym obszarami sieci „Natura 2000”),
- zagrożenie dla ptaków (bezpośrednie zagrożenie życia dla ptaków bytujących w pobliżu elektrowni, wpływ na zmiany tras przelotów ptaków migrujących na duże odległości), które ma również charakter potencjalny, możliwe do wyeliminowania przy ustaleniu właściwej lokalizacji siłowni w oparciu o wyniki monitoringu ornitologicznego,
- klimat akustyczny:
- ma ono charakter lokalny i dotyczy niewłaściwie zlokalizowanych elektrowni wiatrowych, zagrożających nadmiernym hałasem (szumem) w pobliżu osad ludzkich,
- dopuszczalne poziomy hałasu dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wynoszą: dla pory dnia - 50 dB, dla pory nocy - 40 dB; dla terenów zabudowy zagrodowej: dla pory dnia - 55 dB, dla pory nocy - 45 dB;

W Polsce nie ma przepisów regulujących zasady lokalizacji zespołów elektrowni wiatrowych w kontekście oddziaływania ma środowisko, a ich lokalizacja zależy wyłącznie od ustaleń opracowań planistycznych (miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, ewentualnie planu zagospodarowania przestrzennego województwa).

W województwie pomorskim funkcjonują opracowania regionalne, które wykorzystano w ujednoliconej diagnozie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom - uwarunkowania rozwoju”, jako materiały planistyczne na potrzeby wprowadzenia zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom, z uwzględnieniem potrzeb dla siłowni wiatrowych:

- "Studium możliwosci rozwoju energetyki wiatrowej w województwie pomorskim" (z 2003 r.):
- wskazane w studium gminy Borzytuchom rejony potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych położone są poza określonymi w "Studium możliwości rozwoju ...” obszarami o przeciwskazaniach lokalizacyjnych,
- Eksperetyza „Uwarunkowania i kierunki rozwoju turystyki w województwie pomorskim”:
- wskazane w studium gminy Borzytuchom 3 rejony potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych (w południowo-wschodniej części gminy) położone są poza określonymi w Eksperetyzie „Uwarunkowania i kierunki rozwoju turystyki...” wiodącymi rejonami przyrodniczo-turystycznymi,
- kolejne 2 rejony potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych wskazane w studium gminy Borzytuchom (w południowo-zachodniej części gminy) obejmuje zespoły położone na granicy rejonu wiodącego „Pojezierze Bytowskie”, regionu o bardzo dużych walorach środowiska przyrodniczego i krajobrazu przyrodniczego, z czego wynikają duże walory przyrodniczo-turystyczne,

- w określonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminie Borzytuchom wytycznych do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sporządzanych dla potrzeb lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz w skali wprowadzonych zmian w określonych w studium kierunkach w przeznaczeniu terenów dla potrzeb siłowni wiatrowych, charakteryzującymi się znaczącymi ograniczeniami obszarowymi, zostały uwzględnione wnioski waloryzacji przyrodniczo-turystycznej zawarte w Ekspertyzie „Uwarunkowania i kierunki rozwoju turystyki...",
- rejony wskazane w zmianie Studium gminy Borzytuchom pod potencjalne lokalizacje wież elektrowni wiatrowych stanowią ok. 3% powierzchni terenu gminy w jej granicach administracyjnych,
- na pozostałym terenie gminy ze względu na określone uwarunkowania wyklucza się lokalizację siłowni wiatrowych - co oznacza ustalenie zakazu wznoszenia elektrowni wiatrowych na obszarze obejmującym ok. 97% terenu gminy w jej granicach administracyjnych,

- „Studium ochrony krajobrazu województwa pomorskiego" (z 2005 r.):

- wskazane w studium gminy Borzytuchom 3 rejony potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych (w południowo-zachodniej części gminy) położone są poza określonymi w „Studium ochrony krajobrazu ..." obszarami priorytetowymi dla ochrony i kształtowania krajobrazu,
- kolejne 2 rejony potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych wskazane w studium gminy Borzytuchom (w południowo-wschodniej części gminy) obejmują zespoły położone w obszarze priorytetowym „XXVII.Miastecko-Bytowskim", dla którego w „Studium ochrony krajobrazu ..." proponuje się m. in. nstp. działania w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu:

1) silne ograniczenie wprowadzania wysokościowych elementów - dominant technicznych (linie przesyłowe wysokiego napięcia, maszty telefonii komórkowej i siłownie wiatrowe),
2) konieczność wykonania szczegółowego studium krajobrazowego dla nowych elementów wysokościowych i kubaturowych o dużej skali,
3) bezwzględne zachowanie przedpola ekspozycyjnego wzdłuż ciągu widokowego Borzytuchom - Bytów a także wybranych fragmentów ciągu Bytów – Miastko,
4) ochrona ekspozycji bądź poprawa wyeksponowania sylwet panoramicznych historycznych zespołów ruralistycznych,
5) utrzymanie zwartości wizualnej w krajobrazie historycznych jednostek osadniczych,
6) ochrona, zachowanie i wprowadzanie zieleni śródpolnej w otwartym krajobrazie rolniczym,

które zostały uwzględnione w określonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminie Borzytuchom wytycznych do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sporządzanych dla potrzeb lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz w skali wprowadzonych zmian w określonych w studium kierunkach w przeznaczeniu terenów dla potrzeb siłowni wiatrowych, charakteryzującymi się znaczącymi ograniczeniami obszarowymi,

- obszar terenów rolniczych wskazanych w zmianie Studium gminy Borzytuchom pod potencjalne lokalizacje wież elektrowni wiatrowych stanowi ok. 3% powierzchni terenu gminy w jej granicach administracyjnych (nieuwzględniono ok. 5/6 powierzchni terenów wnioskowanych przez Inwestorów na etapie przystąpienia do sporządzenia zmian w studium),

- na pozostałym terenie gminy ze względu na określone uwarunkowania wyklucza się lokalizację siłowni wiatrowych - co oznacza ustalenie zakazu wznoszenia elektrowni wiatrowych na obszarze obejmującym ok. 97% terenu gminy w jej granicach administracyjnych.

W szczególności, ze względu na położenie 2 rejonów lokalizacji (w części południowo-wschodniej gminy) w określonym w „Studium ochrony krajobrazu województwa pomorskiego" obszarze priorytetowym, gdzie ogranicza się wprowadzanie wysokościowych elementów - dominant technicznych:
- należy, przy opracowaniu materiałów dotyczących lokalizacji siłowni wiatrowych w części obrębu geodezyjnego Dąbrówka, wykonać szczegółowe studium krajobrazowe dla nowych elementów wysokościowych - wież elektrowni wiatrowych.

Zarząd Województwa Pomorskiego dnia 12 stycznia 2009 roku przyjął uchwałę Nr 11/175/09 w sprawie: przyjęcia projektów zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego i Planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego wraz z Prognozami ich oddziaływania na środowisko:
- wskazane w studium gminy Borzytuchom rejony potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych położone są poza określonymi w "Projekcie zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego" obszarami ograniczenia możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych.

W wyniku przeprowadzonych analiz i studiów (w tym w formie wykorzystania i sporządzenia materiałów planistycznych na potrzeby niniejszego opracowania wg załączonego wykazu) dotyczących wprowadzenia zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom dla potrzeb siłowni wiatrowych, poza wyżej omówionymi, określono i uwzględniono w ustaleniach studium następujace uwarunkowania przestrzenne lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenie gminy Borzytuchom w jej granicach administracyjnych, stwarzające ograniczenia obszarowe (wyłączenie z możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych):
- tereny istniejącego i projektowanego zainwestowania osiedleńczego, tereny postulowane do zainwestowania oraz tereny zabudowy zagrodowej wraz ze strefami ochronnymi gwarantującymi neutralizację oddziaływania elektrowni wiatrowych na środowisko w zakresie dopuszczalnego hałasu, zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- obszary wskazane do rozbudowy i rewitalizacji ze względu na obciążenie turystyczne w opracowaniach regionalnych,
- trasy przebiegu dróg publicznych (krajowych i powiatowych) stanowiących ciągi ruchu turystycznego wraz ze strefą ochronną przedpola widokowego,
- założenia historycznej zabudowy i związane z nimi strefy ochrony krajobrazowej wraz ze strefą ochronną przedpola widokowego,
- chronione układy ruralistyczne i strefy ochrony układu ruralistycznego wraz ze strefą ochronną przedpola widokowego,
- wody powierzchniowe wraz ze strefą ochronną,
- obszary zagrożenia powodzią,
- lasy i tereny planowanych zalesień wraz ze strefą ochronną od kompleksów leśnych,

- istniejące i projektowane tereny cenne przyrodniczo, objęte formami ochrony przyrody (pomniki przyrody, korytarze ekologiczne, rezerwaty przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary w ramach sieci Natura2000, elementy regionalnej sieci ekologicznej) wraz ze strefą ochronną,
- główne szlaki wędrówek i przebywania ptaków wg opracowań regionalnych.

W szczególności, ze względu na to, iż lokalizacja elektrowni wiatrowych na terenie gminy Borzytuchom planowana jest w sąsiedztwie dużego kompleksu leśnego oraz jezior, a także obszaru Natura 2000:

- zakazana jest lokalizacja siłowni wiatrowych na obszarach:
- atrakcyjnych dla ptaków jako żerowisko,
- stanowiących trasy regularnych przelotów ptaków wędrownych,
- położonych w relacji żerowisko - noclegowisko lub/i w okresie lęgowym : gniazdo - żerowisko,
- wskazane jest zachowanie takich odległości projektowanego zagospodarowania od w/w obszarów, które nie będą powodować zakłóceń w funkcjonowaniu lokalnej populacji ptaków,
- powierzchnia obszarów planowanych pod budowę elektrowni wiatrowych w relacji z pozostałymi terenami wykorzystywanymi przez populacje ptaków i nietoperzy występujących w ich sąsiedztwie nie może powodować pogorszenia warunków ich bytowania.

Określa się następujące wytyczne do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sporządzanych dla potrzeb lokalizacji elektrowni wiatrowych:

- dotyczące ustalenia granic obszaru objętego planem:
- określone na rysunku studium „granice terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić MPZP” stanowią granice sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, o których mowa w art. 14 ust. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- dopuszcza się objęcie sporządzeniem jednego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kilku ze wskazanych na rysunku studium terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych,
- dotyczące ustalenia zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego:
- objęcia szczególną ochroną przed zabudową elektrowniami wiatrowymi:
  - lasów i gruntów leśnych,
  - gruntów rolnych pochodzenia organicznego,
  - gruntów obejmujących oczka wodne i torfowiska,
  - gruntów pod ciekami wód powierzchniowych i rowami,
  - gruntów rolnych klasy I i II,
  - tereny zadrzewień i zakrzaczeń oraz ciągi zadrzewień śródpolnych, szpalery oraz pojedyncze okazy drzew,
- objęcia ochroną przed oddziaływaniem zespołu elektrowni wiatrowych na środowisko w zakresie hałasu (wyznaczenia tzw. „obszaru oddziaływania akustycznego elektrowni wiatrowych”) form użytkowania określonych w rozporządzeniu właściwego ministra w sprawie dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku,

- zabezpieczenia środowiska przed emisją szkodliwych fal elektromagnetycznych, porażeniem prądem i ładunkami elektrostatycznymi,
- zapewnienia skutecznej ochrony podłoża gruntowego i wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zarówno w trakcie budowy jak też w czasie eksploatacji elektrowni wiatrowych,
- zaplanowanie i prowadzenie gospodarki odpadowej w oparciu o gminny program, zgodnie z ustawą o odpadach,
- ustalenia obowiązku przeprowadzenia minimum rocznego przedinwestycyjnego monitoringu ornitologicznego, określającego główne trasy przelotu ptaków podczas wędrówek wiosennych oraz jesiennych, trasy przelotów ptaków na poziomie lokalnym ze szczególnym uwzględnieniem ptaków lęgowych występujących na terenie objętym opracowaniem, rozpoznanie gatunków ptaków oraz określenie liczebności tych gatunków,
- ustalenia lokalizacji poszczególnych siłowni wiatrowych oraz dróg dojazdowych po przeprowadzeniu analizy w oparciu w/w wyniki monitoringu oraz uwzględnieniem odległości od istniejących i proponowanych form ochrony przyrody,
- ustalenia obowiązku prowadzenia w trakcie eksploatacji elektrowni wiatrowych monitoringu skutków oddziaływania na środowisko przyrodnicze,
- udokumentowania przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, że lokalizacja elektrowni wiatrowych uwzględnia ograniczenia oddziaływania przedsięwzięcia na krajobraz kulturowy, w tym ochronę widokową eksponowanych w krajobrazie panoram historycznych miejscowości,

- dotyczące ustalenia zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- wyznaczenia granic i zasad zagospodarowania dla występujących na obszarze objętym planem stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych,
- ustalenia obowiązku współdziałania inwestora w zakresie zamierzeń inwestycyjnych na obszarze wyznaczonych stref z organem właściwym do spraw ochrony kultury,

- dotyczące ustalenia zasad zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów:

- określone na rysunku studium „granice terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić MPZP” nie stanowią granic obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, o których mowa w art. 10 ust. 2 pkt 9) ustawy,
- przeznaczenia w planie na cele nierolnicze gruntów rolnych niezbędnych dla funkcjonowania parku wiatrowego, obejmujących tereny pod fundamenty masztów elektrowni wiatrowych, przebieg dróg dojazdowych, tereny pod urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej, w trybie zgodnym z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami),
- ustalenia bilansu gruntów rolnych w zakresie ich wielkości i klas bonitacyjnych, które mogą być przeznaczone na cele nierolne na etapie projektu budowlanego, dla których przed uzyskaniem pozwolenia na budowę należy wystąpić o ustalenia warunków wyłączenia z produkcji rolniczej,
- pozostawienia pozostałych terenów w dotychczasowym, w tym rolniczym użytkowaniu,

- ustalenia ochrony i umożliwienia prawidłowego funkcjonowania istniejącej w granicach obszaru objętego planem sieci melioracyjnej,
- udokumentowania przed uzyskaniem pozwolenia na budowę sposobu posadowienia konstrukcji projektowanych obiektów rozpoznaniem geotechnicznych warunków podłoża gruntowego, zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze,
- wyposażenia elektrowni wiatrowych stanowiących przeszkody lotnicze w znaki przeszkodowe zgodnie z przepisami szczególnymi,

• dotyczące ustalenia sposobów i terminów tymczasowego zagospodarowania, urządzania i użytkowania terenów:

- dopuszczenia dotychczasowego sposobu użytkowania terenów do czasu realizacji ustaleń planu,

• dotyczące ustalenia przeznaczenia terenów na obszarach wskazanych na rysunku studium jako „granice terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić MPZP":

- ustalenia przeznaczenia części terenów o funkcji rolniczej na cele lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i komunikacyjną,
- dopuszczenia w granicach w/w terenów o funkcji rolniczej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych oraz podziemnych i nadziemnych sieci i urządzeń infrastruktury, dróg dojazdowych eksploatacyjnych, dróg tymczasowych, związanych z robotami budowlanymi i montażowymi dla realizacji parku elektrowni wiatrowych, oraz budowli i urządzeń niezbędnych dla pomiaru parametrów wiatru,
- pozostawienia pozostałych terenów w dotychczasowym użytkowaniu,
- dopuszczenia w granicach w/w pozostałych terenów lokalizacji podziemnych i nadziemnych sieci i urządzeń infrastruktury, dróg dojazdowych eksploatacyjnych, dróg tymczasowych, związanych z robotami budowlanymi i montażowymi dla realizacji parku elektrowni wiatrowych, oraz budowli i urządzeń niezbędnych dla pomiaru parametrów wiatru,
- ustalenia, że strefa oddziaływania zespołu elektrowni wiatrowych na środowisko w zakresie hałasu (granice tzw. „obszaru oddziaływania akustycznego elektrowni wiatrowych") dla form użytkowania określonych w rozporządzeniu właściwego ministra w sprawie dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku, winna zawierać się w granicach obszaru objętego planem,
- ustalenia zakazu lokalizacji budynków mieszkalnych w granicach strefy oddziaływania zespołu elektrowni wiatrowych na środowisko w zakresie hałasu (tzw. „obszaru oddziaływania akustycznego elektrowni wiatrowych"),

• dotyczące ustalenia parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów:

- mocy projektowanych elektrowni wiatrowych od 1,5 MW do 3,6 MW,
- elektrownie wiatrowe w granicach poszczególnych odrębnych lokalizacji, stanowić muszą jeden park wiatrowy,
- zastosowania dla jednego parku wiatrowego jednakowego typu elektrowni wiatrowych,
- dopuszczenia łączenia poszczególnych parków wiatrowych (w granicach odrębnych lokalizacji) w ich większy zespół - jednolity funkcjonalnie i organizacyjnie Park Wiatrowy,

- dopuszczenia ustalenia szczegółowej lokalizacji poszczególnych wież elektrowni wiatrowych oraz towarzyszącej infrastruktury, wchodzących w skład projektowanego parku wiatrowego, na etapie projektu budowlanego,
- udokumentowania przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, że lokalizacja elektrowni wiatrowych uwzględnia ograniczenia oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i zdrowie ludzi, w tym ochronę w zakresie dopuszczalnego poziomu hałasu, wibracji i promieniowania,
- ustalenia minimalnej odległości elektrowni wiatrowych od budynków mieszkalnych nie mniejszej niż 400 m,
- ustalenia maksymalnej wysokości siłowni wiatrowych (wysokości ponad poziom terenu skrajnego punktu wirnika/skrzydła w pozycji pionowej) nie większej niż: 180 m,
- ustalenia dopuszczalnej konstrukcji wieży elektrowni wiatrowej jako rurowej pełnościennej,
- ustalenia zakazu wykorzystywania konstrukcji wieży jako nośnika reklamowego, nie dotyczącego jednak oznaczeń producenta i/lub inwestora i/lub właściciela elektrowni wiatrowych na gondolach,

• dotyczące ustalenia zasad i warunków scalania i podziału nieruchomości:

- dopuszczenia zabudowy na wydzielonych działkach budowlanych lub na terenie nie wydzielonym geodezyjnie z nieruchomości, na której zlokalizowano elektrownię wiatrową,

• dotyczące ustalenia zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji:

- powiązania komunikacyjnego obszaru objętego planem z układem zewnętrznym w oparciu o przebieg istniejących lub projektowanych dróg publicznych,
- obsługi komunikacyjnej obszaru planu związanego z planowanym zagospodarowaniem siecią istniejących i projektowanych dróg dojazdowych gminnych i dróg dojazdowych wewnętrznych,

• dotyczące ustalenia zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury elektroenergetycznej:

- zgodności z zapisami studium Rozdziału 3.6.7. „Elektroenergetyka”.

Poza ustalonymi w studium „granicami terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić MPZP” ustala się zakaz wznoszenia siłowni wiatrowych na obszarze gminy Borzytuchom w jej granicach administracyjnych.

Na rysunku studium oznaczono informacyjnie „rejony potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych”, które wskazują orientacyjnie obszar usytuowania siłowni wiatrowych, które mogą powstać na terenie gminy w trybie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla lokalizacji siłowni wiatrowych (obejmujące ogółem obszar ok. 304 ha):

- rejon w południowej części obrębu geodezyjnego Chotkowo (obszar ok. 44 ha),
- rejon w zachodniej części obrębu geodezyjnego Chotkowo (obszar ok. 34 ha),
- rejon w części obrębów geodezyjnych Struszewo i Chotkowo (obszar ok. 92 ha),
- rejon w południowej części obrębu geodezyjnego Dąbrówka (obszar ok. 72 ha),
- rejon w zachodniej części obrębu geodezyjnego Dąbrówka (obszar ok. 62 ha).

Ustalenie dopuszczalności realizacji elektrowni wiatrowych w w/w rejonach ich potencjalnej lokalizacji oraz wskazanie miejsc posadowienia siłowni wiatrowych będzie możliwe po przeprowadzeniu rocznego monitoringu przedwykonawczego wpływu na awifaunę i nietoperze dla poszczególnych obszarów wyróżnionych w studium.

Ocena oddziaływania na środowisko przyrodnicze skutków realizacji planowanych siłowni wiatrowych, w tym m. in. oddziaływania na obszary Natura 2000 oraz wpływ na awifaunę i nietoperze dla projektowanych lokalizacji, winna zostać dokonana w przeprowadzonej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227), z uwzględnieniem:

- wpływu na ptaki farm zlokalizowanych w odległości do 10 km od granicy ostoi zgodnie z projektem planu ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Dolina Słupi”,
- efektu skumulowanego dotyczącego potencjalnego wpływu planowanych elektrowni na populacje ptaków i nietoperzy, ze względu na niewielkie odległości pomiędzy obszarami proponowanych lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Ze względu na ustalenie kierunków rozwoju na obszarze gminy energetyki wiatrowej, na podstawie obecnych uwarunkowań rozwoju gminy wynikających z aktualnej diagnozy stanu oraz czynników zewnętrznych i wewnętrznych, zawartych w ujednoliconej w 2009 r. diagnozie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom - uwarunkowania rozwoju”, ustala się, że wskazane w studium:
- „granice terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić MPZP”,
- „obszary użytków rolnych związane z lokalizacją elektrowni wiatrowych - wyłączone z zabudowy mieszkaniowej”,
- „rejony potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych”
są ustaleniami, które obowiązują do czasu uchwalenia dla w/w obszarów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - w okresie nie dłuższym niż 5 lat od dnia przyjęcia przez Radę Gminy Borzytuchom uchwały w sprawie uchwalenia niniejszego opracowania, stanowiącego ujednolicone w 2009 r. studium z wprowadzonymi zmianami do „Studium ... z 2001 r.” p.t. „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom”.

Jeżeli w okresie 5 lat, od przyjęcia uchwały w sprawie uchwalenia ujednoliconego w 2009 r. studium z wprowadzonymi zmianami, Rada Gminy Borzytuchom nie uchwali dla w/w obszarów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dla obszarów obejmujących użytki rolne związane z lokalizacją elektrowni wiatrowych ustala się kierunek w przeznaczeniu terenów jako użytkowane rolniczo.

3.7 Kierunki rozwoju w zakresie obrony cywilnej

Na terenie gminy Borzytuchom nie przewiduje się zagrożenia mieszkańców i środowiska przyrodniczego wynikającego ze skażenia promieniotwórczymi i niebezpiecznymi substancjami chemicznymi.

W celu zbiorowej ochrony ludności przed skutkami klęsk żywiołowych i innych zagrożeń dla zdrowia i życia może wystąpić konieczność ewakuacji zagrożonej ludności. W celu zapewnienia dogodnych warunków ewakuacji należy dążyć do:

- *rozwoju układu komunikacyjnego gminy zapewniającego dużą przepustowość oraz bezkolizyjność skrzyżowań /zwłaszcza z ciągami kolejowymi/,*
- *sytuowania stacji paliw oraz punktów naprawy samochodów wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych,*

W celu ochrony ludności przed skutkami skażeń promieniotwórczych i chemicznych należy przygotować budowle ochronne. Mogą być one przygotowane w wytypowanych podpiwniczeniach istniejących budynków lub planować do wykonania jako obiekty wolnostojące.

W celu pełnego pokrycia zapotrzebowania na wodę w okresach zagrożenia należy dążyć do :

- *rozbudowy sieci wodociągowej w oparciu o ujęcia głębinowe na terenie całej gminy, a zwłaszcza w sołectwach na terenie których występuje deficyt wody lub woda pobierana jest tylko ze studni indywidualnych, płytkich które trudno zabezpieczyć przed skażeniem,*
- *budowy lub wytypowania studni awaryjnych, które zabezpieczą w okresach specjalnych minimalne zapotrzebowanie na wodę w przypadku zniszczenia ujęć podstawowych,*
- *utrzymanie i zwiększanie stopnia czystości wód powierzchniowych oraz eksploatację istniejących ujęć w sposób nie powodujący zanieczyszczenia zbiorników wód głębinowych,*
- *rozwijanie sieci sztucznych zbiorników wodnych,*
- *wyposażenia istniejących ujęć wody w awaryjne źródła prądu.*

W celu zapewnienia niezawodności i skuteczności systemów energetycznych i telekomunikacyjnych w okresach zagrożeń należy dążyć do:

- *uodpornienia łączności przewodowej przez sukcesywną wymianę linii napowietrznych na kable ziemne oraz wybór względnie bezpiecznej trasy,*
- *lokalizowania ośrodków dyspozycji mocy i innych ważnych urządzeń sieciowych w bezpiecznej odległości od obiektów o ważnym znaczeniu gospodarczym i strategicznym,*
- *rozbudowy sieci energetycznej w sposób umożliwiający wielokierunkowe zasilanie w energię elektryczną,*
- *rozwoju lokalnych, w tym indywidualnych i niekonwencjonalnych źródeł energii elektrycznej.*

3.8 Kierunki działań planistycznych

3.8.1. Obszary, dla których należy sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Jednym z zadań Studium jest wskazanie obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Realizacja, występujących w gminie Borzytuchom inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wynikajacych z:
- zadań samorządu województwa, zawartych w programach rozwoju województwa uchwalonych przez Sejmik Województwa Pomorskiego,
- zadań rządowych, zapisanych w programach uchwalonych przez Radę Ministrów,

nie powoduje konieczności wyznaczenia w Studium obszarów, dla których należy sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, na podstawie art. 10 ust. 2 pkt. 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Z ustaleń studium wynika, że w gminie Borzytuchom nie wystąpują obszary*, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów* odrębnych, na podstawie art. 10 ust. 2 pkt. 8 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Obowiązek ten może ewentualnie wyniknąć z;

- Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 1994 r. Nr 27, poz. 96 z późn. zm.):

- dotyczyć terenów górniczych, gdzie na terenie gminy będą eksploatowane kopaliny pospolite (żadne z nagromadzeń nie zostało dotychczas udokumentowane),
- jednak art. 53 ust. w/w ustawy stwierdza, że jeżeli przewidywane szkodliwe wpływy terenu górniczego na środowisko będą nieznaczne, rada gminy może podjąć uchwałę o odstąpieniu od sporządzenia planu, o którym mowa w ust. 1,
- jeśli ewentualne koncesja dotyczy eksploatacji kruszywa i zawiera obowiązek wykonania rekultywacji po zakończeniu eksploatacji, odstąpienie od sporządzania planu miejscowego wydaje się zasadne.

- *Ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach* (tekst jednolity w Obwieszczeniu Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o lasach z 2000 roku Dz. U. z 2005 r. Nr 56, poz. 679):

- *konieczność wykonania opracowania planistycznego dotyczy obszarów przewidzianych do zalesienia* stanowiących własność Skarbu Państwa,
- w przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego można również dokonać zalesienia dla gruntów:
  - na użytkach rolnych nie stanowiących własności Skarbu Państwa, zakwalifikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako grunty orne, trwałe użytki zielone lub sady,
  - będących w stałym użytkowaniu rolniczym (grunty orne, użytki zielone, sady),
  - przeznaczenie działek rolnych do zalesienia nie może być sprzeczne z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,

- łączna powierzchnia zalesienia musiała wynosić co najmniej 0,3 ha,
- minimalna szerokość zalesionej działki - 20 m.

- Ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880):

  - konieczność wykonania opracowania planistycznego dotyczyłaby terenów poddanych ochronie przez radę gminy /jeżeli wojewoda nie wprowadzi tej formy/, w formie obszarów zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

3.8.2. Obszary, dla których zamiar sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynika z polityki przestrzennej gminy

Jednym z zadań Studium jest wskazanie obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe w celu prowadzenia prawidłowej polityki przestrzennej.

Ze względu na potrzebę posiadania podstawy do prowadzenia polityki przestrzennej, wskazane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych miejscowości gminy, w tym w I etapie dla Borzytuchomia, Dąbrówki Bytowskiej, Osiek Bytowskich oraz Jutrzenki (w celu uporządkowania przebiegu drogi wojewódzkiej).

Ponadto dla prawidłowego prowadzenia polityki przestrzennej gminy celowym jest sporządzenie następujących opracowań :

- *Koncepcja programowa gazyfikacji przewodowej gminy Borzytuchom,*
- *Plan zaopatrzenia gminy Borzytuchom w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,*
- *Koncepcja gospodarki ściekowej gminy Borzytuchom,*
- *Koncepcja gospodarki odpadami gminy Borzytuchom,*
- *Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Borzytuchom,*
- *Program zadrzewień na terenie gminy Borzytuchom,*
- *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla planowanego obejścia miejscowości Borzytuchom /w ciągu drogi wojewódzkiej/,*
- *miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszarów potencjalnego rozwoju.*

W 1998 roku sporządzono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dotyczący wprowadzenia trasy gazociągu wysokiego ciśnienia Bytów-Słupsk, stanowiący zmianę Miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom, ktory jest planem obowiązującym.

Na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium uwzględniono granice pozostałych obecnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Borzytuchom:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy na cele działalności produkcyjno-usługowej oraz przemysłowej, położonego w miejscowości Dąbrówka, obręb Dąbrówka - działka nr 3/4P, gmina Borzytuchom, województwo pomorskie: - zatwierdzenie - Uchwała VIII/58/2003 Rady Gminy w Borzytuchomiu z dnia 25 lipca 2003 r.

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalno-usługowej, położonego w miejscowości Borzytuchom w obrębie Borzytuchom - działka nr 142/5, gmina Borzytuchom, województwo pomorskie: - zatwierdzenie - Uchwała IX/66/2003 Rady Gminy w Borzytuchomiu z dnia 28 sierpnia 2003 r.

Dla terenów objętych obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego obowiązują ustalenia tych planów.

Do obszarów wskazanych w Studium, dla których zamiar sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynika z polityki przestrzennej gminy dotyczącej procesów urbanizacyjnych, mogą należeć:

- Tereny istniejącego zainwestowania, przewidziane do przekształceń lub rehabilitacji.
- Obszary potencjalnego rozwoju osiedleńczego.
- Obszary potencjalnego rozwoju lokalnych funkcji publicznych.
- Obszary związane z lokalizacją elektrowni wiatrowych.

Na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium utrzymano zasadę dotychczasowego sposobu oznaczenia granic kształtowania sieci osadniczej:

- terenów istniejącego zainwestowania,
- obszarów preferowanego rozwoju osiedleńczego,
- terenów niezbędnych dla rozwoju lokalnych funkcji publicznych.

Zasady określania granic obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego dla w/w obszarów określono w Rozdz. 3.2.2 „Kształtowanie zabudowy terenów osiedleńczych". Uwzględnienie ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przy sporządzaniu planów miejscowych określają zapisy Studium:

- w części tekstowej - ujednoliconego tekst studium,
- w części graficznej - ujednoliconego rysunku studium „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - Gmina Borzytuchom" w skali 1:10 000.

Na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium określono granice miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych w gminie Borzytuchom, których zasady opracowania ustalono w wytycznych Rozdz. 3.6.8. „Energetyka wiatrowa".

3.8.3 Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne mogą stanowić określone w Studium obszary potencjalnego rozwoju osiedleńczego oraz rozwoju lokalnych funkcji publicznych - wskazane w pkt 3.8.2 obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe.

Granice w/w terenów nie stanowią granic obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, o których

mowa w art. 10 ust. 2 pkt 9) ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.).

Uściślenie granic terenów, na których wymagana będzie zmiana przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, będzie zweryfikowana w drodze sporządzenia planów miejscowych. Ewentualne korekty granic i odstąpienia od części obszarów nie będą skutkować brakiem zgodności z ustaleniami Studium.

3.9 Zadania dla realizacji celów publicznych

Zadaniem dla realizacji celów publicznych w rozumieniu ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym jest każda działalność państwa lub właściwej jednostki samorządu terytorialnego, wynikająca z ustaw, jeżeli wymaga ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu i jest finansowana w całości lub części z budżetu państwa lub właściwej jednostki samorządu terytorialnego.

Zadania ponadlokalne

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom” (w „Studium ... z 2001 r.”) *uwzględniono przekazane przez Zarząd Województwa Pomorskiego „Informacje i wnioski z opracowań regionalnych do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom”.*

Na terenie gminy Borzytuchom brak jest wpisanych do wojewódzkiego rejestru /na podstawie art. 54, art. 58 i art. 61 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym/:

- *zadań rządowych wynikających z rządowych programów zawierających zadania rządowe służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,*
- *zadań samorządu województwa wynikających z programów wojewódzkich służących realizacji ponadlokalnych i regionalnych celów publicznych*

Jednocześnie w studium gminy Borzytuchom uwzględniono następujące inwestycje publiczne o znaczeniu ponadlokalnym /wojewódzkim/:

- *gazociąg wysokiego ciśnienia Bytów - Słupsk* - obecnie (stan 2008 r.) zrealizowany,
- *linia elektroenergetyczna o napięciu 110 kV,*
- *kabel światłowodowy wewnątrzwojewódzki* - obecnie (stan 2008 r.) zrealizowany.

Jednocześnie w studium gminy Borzytuchom uwzględniono następujące zadania publiczne o znaczeniu ponadlokalnym:

- *ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 117,*
- *ochrona walorów przyrodniczych Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”, rezerwatów przyrody „Grodzisko Borzytuchom” i „Jezioro Herta” /planowany/, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych /planowanych/, użytków ekologicznych /planowanych/, i pomników przyrody /istniejących i planowanych/,*
- *ochrona obiektów i zespołów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską /wpisanych do rejestru zabytków i będących w ewidencji konserwatorskiej/,*

- *planowana sieć kanalizacji grupowej dla wsi* Osieki, Niedarzyno, Jutrzenka, Krosnowo do oczyszczalni w Borzytuchomiu,
- rozbudowa istniejącej oczyszczalni w Borzytychomiu z 210 m^3/d do 338 m^3/d,
- *planowana w studium gminy regionalna trasa rowerowa po nasypie linii kolejowej Korzybie-Bytów /w przypadku jej likwidacji/*.

W ujednoliconym w 2009 r. studium gminy Borzytuchom uwzględniono następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wynikające z programów rządowych i programów Samorządu Województwa Pomorskiego **(**omówionych w części tekstowej Uwarunkowania rozwoju. Rozdz.2.2.3):

- w ramach zadań rządowych, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych (zapisanych w programach uchwalonych przez Radę Ministrów, ale nie wpisanych do rejestru programów zawierających zadania rządowe):

- programu Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych - rozbudowa oczyszczalni ścieków Borzytuchom,

- w ramach zadań samorządu województwa, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych (zawartych w programach rozwoju województwa uchwalonych przez Sejmik Województwa Pomorskiego):

- programu Małej Retencji Województwa Pomorskiego do roku 2015 - inwestycje w zlewni rzeki Słupi na terenie gminy Borzytuchom w celu poprawy bądź utrzymaniu właściwych stosunków wodnych z zachowaniem zasad zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi i przyrodniczymi,
- programu Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2010 - rekultywacja na terenie gminy Borzytuchom 7 składowisk (4,0 ha) zamkniętych w latach 2001-2006.

Zadania lokalne

Określając politykę przestrzenną gminy Borzytuchom uwzględniono potrzeby realizacji lokalnych zadań publicznych samorządu gminnego stanowiących zadania własne gminy w tym w zakresie:

- *usług oświaty, kultury, sportu i rekreacji /wskazano tereny niezbędne dla rozwoju funkcji publicznych w poszczególnych miejscowościach gminy/,*
- *zaopatrzenia w wodę,*
- *unieszkodliwiania ścieków,*
- *gospodarki odpadami,*
- *gazyfikacji gminy /przeprowadzenie gazyfikacji gminy siecią średniego ciśnienia/,*
- *zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządu gminnego /wskazano tereny niezbędne dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego w poszczególnych miejscowościach gminy/,*
- *dostępności komunikacyjnej /przewidziano rozwój układu komunikacyjnego w zakresie dróg gminnych i dojazdowych oraz tras turystycznych/,*
- *ochrony przyrody /przewidziano możliwości ustanawiania form ochronnych - zgodnie z kompetencjami gminy wynikającymi z ustawy o ochronie przyrody/.*

Ponadto do inwestycji lokalnych o znaczeniu powiatowym należy na terenie gminy sieć dróg powiatowych /istniejących i planowanych/.

3.10 Rekomendacje do polityki przestrzennej województwa, powiatu i gmin sąsiednich

Polityka przestrzenna określona w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom" stanowi podstawę koordynacji zagospodarowania przestrzennego na obszarze objętym opracowaniem.

Zgodnie z zapisami ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, polityka przestrzenna oparta została na podstawowych zadaniach gospodarki przestrzennej, do których należą:

- *zapewnienie zrównoważonego rozwoju,*
- *poprawa jakości życia,*
- *właściwe gospodarowanie zasobami przyrody i uwzględnianie wymagań ochrony środowiska,*
- *racjonalne wykorzystanie terenów*

Podstawą formułowania zasad polityki przestrzennej gminy Borzytuchom jest jej położenie, walory środowiska, zasoby gospodarcze, stan zagospodarowania, spodziewane tendencje zmian oraz uwarunkowania wynikające z regionalnej polityki przestrzennej województwa pomorskiego. Podstawowymi kierunkami polityki przestrzennej na terenie gminy Borzytuchom są:

- *polityka osiągnięcia celów ekologicznych /gwarantująca istnienie i funkcjonowanie trwałego użytkowania zasobów o wysokich wartościach środowiska przyrodniczego i kulturowego, zabezpieczenie utrzymania równowagi ekologicznej/,*
- *polityka osiągnięcia celów gospodarczych i społecznych /zmierzająca do podniesienia jakości życia mieszkańców poprzez racjonalną gospodarkę istniejącymi zasobami, szczególnie wynikających z możliwości rozwoju rolnictwa, leśnictwa, działalności produkcyjno-usługowej oraz turystyki i rekreacji.*

Głównymi instrumentami dla realizacji celów polityki przestrzennej gminy są:

- *środki prawne /przepisy określające zasady funkcjonowania i rozwoju obszarów objętych ochroną i szczególnymi formami zagospodarowania/,*
- *środki ekonomiczne /np. ulgi podatkowe, preferencyjne warunki kredytowania inwestycji i przedsięwzięć proekologicznych, możliwości umarzania pożyczek z określonych funduszów, dostęp do* Funduszy UE *sprzyjające osiągnięciu pożądanych skutków,*
- *opracowania planistyczne /uściślające i formalizujące zasady prowadzenia polityki przestrzennej samorządu w stosunku do obszarów wymagających sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych specjalistycznych opracowań/.*

Możliwości realizacji polityki przestrzennej gminy są ściśle związane z określonymi powiązaniami gminy z terenami zewnętrznymi o charakterze funkcjonalno-przestrzennym. Dla tego też ze studium gminy Borzytuchom wynikają określone rekomendacje i wnioski do polityki przestrzennej województwa, powiatu i gmin sąsiednich:

W sferze rozwoju gospodarki:

- *podejmowanie wspólnych kompleksowych działań na rzecz restrukturyzacji rolnictwa oraz wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich /ze względu na nadwyżki siły roboczej pochodzącej z rolnictwa/,*
- *promocja walorów i potencjalnych możliwości rozwoju zainwestowania mieszkalno-usługowego oraz gospodarczego, wykorzystującego podmiejskie położenie gminy wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 209,*
- *racjonalne zagospodarowanie terenów i zainwestowania popegeerowskiego,*
- *zwiększanie powierzchni leśnych poprzez realizację programów zalesień oraz zadrzewień,*
- *prowadzenie działań na gruntach marginalnych w celu ich tymczasowego i docelowego zagospodarowania,*
- *utrzymanie optymalnej przestrzeni rolniczej poprzez ochronę gleb najwyższej wartości,*
- *działania na rzecz aktywizacji funkcji turystycznej poprzez rozwój agroturystyki, wykorzystanie położenia w obszarze cennego przyrodniczo obszaru chronionego /Park Krajobrazowy „Dolina Słupi"/, rozwój turystyki bazującej na walorach kulturowych i przyrodniczych oraz w nawiązaniu do planowanej sieci międzynarodowych, międzyregionalnych i regionalnych tras rowerowych,*
- *pomoc w uczestnictwie gminy w programach pomocowych /przedakcesyjne fundusze strukturalne, w tym specjalny program pomocy dla rolnictwa i obszarów wiejskich SAPARD oraz dla rozwoju i poprawy infrastruktury wiejskiej ISPA/ oraz innych programach aktywizujących gospodarkę gminy,*
- *aktywna realizacja programów przeciwdziałających i ograniczających bezrobocie /w tym pomoc w przygotowaniu zawodowym młodzieży i bezrobotnych w poszukiwanych kierunkach - lokalnie i w centrach aktywności gospodarczej/,*

W sferze rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacyjnej:

- *podejmowanie wspólnych działań związanych z realizacją planowanej modernizacji drogi wojewódzkiej nr 209 /w tym opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obejścia miejscowości Borzytuchom/,*
- *realizacja gazociągu wysokiego ciśnienia wraz ze stacją redukcyjno-pomiarową I^0 jako niezbędnego warunku gazyfikacji gminy,*
- *realizacja niezbędnych inwestycji drogowych w zakresie dróg powiatowych i gminnych,*
- *poprawa dostępności komunikacyjnej w zakresie komunikacji zbiorowej /dostosowanie do potrzeb dojazdów do miejsc pracy oraz szkół/,*
- *realizacja planowanej koncepcji międzynarodowych, międzyregionalnych i regionalnych tras rowerowych Polski Północnej - w tym* przebiegających przez teren gminy:
  - międzyregionalnej trasy rowerowej nr 14: Ustka - Słupsk - Bytów - Brusy - Czersk - Grudziądz,
  - międzyregionalnej trasy rowerowej nr 15 „Trasy Pałaców i Zamków",
  - regionalnej trasy rowerowej nr 137 „Pętla Bytowska": Czarna Dąbrówka - Borzytuchom - Tuchomie - Studzienice - Parchowo.
- *realizacja planowanej kanalizacji grupowej dla wsi Osieki Bytowskie i Niedarzyno, z odprowadzeniem ścieków* do oczyszczalni w m. Borzytuchom.

W sferze wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego:

- *porządkowanie istniejącego układu obszarów chronionych /w tym: utworzenie 5 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, rezerwatu przyrody „Jezioro Herta", 6 użytków ekologicznych oraz pomników przyrody/,*
- *opracowanie i zatwierdzenie planów ochrony dla Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi" oraz rezerwatów przyrody,*
- *właściwa ochrona zasobów wodnych poprzez uregulowanie statusu prawnego obszaru ochronnego GZWP Nr 117 /w tym opracowanie dokumentacji hydrogeologicznej GZWP, ostateczne ustalenie granic obszarów ochronnych i określenie zasad ich zagospodarowania/,*
- *współdziałanie gmin położonych w zlewni rzeki Słupi,*
- *właściwa ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego gminy połączona z możliwością włączenia obszarów archeologicznego środowiska kulturowego, do istniejących i projektowanych tras i szlaków turystycznych.*

4.KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA WYRÓŻNIONYCH JEDNOSTEK OSADNICZYCH

Określone kierunki i zasady zagospodarowania wyróżnionych jednostek osadniczych stanowią uszczegółowienie sformułowanych w studium kierunków gospodarowania przestrzenią gminy Borzytuchom.

Szczegółowe ustalenia studium obejmują podstawowe elementy kierunków rozwoju i zagospodarowania poszczególnych miejscowości tj.:

- *funkcje jednostek,*
- *kierunki rozwoju przestrzennego,*
- *wyposażenie w urządzenia obsługi ludności,*
- *powiązania komunikacyjne,*
- *wyposażenie w urządzenia infrastruktury technicznej*

Ustalenia szczegółowe zostały opracowane w podziale na następujące wsie sołeckie:

4.1. Borzytuchom

4.2. Chotkowo

4.3. Dąbrówka

4.4. Jutrzenka

4.5. Krosnowo

4.6. Niedarzyno

4.7. Osieki

4.8. Struszewo

4.1 BORZYTUCHOM

1. FUNKCJE MIEJSCOWOŚCI

- ✓ *Liczba mieszkańców /sołectwo/ - 950* (w 2001 r.) - aktualnie 907 (wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r.)
- ✓ *Ośrodek gminny*
- ✓ *Wiodąca funkcja jednostki – ośrodek wielofunkcyjny /obsługa ludności i rolnictwa, mieszkalnictwo, turystyka, rzemiosło/*

2. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

- ✓ *W studium przyjmuje się podstawowy rozwój przestrzenny miejscowości w kierunku wschodnim.*
- ✓ *W części wschodniej miejscowości wyznaczono obszary rozwojowe dla funkcji głównie mieszkalno – usługowo - wytwórczej /o powierzchni około 60 ha/.*
- ✓ *W części zachodniej miejscowości i nad jez. Dużym wyznaczono tereny rozwojowe dla funkcji turystyczno-rekreacyjnej /o powierzchni około 4 ha/.*
- ✓ *Od strony południowo-zachodniej wskazuje się możliwość rozwoju funkcji przemysłowo-składowej /o powierzchni około 15 ha/.*
- ✓ *Na wschód od miejscowości Borzytuchom /ma północ od drogi Borzytuchom-Niedarzyno wyznaczono tereny rozwojowe głównie dla funkcji turystyczno-rekreacyjnej /o powierzchni około 12 ha/.*
- ✓ *W studium uwzględnia się ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.*
- ✓ *Dla pozostałych terenów rozwojowych wymagane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego /w granicach określonych na rysunku studium/.*
- ✓ *Tereny istniejącego zainwestowania miejscowości oraz tereny rozwojowe turystyczne położone są w Parku Krajobrazowym „Dolina Słupi".*

3. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA OBSŁUGI LUDNOŚCI

- ✓ *Miejscowość wyposażona będzie w przedszkole, szkołę podstawową I-VI, gimnazjum, ośrodek zdrowia, aptekę /lub punkt apteczny/, dom kultury, bibliotekę publiczną, urząd pocztowo-telekomunikacyjny, urząd gminy, komisariat policji -* obecnie (wg stanu 2008 r.) zlikwidowany, *kościół, cmentarz, boisko sportowe, szkolną salę gimnastyczną, stację obsługi samochodów, usługi bytowe, rzemiosło, straż pożarną.*
- ✓ *W zakresie usług oświaty /szkoła podstawowa I-VI/ Borzytuchom obsługiwać będzie następujące miejscowości: Borzytuchom, Dąbrówka, Struszewo, Chotkowo, Jutrzenka, Kamieńc, Ryczyn.*
- ✓ *W zakresie usług oświaty /gimnazjum/ Borzytuchom obsługiwać będzie następujące miejscowości: Borzytuchom, Struszewo, Chotkowo, Jutrzenka, Kamieńc, Ryczyn, Krosnowo, Niedarzyno, Osieki;* obsługa miejscowości Dąbrówka ze szkół gimnazjalnych w Bytowie.
- ✓ *Planowana budowa nowego obiektu szkolnego dla potrzeb gimnazjum, uruchomienie apteki /punktu aptecznego/, urządzenie /powiększenie/ nowych terenów sportowo-rekreacyjnych.*

4. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- ✓ *Wieś zaopatrywana będzie w wodę z istniejącego wodociągu grupowego Borzytuchom-Jutrzenka-Struszewo-Ryczyn*-Chotkowo *z ujęciem wody oraz stacją wodociągową w Borzytuchomiu.*
  Dla ujęcia wody ustanowić strefę ochrony pośredniej. Siecią wodociągową objąć całość zabudowy.
- ✓ *Ścieki sanitarne układem kanalizacji sanitarnej ze wszystkich nieruchomości na obszarze zwartej zabudowy odprowadzić na* istniejącą *mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków.* Oczyszczalnia planowana do rozbudowy w ramach zadań rządowych - programu Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.
- ✓ *Dla zabudowy rozproszonej* (co wymaga uzasadnienia techniczno-ekonomicznego) *zaleca się budowę przydomowych indywidualnych oczyszczalni ścieków*.
- ✓ *Należy zlikwidować istniejące w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi" składowisko odpadów oraz dokonać rekultywacji gruntu zajmowanego przez składowisko.*
- ✓ *Wieś zaopatrywana będzie w gaz ziemny planowaną siecią gazową średniego ciśnienia. Na północ od istniejącej zabudowy zwartej planuje się realizację gazociągu wysokiego ciśnienia ze stacją redukcyjno-pomiarową* I^{O}.
- ✓ *Rozbudować należy istniejącą wiejską centralę telefoniczną do aktualnych i przyszłych potrzeb. Dla zapewnienia dostępu do połączeń bezprzewodowych, przewiduje się realizację stacji bazowej telefonii komórkowej* - obecnie (wg stanu 2008 r.) zrealizowanao 2 stacje bazowe telefonii komórkowej.
- ✓ Dla miejscowości położonej w obszarze aglomeracji ściekowej obowiązuje przyłączenie mieszkańców do systemu kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalnią ścieków.
- ✓ Inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadniania techniczno - ekonomicznego.

5. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

- ✓ *Powiązania zewnętrzne jednostki zapewniać będzie droga wojewódzka* nr *209, drogi powiatowe* nr 1752G (stary numer drogi *DP 39361*) *i dalej* nr 1201G (*DP 39360*) *oraz* nr 1767G (*DP 39376*).
- ✓ *Powiązania wewnętrzne zapewniać będą w/w drogi oraz droga powiatowa* DP nr 1753G (*DP 39362*) *i gminna DG 3912004, DG 3912008 i dalej DG 3912010* (aktualna numeracja dróg gminnych na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium).
- ✓ *Ruch tranzytowy odbywać się będzie po planowanym obejściu w ciągu drogi wojewódzkiej nr 209 /niezbędne jest utrzymanie rezerwy terenu/; odcinek drogi wojewódzkiej przechodzący przez miejscowość stanie się w przyszłości drogą powiatową w ciągu dróg* DP 1753G (*DP 39362*) *i* DP 1767G (*DP 39376*) *oraz na pozostałym odcinku drogą gminną. Drogi te będą połączone poprzez węzły z drogą wojewódzką.*
- ✓ *Wskazano potencjalną lokalizację stacji paliw w obrębie wyznaczonych terenów rozwojowych, przy planowanym obejściu miejscowości Borzytuchom od strony wschodniej /poza granicą Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi"/.*
- ✓ *W obrębie miejscowości zalecana jest dalsza modernizacja dróg i realizacja ciągów pieszo -rowerowych, w nawiązaniu do wyznaczonych tras rowerowych*

4.2 CHOTKOWO

1. FUNKCJE MIEJSCOWOŚCI

- ✓ *Liczba mieszkańców /sołectwo/ - 240* (w 2001 r.) - aktualnie 223 (wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r.)
- ✓ *Jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi*
- ✓ *Wiodąca funkcja jednostki – rolnictwo, mieszkalnictwo, obsługa ludności, turystyka*

2. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

- ✓ *W studium przyjmuje się podstawowy rozwój przestrzenny miejscowości w kierunku zachodnim.*
- ✓ *W części wschodniej miejscowości i nad jez. Chotkowskim wyznaczono tereny rozwojowe dla funkcji turystyczno-rekreacyjnej /o powierzchni około 1,5 ha/.*
- ✓ *Na zachód od miejscowości wyznaczono tereny rozwojowe głównie dla funkcji mieszkalno-usługowej /o powierzchni około 14 ha/.*
- ✓ W części obrębu geodezyjnego Chotkowo określono granice terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić MPZP /o orientacyjnej powierzchni potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych ok. 100 ha/, dla których ustala się główny kierunek w przeznaczeniu terenów jako tereny użytkowania rolniczego z dopuszczalną lokalizacją siłowni wiatrowych.
- ✓ *Dla terenów rozwojowych wymagane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego /w granicach określonych na rysunku studium/.*

3. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA OBSŁUGI LUDNOŚCI

- ✓ *Miejscowość wyposażona będzie w oddział przedszkolny* - obecnie (wg stanu 2008 r.) niezrealizowany*, boisko sportowe, klub-świetlicę, usługi bytowe, straż pożarną.*

4. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- ✓ *Wieś zaopatrywana będzie z istniejącego wodociągu wiejskiego. Dla ujęcia ustanowić strefę ochrony pośredniej. Siecią wodociągową objąć całość zabudowy.*
- ✓ *Ścieki sanitarne układem kanalizacji grawitacyjno-pompowym odprowadzić na oczyszczalnię ścieków w Borzytuchomiu* - obecnie (wg stanu 2008 r.) zrealizowany.
- ✓ *Planuje się doprowadzenie gazu ziemnego, który po terenie wsi zaleca się rozprowadzić siecią gazową średniego ciśnienia.*
- ✓ Obecnie (wg stanu 2008 r.) istniejącą SHW zlikwidowano - połaczenie z wodociągiem w Struszewie poprzez przepompownię wody.
- ✓ Dla miejscowości położonej w obszarze aglomeracji ściekowej obowiązuje przyłączenie mieszkańców do systemu kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalnią ścieków.
- ✓ Inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadniania techniczno - ekonomicznego.

5. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

- ✓ *Powiązania zewnętrzne jednostki zapewniać będzie droga powiatowa* nr 1767G (*DP 39376*).
- ✓ *Powiązania wewnętrzne zapewniać będzie w/w droga oraz drogi gminne DG 3912006 i DG 3912007* (aktualna numeracja dróg gminnych na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium).
- ✓ *Dla uporządkowania układu komunikacyjnego planowany jest nowy przebieg drogi* powiatowej nr 1767G (*DP 39376*) */ ok. 0,6 km/ wraz z przebudową skrzyżowania dróg* powiatowych nr 1767G (*DP 39376*) *i DG 3912006* (aktualna numeracja dróg gminnych na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium).
- ✓ *W obrębie miejscowości zalecana jest dalsza modernizacja dróg i realizacja ciągów pieszo - rowerowych, w nawiązaniu do wyznaczonych tras rowerowych.*

4.3 DĄBRÓWKA

1. FUNKCJE MIEJSCOWOŚCI

- ✓ *Liczba mieszkańców /sołectwo/ - 560* (w 2001 r.) - aktualnie 569 (wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r.)
- ✓ *Jednostka elementarna o pełnym wyposażeniu w usługi*
- ✓ *Wiodąca funkcja jednostki – rolnictwo, obsługa ludności, mieszkalnictwo, turystyka*

2. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

- ✓ *W studium przyjmuje się podstawowy rozwój przestrzenny miejscowości w kierunku południowym oraz jako uzupełnienie niezainwestowanej przestrzeni w obszarze wsi.*
- ✓ *Wyznaczono obszary rozwojowe dla funkcji głównie mieszkalno-usługowej /o powierzchni około 25 ha/.*
- ✓ W części obrębu geodezyjnego Dąbrówka określono granice terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić MPZP / o orientacyjnej powierzchni potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych ok. 134 ha/, dla których ustala się główny kierunek w przeznaczeniu terenów jako tereny użytkowania rolniczego z dopuszczalną lokalizacją siłowni wiatrowych.
- ✓ *Dla terenów rozwojowych wymagane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego /w granicach określonych na rysunku studium/.*

3. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA OBSŁUGI LUDNOŚCI

- ✓ *Miejscowość wyposażona będzie w szkołę niepełną /I-III/* - obecnie (wg stanu 2008 r.) wyposażona w szkołę podstawową I - IV*, kościół, cmentarz, boisko sportowe, klub-świetlicę, usługi bytowe, straż pożarną.*
- ✓ *W zakresie usług oświaty /gimnazjum/ obsługa miejscowości Dąbrówka ze szkół w Bytowie.*
- ✓ *Planowane uruchomienie cmentarza.*

4. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- ✓ *Wieś zaopatrywana będzie z istniejącego wodociągu wiejskiego. Na ujęciu* zrealizowano *studnie awaryjną. Dla ujęcia ustanowić strefę ochrony pośredniej. Siecią wodociągową objąć całość zabudowy .*
- ✓ *Ścieki sanitarne układem kanalizacji sanitarnej odprowadzić* do oczyszczalni ścieków w m. Borzytuchom.
- ✓ *Dla zabudowy rozproszonej* (co wymaga uzasadnienia techniczno-ekonomicznego) *dopuszcza się realizację indywidualnych systemów oczyszczania ścieków.*
- ✓ *Należy zlikwidować istniejące składowisko odpadów oraz dokonać rekultywacji gruntów zajmowanych przez składowisko* - obecnie (stan 2008 r.) składowisko zlikwidowano bez rekultywacji.
- ✓ *Wieś zaopatrywana będzie w gaz ziemny planowaną siecią gazową średniego ciśnienia.*
- ✓ Dla miejscowości położonej w obszarze aglomeracji ściekowej obowiązuje przyłączenie mieszkańców do systemu kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalnią ścieków.
- ✓ Inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadniania techniczno - ekonomicznego.

5. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

- ✓ *Powiązania zewnętrzne jednostki zapewniać będą drogi powiatowe* nr 1726G (*DP 39422*) *i dalej* nr 1768G (*DP 39377*).
- ✓ *Powiązania wewnętrzne zapewniać będą w/w drogi oraz drogi gminne DG 3912008, DG 3912010, DG 3912012* (aktualna numeracja dróg gminnych na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium).
- ✓ *W obrębie miejscowości zalecana jest dalsza modernizacja dróg i realizacja ciągów pieszo - rowerowych, w nawiązaniu do wyznaczonych tras rowerowych.*

4.4 JUTRZENKA

1. FUNKCJE MIEJSCOWOŚCI

- ✓ *Liczba mieszkańców /sołectwo/ - 270* (w 2001 r.) - aktualnie 235 (wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r.)
- ✓ *Jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi*
- ✓ *Wiodąca funkcja jednostki – rolnictwo, mieszkalnictwo, obsługa ludności, turystyka*

Kamienica – *jednostka produkcyjna*
Kamieńc – *jednostka produkcyjna*
Ryczyn – *jednostka produkcyjna*

2. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

- ✓ *W studium przyjmuje się podstawowy rozwój przestrzenny miejscowości jako uzupełnienie niezainwestowanej przestrzeni w obszarze wsi oraz koncentrycznie w kierunku północnym i południowym.*

- ✓ *Wyznaczono obszary rozwojowe dla funkcji głównie mieszkalno-usługowej /o powierzchni około 23 ha/.*
- ✓ *Dla terenów rozwojowych wymagane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego /w granicach określonych na rysunku studium/.*
- ✓ *Część miejscowości na północ od drogi wojewódzkiej nr 209 położona jest w Parku Krajobrazowym „Dolina Słupi".*

3. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA OBSŁUGI LUDNOŚCI

- ✓ *Miejscowość wyposażona będzie w boisko sportowe, klub-świetlicę, usługi bytowe.*
- ✓ *W zakresie usług podstawowych miejscowość obsługiwać będą następujące jednostki produkcyjne: Kamieńc, Ryczyn.*

4. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- ✓ *Wieś Jutrzenka i Ryczyn zaopatrywana będzie w wodę z istniejącego wodociągu grupowego z ujęciem wody w Borzytuchomiu. Siecią wodociągową objąć całość zabudowy. Wieś Kamienica i Kamieńc zaopatrywane będą z indywidualnych ujęć wody.*
- ✓ *Ścieki sanitarne z miejscowości Jutrzenka układem kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-pompowym odprowadzić na oczyszczalnię ścieków w Borzytuchomiu. Natomiast dla powstających ścieków na terenie osad Kamienica, Kamieńc i Ryczyn* (co wymaga uzasadniania techniczno - ekonomicznego) *zaleca się budowę przydomowych indywidualnych oczyszczalni ścieków lub gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych a następnie ich wywóz na oczyszczalnię ścieków w Borzytuchomiu.*
- ✓ *Należy zlikwidować istniejące składowisko odpadów oraz dokonać rekultywacji gruntów zajmowanych przez składowisko* - obecnie (stan 2008 r.) składowisko zlikwidowano.
- ✓ *Do wsi Jutrzenka planuje się doprowadzenie gazu ziemnego siecią gazową średniego ciśnienia.*
- ✓ *Dla zapewnienia dostępu do połączeń bezprzewodowych na terenie osady Ryczyn, pozostawia się istniejącą stację bazową telefonii komórkowej.*
- ✓ *Na terenie wsi Jutrzenka przewidziana jest budowa stacji transformatorowej 15/0,4kV.*
- ✓ Dla miejscowości położonej w obszarze aglomeracji ściekowej obowiązuje przyłączenie mieszkańców do systemu kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalnią ścieków.
- ✓ Inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadniania techniczno - ekonomicznego.

5. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

- ✓ *Powiązania zewnętrzne jednostki zapewniać będzie droga wojewódzka DW 209.*
- ✓ *Powiązania wewnętrzne zapewniać będzie w/w droga oraz drogi gminne DG 3912001, DG 3912002 i DG 3912003* (aktualna numeracja dróg gminnych na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium).
- ✓ *Uporządkowanie przebiegu drogi DW 209, w kontekście ruchu tranzytowego, wymaga przesądzenia w miejscowym planie miejscowości.*

- ✓ *W obrębie miejscowości zalecana jest dalsza modernizacja dróg i realizacja ciągów pieszo - rowerowych, w nawiązaniu do wyznaczonych tras rowerowych.*

4.5 KROSNOWO

1. FUNKCJE MIEJSCOWOŚCI

- ✓ *Liczba mieszkańców /sołectwo/ - 230* (w 2001 r.) - aktualnie 203 (wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r.)
- ✓ *Jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi*
- ✓ *Wiodąca funkcja jednostki – rolnictwo, mieszkalnictwo, obsługa ludności, turystyka*

2. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

- ✓ *W studium przyjmuje się niewielki rozwój przestrzenny miejscowości jako uzupełnienie niezainwestowanej przestrzeni w obszarze wsi.*
- ✓ *Wyznaczono obszary rozwojowe dla funkcji głównie mieszkalno-usługowej /o powierzchni około 6 ha/.*
- ✓ *Przyjęte kierunki rozwoju tworzą zwarty układ miejscowości.*
- ✓ *Miejscowość położona jest w Parku Krajobrazowym „Dolina Słupi”.*

3. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA OBSŁUGI LUDNOŚCI

- ✓ *Miejscowość wyposażona będzie w boisko sportowe, klub-świetlicę, usługi bytowe, straż pożarną.*

4. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- ✓ *Wieś zaopatrywana* jest *w wodę z istniejącego wodociągu grupowego z ujęciem wody w Osiekach Bytowskich. Siecią wodociągową objąć całość zabudowy.*
- ✓ *Ścieki sanitarne siecią kanalizacji sanitarnej odprowadzić* do m. Borzytuchom*. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków będzie rów melioracyjny. Siecią kanalizacji sanitarnej objąć całość zabudowy zwartej. Dla zabudowy rozproszonej* (co wymaga uzasadnienia techniczno-ekonomicznego) *zaleca się budowę przydomowych lokalnych oczyszczalni ścieków.*
- ✓ *Planuje się doprowadzenie gazu ziemnego, który po terenie wsi należy rozprowadzić siecią gazową średniego ciśnienia.*
- ✓ *Dla poprawienia dostępności usług telekomunikacyjnych zmodernizować należy istniejącą sieć telekomunikacyjną.*
- ✓ *Należy zlikwidować istniejące składowisko odpadów oraz dokonać rekultywacji gruntów zajmowanych przez składowisko.*
- ✓ Dla miejscowości położonej w obszarze aglomeracji ściekowej obowiązuje przyłączenie mieszkańców do systemu kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalnią ścieków.
- ✓ Inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadniania techniczno - ekonomicznego.

5. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

- ✓ *Powiązania zewnętrzne jednostki zapewniać będą drogi powiatowe* nr 1201G (*DP 39360*) *oraz* nr 1752G (*DP 39361*)*.*

- ✓ *Powiązania wewnętrzne zapewniać będą w/w drogi oraz droga gminna DG 3912002 oraz planowane w studium DG 2 i dalej DG 1* (aktualny przebieg i numeracja dróg gminnych na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium).
- ✓ *Dla poprawy bezpieczeństwa ruchu wymagana jest korekta łuków drogi* powiatowej nr 1752G (*DP 39361*) *w uzgodnieniu z dyrekcją Parku Krajobrazowego.*
- ✓ *Z uwagi na położenie miejscowości na terenach o szczególnych walorach turystycznych celowa jest budowa /w uzgodnieniu z dyrekcją Parku Krajobrazowego/ parkingu wraz z niezbędną infrastrukturą.*
- ✓ *W obrębie miejscowości zalecana jest dalsza modernizacja dróg i realizacja ciągów pieszo - rowerowych, w nawiązaniu do wyznaczonych tras rowerowych.*

4.6 NIEDARZYNO

1. FUNKCJE MIEJSCOWOŚCI

- ✓ *Liczba mieszkańców /sołectwo/ - 270* (w 2001 r.) - aktualnie 233 (wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r.)
- ✓ *Jednostka elementarna o pełnym wyposażeniu w usługi*
- ✓ *Wiodąca funkcja jednostki – rolnictwo, obsługa ludności, mieszkalnictwo, turystyka*

2. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

- ✓ *W studium przyjmuje się podstawowy rozwój przestrzenny miejscowości głównie w kierunku południowym.*
- ✓ *Wyznaczono obszary rozwojowe dla funkcji głównie mieszkalno-usługowej /o powierzchni około 10 ha/.*
- ✓ *Dla terenów rozwojowych wymagane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego /w granicach określonych na rysunku studium/.*

3. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA OBSŁUGI LUDNOŚCI

- ✓ *Miejscowość wyposażona będzie w szkołę podstawową I-VI, boisko sportowe, szkolną salę gimnastyczną, klub-świetlicę, usługi bytowe, strażnicę pożarną.*
- ✓ *W zakresie usług oświaty /szkoła podstawowa I-VI/ Niedarzyno obsługiwać będzie następujące miejscowości: Niedarzyno, Krosnowo, Osieki oraz Grzmiąca /gm. Bytów/.*
- ✓ *Planowane urządzenie /powiększenie/ nowych terenów sportowo-rekreacyjnych.*

4. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- ✓ *Wieś zaopatrywana będzie w wodę z istniejącego wodociągu grupowego z ujęciem wody w Osiekach Bytowskich. Siecią wodociągową objąć całość zabudowy. Pozostawia się lokalny wodociąg wiejski zaopatrujący w wodę kolonię Niedarzyno.*
- ✓ *Ścieki sanitarne układem grawitacyjno-pompowym odprowadzić do* m. Borzytuchom *i dalej na oczyszczalnię ścieków. Dla zabudowy rozproszonej* (co wymaga uzasadnienia techniczno-ekonomicznego) *zaleca się realizację przydomowych lokalnych oczyszczalni ścieków.*

- ✓ *Należy zlikwidować istniejące składowisko odpadów oraz dokonać rekultywacji terenu zajmowanego przez składowisko* - obecnie (stan 2008 r.) składowisko zlikwidowano.
- ✓ *Planuje się doprowadzenie gazu ziemnego, który po terenie wsi zaleca się rozprowadzić siecią gazową średniego ciśnienia.*
- ✓ *Dla poprawienia dostępności usług telekomunikacyjnych przebudować należy istniejącą sieć telekomunikacyjną.*
- ✓ Dla miejscowości położonej w obszarze aglomeracji ściekowej obowiązuje przyłączenie mieszkańców do systemu kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalnią ścieków.
- ✓ Inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadniania techniczno - ekonomicznego.

5. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

- ✓ *Powiązania zewnętrzne jednostki zapewniać będzie droga powiatowa* nr 1201G (*DP 39360*).
- ✓ *Powiązania wewnętrzne zapewniać będzie w/w droga, drogi gminne DG 3912004 i DG 3912005 oraz planowane w studium DG 4 i DG 5* (aktualny przebieg i numeracja dróg gminnych na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium).
- ✓ *W obrębie miejscowości zalecana jest dalsza modernizacja dróg i realizacja ciągów pieszo - rowerowych /szczególnie dla skomunikowania ze szkołą/, w nawiązaniu do wyznaczonych tras rowerowych.*

4.7 OSIEKI

1. FUNKCJE MIEJSCOWOŚCI

- ✓ *Liczba mieszkańców /sołectwo/ - 300* (w 2001 r.) - aktualnie 301 (wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r.)
- ✓ *Jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi*
- ✓ *Wiodąca funkcja jednostki – rolnictwo, mieszkalnictwo, obsługa ludności, turystyka*

Osieczki – *jednostka produkcyjna*

2. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

- ✓ *W studium przyjmuje się podstawowy rozwój przestrzenny miejscowości na północ od drogi Krosnowo-Bytów.*
- ✓ *Wyznaczono obszary rozwojowe dla funkcji głównie mieszkalno-usługowej /o powierzchni około 14 ha/.*
- ✓ *W części miejscowości położonej w pobliżu Jez. Osiecko preferuje się funkcję turystyczno-rekreacyjną.*
- ✓ *Przyjęte kierunki rozwoju tworzą zwarty układ miejscowości.*
- ✓ *Dla terenów rozwojowych wymagane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego /w granicach określonych na rysunku studium/.*
- ✓ *Część miejscowości na północ od drogi Krosnowo-Bytów położona jest w Parku Krajobrazowym „Dolina Słupi”.*

3. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA OBSŁUGI LUDNOŚCI

- ✓ *Miejscowość wyposażona będzie w kaplicę, klub-świetlicę, usługi bytowe. Mieszkańcy korzystać będą z boiska sportowego w Niedarzynie.*
- ✓ *W zakresie usług podstawowych miejscowość obsługiwać będą następujące jednostki produkcyjne: Osieczki*

4. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- ✓ *Wieś Osieki zaopatrywana będzie w wodę z istniejącego wodociągu grupowego Krosnowo – Osieki – Niedarzyno z ujęciem wody oraz stacją wodociągową w Osiekach. Istniejącą stację wodociągową należy zmodernizować.*
- ✓ *Ścieki sanitarne układem grawitacyjno-pompowym poprzez wieś Niedarzyno odprowadzić do istniejącej kanalizacji sanitarnej* w m. Borzytuchom.
- ✓ *Należy zlikwidować istniejące składowisko odpadów oraz dokonać rekultywacji terenu zajmowanego przez składowisko* - obecnie (stan 2008 r.) składowisko zlikwidowano.
- ✓ *Planuje się doprowadzenie gazu przewodowego, który po terenie wsi należy rozprowadzić siecią gazową średniego ciśnienia.*
- ✓ *Dla poprawienia dostępności usług telekomunikacyjnych przebudować należy istniejącą sieć telekomunikacyjną.*
- ✓ *Wieś Osieczki zaopatrywana będzie z indywidualnych ujęć wody. Ścieki sanitarne należy unieszkodliwiać na indywidualnych systemach oczyszczania ścieków lub gromadzić w zbiornikach bezodpływowych.*
- ✓ Dla miejscowości położonej w obszarze aglomeracji ściekowej obowiązuje przyłączenie mieszkańców do systemu kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalnią ścieków.
- ✓ Inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadniania techniczno - ekonomicznego.

5. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

- ✓ *Powiązania zewnętrzne jednostki zapewniać będą drogi powiatowe* nr 1201G (*DP 39360*) *i* nr 1753G (*DP 39362*).
- ✓ *Powiązania wewnętrzne zapewniać będą w/w drogi, droga gminna DG 3912003 oraz planowana w studium DG 3* (aktualny przebieg i numeracja dróg gminnych na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium).
- ✓ *Dla poprawy bezpieczeństwa ruchu wymagana jest korekta łuków drogi* powiatowej nr 1201G (*DP 39360*) *w uzgodnieniu z Dyrekcją Parku Krajobrazowego.*
- ✓ *W obrębie miejscowości zalecana jest dalsza modernizacja dróg i realizacja ciągów pieszo - rowerowych /szczególnie dla skomunikowania ze szkołą/, w nawiązaniu do wyznaczonych tras rowerowych.*

4.8 STRUSZEWO

1. FUNKCJE MIEJSCOWOŚCI

- ✓ *Liczba mieszkańców /sołectwo/ - 180* (w 2001 r.) - aktualnie 173 (wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r.)

- ✓ *Jednostka elementarna o niepełnym wyposażeniu w usługi*
- ✓ *Wiodąca funkcja jednostki – rolnictwo, mieszkalnictwo, obsługa ludności, turystyka*

2. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

- ✓ *W studium przyjmuje się podstawowy rozwój przestrzenny miejscowości głównie w kierunku północnym i południowym.*
- ✓ *Wyznaczono obszary rozwojowe dla funkcji głównie mieszkalno-usługowej /o powierzchni około 10 ha/.*
- ✓ *Przyjęte kierunki rozwoju tworzą zwarty układ miejscowości.*
- ✓ W części obrębu geodezyjnego Struszewo określono granice terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić MPZP / o orientacyjnej powierzchni potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych ok. 70 ha/, dla których ustala się główny kierunek w przeznaczeniu terenów jako tereny użytkowania rolniczego z dopuszczalną lokalizacją siłowni wiatrowych.
- ✓ *Dla terenów rozwojowych wymagane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego /w granicach określonych na rysunku studium/.*

3. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA OBSŁUGI LUDNOŚCI

- ✓ *Miejscowość wyposażona będzie w oddział przedszkolny, boisko sportowe, klub-świetlicę, usługi bytowe,*

4. WYPOSAŻENIE W URZĄDZENIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- ✓ *Wieś zaopatrywana będzie w wodę z istniejącego wodociągu grupowego Struszewo – Jutrzenka – Borzytuchom z ujęciem wody w Borzytuchomiu. Siecią wodociągową objąć całość zabudowy.*
- ✓ *Ścieki sanitarne układem kanalizacji grawitacyjno-pompowym* odprowadza się *na oczyszczalnię ścieków w Borzytuchomiu.*
- ✓ *Planuje się doprowadzenie gazu ziemnego, który po terenie wsi należy rozprowadzić siecią gazową średniego ciśnienia.*
- ✓ *W miejscu istniejącego składowiska w obrębie Struszewo planuje się realizację gminnego urządzonego wysypiska odpadów komunalnych. Należy zaprzestać użytkowania obiektu jako wylewiska* - obecnie (stan 2008 r.) wylewisko zlikwidowano.
- ✓ Dla miejscowości położonej w obszarze aglomeracji ściekowej obowiązuje przyłączenie mieszkańców do systemu kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalnią ścieków.
- ✓ Inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadniania techniczno - ekonomicznego.

5. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

- ✓ *Powiązania zewnętrzne jednostki zapewniać będzie droga powiatowa* nr 1767G (*DP 39376*).
- ✓ *Powiązania wewnętrzne zapewniać będzie w/w droga, droga powiatowa* nr 1768G (*DP 39377*) *oraz planowane w studium DG 6 i DG 7* (aktualny przebieg i numeracja dróg gminnych na ujednoliconym w 2009 r. rysunku studium).
- ✓ *W obrębie miejscowości zalecana jest dalsza modernizacja dróg i realizacja ciągów pieszo - rowerowych.*

5. SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

5.1. ZAWARTOŚĆ I FORMA OPRACOWANIA.

Opracowanie planistyczne p.t. „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom" stanowi ujednolicony w 2009 r. projekt studium z wprowadzonymi zmianami do „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom", przyjętym w dniu 30 kwietnia 2001 r. przez Radę Gminy Borzytuchom uchwałą Nr XXIV/111/01, zwanym w opracowaniu „Studium ... z 2001 r.".

Obszar wprowadzonych zmian w „Studium ... z 2001 r." stanowi teren Gminy Borzytuchom w jej granicach administracyjnych.

Niniejszą „Zmianę Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom" sporządzono w oparciu o uchwałę Rady Gminy Borzytuchom XXXIII/223/06 z 25 października 2006 r. w sprawie przystąpienia „... do wprowadzenia zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom, w tym z uwzględnieniem potrzeb dla siłowni wiatrowych".

Zmiany w studium, zgodnie z podjętą uchwałą Rady Gminy Borzytuchom w sprawie przystąpienia do ich wprowadzenia, stanowią uzupełnienie „Studium ... z 2001 r." o pojedyncze ustalenia, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80, poz. 717 z późn. zm.) wyróżnione w ujednoliconym projekcie studium, na który składają się:

- uwarunkowania - ujednolicona diagnoza „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom - uwarunkowania rozwoju" składająca się z części tekstowej i graficznej,
- część tekstowa - ujednolicony tekst studium, stanowiący Załącznik Nr 1 do uchwały w sprawie uchwalenia zmian w studium,
- część graficzna - ujednolicony rysunek studium „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - Gmina Borzytuchom" w skali 1:10 000, stanowiący Załącznik Nr 2 do uchwały w sprawie uchwalenia zmian w studium.

Projekt "Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom" opracowano w wersji edytowalnej elektronicznie, w tym rysunek studium na bazie map topograficznych w skali 1:10 000 uzyskanych z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Opracowanie zostało wykonane przez pracownię projektową Serwis Architektury i Urbanistyki CONTRACTOR Gdańsk na podstawie umowy nr GP-7323/1/07 zawartej z Gminą Borzytuchom dnia 10 maja 2007 r.

5.2. ZAKRES ZMIAN - SYNTEZA.

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom", przyjętym przez Radę Gminy Borzytuchom uchwałą Nr XXIV/111/01 w dniu 30 kwietnia 2001 r., wprowadza się zmiany, wyróżnione w ujednoliconym w 2009 r. projekcie studium p.t. „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom":

- w określeniu kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów polegające na:
- korekcie granic administracyjnych gminy i oznaczeniu granic obrębów geodezyjnych/sołectw,
- korekcie i niezbędnej aktualizacji niektórych podstawowych informacji o gminie, w tym w zakresie prognozowanego rozwoju demograficznego i kierunków rozwoju systemów obsługi ludności,
- określeniu granic obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- aktualizacji ustaleń dotyczących kierunków rozwoju wiodących funkcji gminy zgodnie z Planem ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi",

- w określeniu obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego polegające na:
- aktualizacji podstaw prawnych i zasad ochrony przyrody i krajobrazu w obrębie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi" i otuliny Parku oraz weryfikacji granic Parku i otuliny,
- weryfikacji granic rezerwatu przyrody "Grodzisko Borzytuchom" oraz aktualizacji stanu projektowanych rezerwatów przyrody,
- uzupełnieniu ustaleń o wymagania wynikające z występowania na terenie gminy obszarów chronionych w ramach sieci Natura 2000 oraz określeniu granic obszarów chronionych w ramach sieci Natura 2000,

- w określeniu kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym terenów wyłączonych spod zabudowy polegające na:
- aktualizacji terenów istniejącego zainwestowania,
- korekcie granic gruntów stanowiących wody powierzchniowe, granic lasów oraz terenów proponowanych do zalesienia,
- aktualizacji ustaleń dotyczących zasad gospodarowania przestrzenią zgodnie z Planem ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi",
- określeniu obszarów użytków rolnych związanych z lokalizacją elektrowni wiatrowych wyłączonych z zabudowy mieszkaniowej,
- określeniu rejonów potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych,

- w określeniu kierunków rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej polegające na:
- oznaczeniu aktualnej numeracji dróg publicznych,
- korekcie ustaleń dotyczących aktualnego stanu i dalszych kierunków rozwoju infrastruktury technicznej, w tym w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami i telekomunikacji,

- określeniu uwarunkowań i kierunków rozwoju na obszarze gminy energetyki wiatrowej.
- w określeniu obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego:

- określeniu granic terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Na potrzeby projektowanych zmian w studium:

- sporządzono niezbędne materiały planistyczne, aktualne na dzień przekazania projektu do opiniowania i uzgodnień, zgodnie z art. 11 pkt 5-8 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- wykorzystano materiały planistyczne, aktualne co najmniej na dzień przystąpienia do sporządzania projektu zmian w studium, zgodnie z art. 11 pkt 4 ustawy,

których wykaz zawiera tekst ujednolicony diagnozy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom - uwarunkowania rozwoju”.

5.3. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ.

Produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych jest działaniem zgodnym z polityką przestrzenną województwa pomorskiego, z polityką energetyczną i ekologiczną państwa, jak również z przyjętymi w tej dziedzinie przez Polskę umowami międzynarodowymi.

Na terenie gminy Borzytuchom, ze względu na korzystne warunki wiatrowe, istnieje możliwość wykorzystania alternatywnego źródła energii, jakim są elektrownie wiatrowe, przetwarzające energię mechaniczną wiatru na energię elektryczną.

Potencjalni Inwestorzy zgłosili zainteresowanie realizacją na terenie gminy siłowni wiatrowych, wnioskując, na etapie poprzedzającym przystąpienie do opracowań planistycznych, o uwzględnienie potrzeb dla lokalizacji wież elektrowni wiatrowych na obszarze obejmującym ogółem 1859 ha.

Rada Gminy Borzytuchom podjęła w dniu 25 października 2006 r. uchwałę Nr XXXIII/223/2006 w sprawie przystąpienia do wprowadzenia zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom, w tym z uwzględnieniem potrzeb dla siłowni wiatrowych:

- energetyka wiatrowa stanowi dla gminy korzyści ekologiczne, wynikające z wykorzystania powszechnego, odnawialnego surowca do produkcji przyjaznej człowiekowi i środowisku energii elektrycznej, w sposób nie powodujący powstawania szkodliwych i uciążliwych produktów ubocznych,
- energetyka wiatrowa stanowi dla gminy korzyści ekonomiczne (podatki, aktywizacja lokalnych przedsiębiorstw, nowe miejsca pracy) i społeczne (czyste środowisko naturalne, korzyści marketingowe dla rozwoju turystyki),
- obecność elektrowni wiatrowych na terenach wiejskich, których budowa zajmuje kilkadziesiąt metrów kwadratowych, a obsługa ogranicza się do maksymalnie dwóch przeglądów technicznych w ciągu roku, w pełni umożliwia równoległe rolne wykorzystanie terenu pod uprawy lub pastwiska.

Wójt Gminy Borzytuchom pismem nr GP 7323/5/2007 z dnia 28 września 2007 r. zawiadomił zgodnie z wymogami ustawowymi instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania projektu studium o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom. Ponadto ogłosił o powyższym w miejscowej prasie i w drodze obwieszczenia na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy.

W wyniku zawiadomienia zgłoszone zostały wnioski, opinie oraz informacje od właściwych instytucji i organów, które zostały uwzględnione w sporządzanym opracowaniu.

W wyniku ogłoszenia zostały potwierdzone zgłoszone uprzednio wnioski potencjalnych inwestorów (spółek i firm), dotyczące uwzględnienia potrzeb dla siłowni wiatrowych, które zostały przekazane projektantowi do wykorzystania w realizowanym opracowaniu planistycznym.

W wyniku ogłoszenia o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmian w studium zgłoszone zostały również wnioski osób fizycznych.

Szczegółowy wykaz wniosków zgłoszonych do zmian w studium zawiera tekst ujednolicony diagnozy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom - uwarunkowania rozwoju".

Wójt Gminy Borzytuchom, działając na podstawie art. 11 pkt 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80 poz. 717 z późn. zmianami), rozpatrzył wszystkie wnioski, które wpłynęły po ogłoszeniu w miejscowej prasie i w drodze obwieszczenia o podjęciu uchwały przez Radę Gminy o przystąpieniu do sporządzenia zmian w studium i poinformował zainteresowanych, że:

- zostało one przyjęte jako wnioski do zmiany Studium i przekazane projektantowi do wykorzystania w realizowanym opracowaniu planistycznym.

W trakcie sporządzania opracowania uwzględniono również wnioski wynikające z materiałów przekazanych przez Urząd Gminy oraz innych dostępnych informacji, związanych z przedmiotem opracowania (wyszczególnione w załączonym wykazie wykorzystanych materiałów planistycznych).

W sporządzonym ujednoliconym projekcie studium z wprowadzonymi zmianami do „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom" z 2001 r. uwzględniono:

- dla terenów pod zabudowę mieszkaniową - wszystkie wyżej wyszczególnione w tym zakresie wnioski,
- dla terenów pod zalesienia - wszystkie wnioski.

Do sporządzanego projektu zmian w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom" z 2001 r., zgłoszono ogółem do przeznaczenia dla siłowni wiatrowych tereny obejmujące ok. 1859 ha.

Zakres obszarowy wnioskowanych terenów (oznaczonych czerwonym szrafem) pod lokalizację wież elektrowni wiatrowych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom przedstawiono na Rysunku nr 1.

Dążąc do uzyskania aktualnego opracowania planistycznego p.t. „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom" służącego celom perspektywicznej gospodarki przestrzennej gminy, przyjęto wielofazową metodykę prac nad wprowadzeniem zmian w studium, omówioną w opracowaniu ujednoliconym diagnozy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom - uwarunkowania rozwoju".

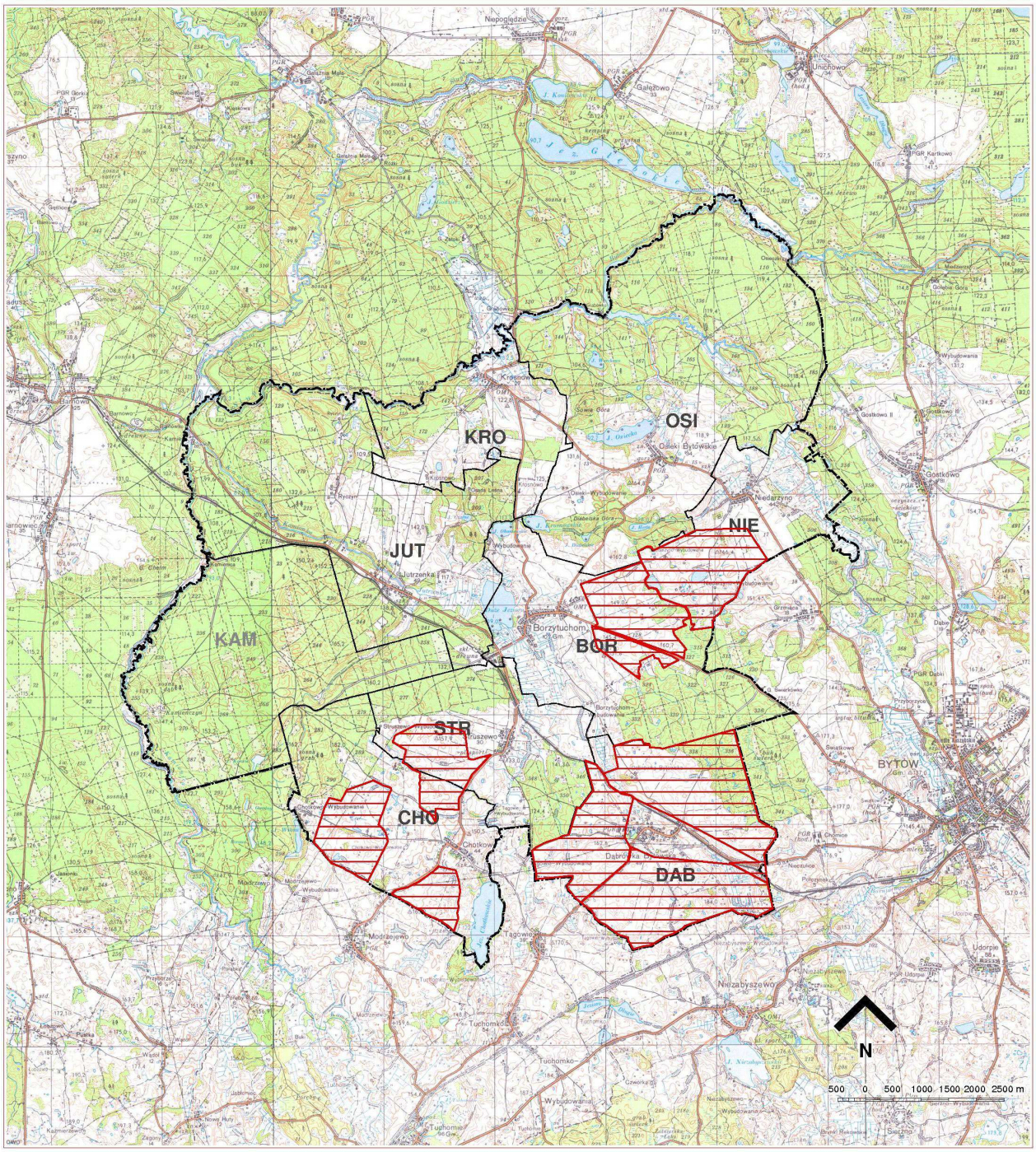

Rysunek nr 1.
Zakres obszarowy wnioskowanych terenów pod lokalizację wież elektrowni wiatrowych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminie Borzytuchom.

Na podstawie opracowanej ujednoliconej diagnozy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom - uwarunkowania rozwoju" - w wyniku przeprowadzonych analiz i studiów dla określenia możliwości i zasad lokalizacji elektrowni wiatrowych, w tym m. in. uwzględniających potrzeby ochrony walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, ustalono w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borzytuchom znaczące ograniczenia obszarowe dla lokalizacji wież elektrowni wiatrowych w granicach administracyjnych gminy.

W sporządzonym ujednoliconym projekcie studium z wprowadzonymi zmianami do „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzytuchom” z 2001 r. uwzględniono pod potencjalną lokalizację wież elektrowni wiatrowych ogółem ok. 304 ha.
Zakres obszarowy potencjalnych rejonów (oznaczonych niebieskim szrafem) pod lokalizację wież elektrowni wiatrowych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminie Borzytuchom przedstawiono na Rysunku nr 2.

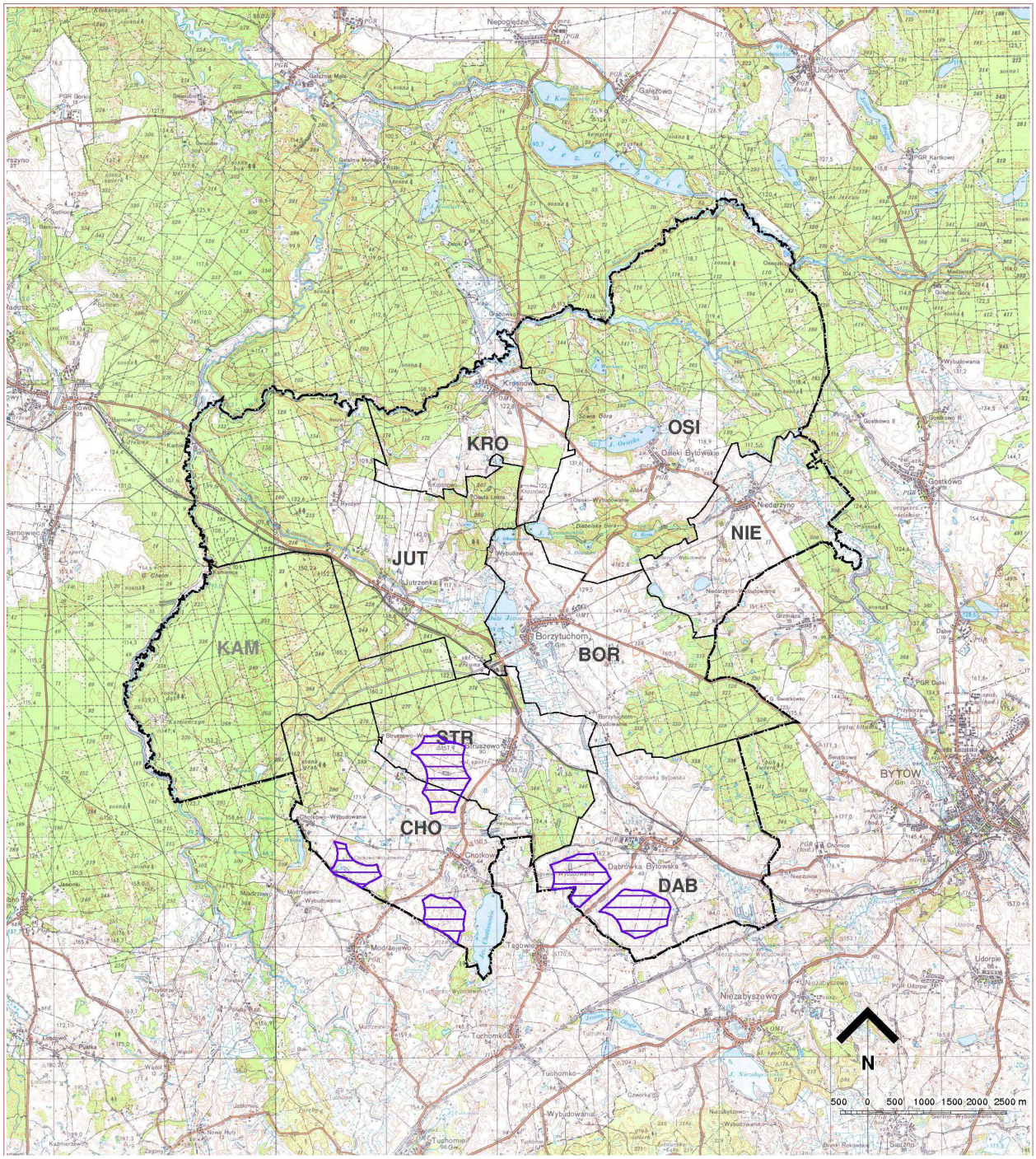

Rysunek nr 2.
Zakres obszarowy potencjalnych terenów lokalizacji wież elektrowni wiatrowych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminie Borzytuchom.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego.

Uchwalony przez Radę Gminy Borzytuchom projekt studium p.t. "Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom", stanowiący ujednolicony w 2009 r. projekt studium z wprowadzonymi zmianami do studium przyjętego uchwałą Rady Gminy Nr XXIV/111/01 z dnia 30 kwietnia 2001 r., będzie stanowił dokument określający politykę w zakresie gospodarki przestrzennej na obszarze gminy Borzytuchom.

Kierunki rozwoju gminy określone w studium stanowić będą wytyczne koordynacyjne dla prowadzenia dalszych prac planistycznych, w szczególności sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.4. OBJAŚNIENIA.

Utrzymuje się zasadę dotychczasowego sposobu oznaczenia (rysunku „Studium ... z 2001 r.") na ujednoliconym rysunku studium („Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom").

Na ujednoliconym rysunku studium (pt. „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borzytuchom") wprowadzono dodatkowe oznaczenia (w stosunku do rysunku „Studium ... z 2002 r."), które zostały objaśnione poniżej.

Określone na rysunku studium „**granice terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić MPZP**" stanowią granice obszarów sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla ustalenia lokalizacji elektrowni wiatrowych, w rejonach potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych wchodzących w skład poszczególnych parków wiatrowych określonych na rysunku studium:

1) za elektrownie wiatrowe uznaje się stanowiący budowlę wraz z niezbędnymi urządzeniami i infrastrukturą techniczną, zespół prądotwórczy przetwarzający energię mechaniczną wiatru na energię elektryczną,
2) za park wiatrowym uznaje się współpracującą ze sobą grupę elektrowni wiatrowych, stanowiącą wraz z niezbędnymi instalacjami energetycznymi jednorodny zespół przestrzenno-użytkowy, służący produkcji energii elektrycznej; dla jednego parku wiatrowego obowiązuje zastosowanie jednakowego typu elektrowni wiatrowych,
3) w granicach obszaru objętego sporządzeniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego winna zawierać się strefa oddziaływania zespołu elektrowni wiatrowych na środowisko w zakresie hałasu (tzw. „obszar oddziaływania akustycznego elektrowni wiatrowych") dla form użytkowania określonych w rozporządzeniu właściwego ministra w sprawie dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku,
4) wytyczne do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sporządzanych dla potrzeb lokalizacji elektrowni wiatrowych określono w Rozdz. 3.6.8. „Energetyka wiatrowa".

W/w tereny nie stanowią granic obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, o których mowa w art. 10 ust. 2 pkt 9) ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.):

1) obecność elektrowni wiatrowych na terenach wiejskich, których budowa zajmuje kilkadziesiąt metrów kwadratowych, a obsługa ogranicza się do maksymalnie dwóch przeglądów technicznych w ciągu roku, w pełni umożliwia równoległe rolne wykorzystanie terenu pod uprawy lub pastwiska,
2) obszary wyznaczone na rysunku studium jako tereny lokalizacji elektrowni wiatrowych, pozostaną w znaczącej części terenami o dotychczasowym rolnym przeznaczeniu,
3) stosunkowo niewielka część terenów w wyżej wymienionych obszarach zostanie wyłączona z użytkowania rolniczego w zakresie lokalizowania obiektów budowlanych o stosunkowo niewielkich powierzchniach (fundamenty masztów

elektrowni wiatrowych, przebieg dróg dojazdowych, tereny pod urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej),
4) szczegółowe rozmieszczenie punktowych terenów w obszarze nastąpi na etapie sporządzania planów miejscowych.

Konieczność ewentualnej zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, związana z lokalizacją parku wiatrowego i infrastruktury niezbędnej dla jego funkcjonowania, zostanie rozstrzygnięta dla poszczególnych konkretnych terenów rolnych w trybie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem nstp zagadnień:

1) objęcia ochroną przed zabudową elektrowniami wiatrowymi:
- lasów i gruntów leśnych,
- gruntów rolnych pochodzenia organicznego,
- gruntów obejmujących oczka wodne i torfowiska,
- gruntów pod ciekami wód powierzchniowych i rowami,
- gruntów rolnych klasy I i II,
2) przeznaczenia na cele nierolne pozostałych gruntów rolnych, nie stanowiących zwartego kompleksu użytków rolnych klasy III o powierzchni 0,5 ha, nie wymagających uzyskania właściwej zgody na takie przeznaczenie, zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami),
3) ewentualnej konieczności uzyskania właściwej zgody na przeznaczenie gruntów klasy III, których zwarty kompleks przekracza w/w powierzchnię,
4) określenia maksymalnego bilansu gruntów rolnych, w zakresie ich powierzchni i klasyfikacji bonitacyjnej, które mogą stanowić wielkość gruntów, przeznaczonych na cele nierolne na etapie projektu budowlanego,
5) wystąpienia przed uzyskaniem pozwolenia na budowę o ustalenie warunków wyłączenia w/wym. gruntów z produkcji rolniczej.

wskazane w studium „granice terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, dla których gmina zamierza sporządzić MPZP" są ustaleniami, które obowiązują do czasu uchwalenia dla w/w obszarów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - w okresie nie dłuższym niż 5 lat od dnia przyjęcia przez Radę Gminy Borzytuchom uchwały w sprawie uchwalenia ujednoliconego w 2009 r. studium z wprowadzonymi zmianami.

Określone na rysunku studium „**obszary użytków rolnych związane z lokalizacją elektrowni wiatrowych - wyłączone z zabudowy mieszkaniowej**", wprowadzone zostały zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt 2) ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i oznaczają:

1) tereny o kierunku w przeznaczeniu terenów jako użytkowane rolniczo wyłączone spod zabudowy mieszkaniowej,
2) jako przeznaczenie podstawowe terenów przyjmuje się utrzymanie dotychczasowego rolniczego sposobu użytkowania,
3) w granicach terenów obowiązuje zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych,
4) za budynki mieszkalne uznaje się budynek przeznaczony na mieszkania, mający postać budynku wielorodzinnego, budynku jednorodzinnego, budynku mieszkalnego w zabudowie zagrodowej,

5) na w/w terenach o przeznaczeniu rolniczym dopuszcza się lokalizację budynków i urządzeń służących produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu,
6) na części w/w terenów dopuszcza się budowę elektrowni wiatrowych, lokalizację podziemnych i nadziemnych sieci i urządzeń infrastruktury, oraz dróg dojazdowych, w tym związanych z eksploatacją elektrowni wiatrowych, na zasadach, które określi miejscowo dla poszczególnych lokalizacji plan zagospodarowania przestrzennego,
7) dopuszcza się również wykorzystanie terenów pod budowę tymczasowych placów i dróg montażowych, związanych z realizacją elektrowni wiatrowych; po zakończeniu robót budowlanych i montażowych, związanych z realizacją elektrowni wiatrowych, obowiązuje przywrócenie stanu terenu, umożliwiającego kontynuację rolniczego użytkowania.

wskazane w studium „obszary użytków rolnych związane z lokalizacją elektrowni wiatrowych - wyłączone z zabudowy mieszkaniowej" są ustaleniami, które obowiązują do czasu uchwalenia dla w/w obszarów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - w okresie nie dłuższym niż 5 lat od dnia przyjęcia przez Radę Gminy Borzytuchom uchwały w sprawie uchwalenia ujednoliconego w 2009 r. studium z wprowadzonymi zmianami.

Jeżeli w okresie 5 lat, od przyjęcia uchwały w sprawie uchwalenia ujednoliconego w 2009 r. studium z wprowadzonymi zmianami, Rada Gminy Borzytuchom nie uchwali dla w/w obszarów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dla obszarów obejmujących użytki rolne związane z lokalizacją elektrowni wiatrowych ustala się kierunek w przeznaczeniu terenów jako użytkowane rolniczo.

Określony na rysunku studium:
- „**obszar specjalnej ochrony ptaków w ramach sieci Natura 2000 PLB220002 Dolina Słupi**",
- „**obszar specjalnej ochrony siedlisk w ramach sieci Natura 2000 PLH220052 Dolina Słupi - obszar potencjalny**",
stanowi granice, występujących w gminie Borzytuchom, obszarów związanych z Europejską Siecią Ekologiczna Natura 2000 objętych ochroną na podstawie:
- ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880,
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2004 w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000,
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 w sprawie trybu i zakresu opracowania projektu planu ochrony dla obszaru Natura 2000,
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880) w granicach w/w obszarów Natura 2000 obowiązują następujące zasady gospodarowania:
- projekty planów i projekty zmian do przyjętych planów oraz planowane przedsięwzięcia, które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub projektowanych obszarów Natura 2000, znajdujących się na liście

opracowanej przez Ministra Środowiska, a które mogą na te obszary znacząco oddziaływać, wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo Ochrony Środowiska,
- zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo wojewoda, a na obszarach morskich dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub przedsięwzięcia, które mogą mieć negatywny wpływ na siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

W związku z zapisami art. 33 ustawy o ochronie przyrody na terenie projektowanego obszaru Natura 2000 (do momentu podjęcia decyzji przez KE) obowiązują takie same zakazy i rygory ochronne jak w obszarze istniejącym.

Określone na rysunku studium „**rejony potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych**” stanowią oznaczenie informacyjne, które wskazuje orientacyjnie obszary usytuowania siłowni wiatrowych, które mogą powstać na terenie gminy w trybie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla lokalizacji siłowni wiatrowych:

1) rejony potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych zostały w studium określone w wyniku przeprowadzonych analiz i studiów, uwzględniających zasadnicze ograniczenia obszarowe (wyłączenia z możliwości lokalizacji wież elektrowni wiatrowych) uwzględniające potrzeby istniejących i projektowanych:
   - obszarów zainwestowanych,
   - obszarów i obiektów środowiska kulturowego wymagających ochrony,
   - obszarów i obiektów środowiska przyrodniczego wymagających ochrony,
2) ostateczne usytuowanie, zasady i warunki budowy wież elektrowni wiatrowych, których rejony potencjalnej lokalizacji wskazano na rysunku studium na podstawie w/w analiz i studiów syntetycznych, zostanie ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sporządzonych dla terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych, zgodnie z wytycznymi określonymi w Rozdz. 3.6.8. „Energetyka wiatrowa”,
3) za zgodne z ustaleniami studium w zakresie uwzględnienia obowiązujących w granicach administracyjnych gminy znaczących ograniczeń obszarowych lokalizacji siłowni wiatrowych, tj. dopuszczenia budowy wież elektrowni wiatrowych wyłącznie w określonych na rysunku studium rejonach ich potencjalnej lokalizacji, uznaje się ustalenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego sporządzonego dla poszczególnego odrębnego rejonu, lokalizacji co najmniej 80% wież elektrowni wiatrowych wchodzących w skład jednego parku wiatrowego w granicach określonego na rysunku studium „rejonu potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych”.

wskazane w studium „rejony potencjalnej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych” są ustaleniami, które obowiązują do czasu uchwalenia dla w/w obszarów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - w okresie nie dłuższym niż 5 lat od dnia przyjęcia przez Radę Gminy Borzytuchom uchwały w sprawie uchwalenia ujednoliconego w 2009 r. studium z wprowadzonymi zmianami.